

తెలంగాణ పద నిఘంటువు

(ఆంధ్ర మహిళా సభ డిగ్రీ విద్యార్థినుల సంకలనం)

2024-2025

సంపాదకులు

అలివేణి చుట్టూ

అధ్యక్షులు, తెలుగు శాఖ

తెలుగు శాఖ

ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ & సైన్స్ మహిళా కళాశాల

ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ క్యాంపస్, హైదరాబాద్

TELANGANA PADA NIGHANTUVU

A collection of degree students

Editor : **Aliveni Mabbu**

Published by:

Self-Published

ISBN : 978-93-343-8017-0

First Edition : December 2024

Copies : 500

Price : Rs. 200/-

© **Aliveni Mabbu**

Publisher's Address :

ALIVENI MABBU

Department of Telugu

Andhra Mahila Sabha Arts & Science Womens college

Osmania University Campus, Hyderabad.

Cell : 8919733400

Email : maamsdc@gmail.com

Layout & Cover Design :

Akshara Grafix

Nallakunta, Hyderabad - 44.

Cell : 9010444395

Printing :

Sai Thirumala Printers

Chikkadapally, Hyderabad - 20.

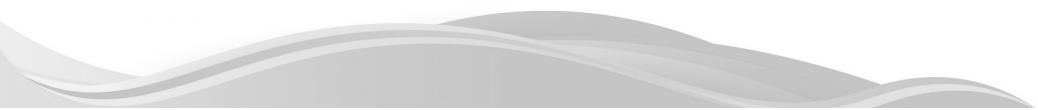
Ph : 040-66637672

కృతజ్ఞతలు

2024-2025 డిగ్రీ ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ సంవత్సర విద్యార్థుల చేత కనుమరుగవుతున్న తెలంగాణ పదాలను దాదాపు 500 మంది విద్యార్థినిలు 500 గ్రామాల నుండి సేకరించి ఒక దగ్గర కూర్చి “తెలంగాణ పద నిఘంటువు”గా తెలుగు శాఖ తెస్తుంది. ఈ నిఘంటువు ముద్రణకు కళాశాల యాజమాన్యం (మేనేజ్మెంట్) కొంత ఆర్థిక సహాయాన్ని అందచేసినందుకు ధన్యవాదాలు.

అదేవిధంగా ప్రొఫెసర్ సి.హెచ్ భిక్షపతి (నా భర్త) రాజ్యనీతి శాస్త్ర శాఖ అధ్యక్షుడు, బిజెఆర్ ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల హైదరాబాద్) గారు, పుస్తక ముద్రణకు ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించినందుకు కృతజ్ఞతలు తెలియజేస్తున్నాము.

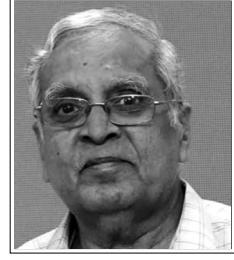

డా॥ డి. చక్రపాణి

Retd. IAS

చైర్మన్

ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల
ఓ. యూ క్యాంపస్, హైదరాబాద్

అభినందనలు

తెలంగాణ పదకోశాన్ని విద్యార్థినిల ప్రాజెక్ట్ వర్క్ ద్వారా సేకరించి ఒక గ్రంథం తయారు చేయాలనే తలంపు చాలా ఉత్సాహమైనది. అందుకు శ్రీమతి అలివేణి గారు అభినందనీయులు. భావి తరాలకి ఎంతో ఉపయుక్త మైనది.

తెలుగు భాషా పరంగా మహిళలు తెలంగాణలో చేసిన, చేస్తున్న కృషిని బహుముఖాలుగా ముందుకు తీసుకు వెళ్ళటానికి ఈ ప్రయత్నం ఒక మైలు రాయిగా నిలుస్తుందటంలో ఏమాత్రం సందేహం లేదు.

తెలంగాణలో ఉన్న వివిధ జిల్లాల భాషా వై విధ్యాన్ని ఈ గ్రంథం ప్రతిఫలిస్తుందనుకుంటాను.

అలివేణి గారు ఇటువంటి మంచి కార్యక్రమాలు మరెన్నో చేయగలుగుతారని ఆశిస్తున్నాను.

ప్రాఫెసర్ కే. కరుణా దేవి

ప్రిన్సిపల్

ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల

ఓ.యూ క్యాంపస్, హైదరాబాద్

తెలంగాణ మాండలిక పదాలు

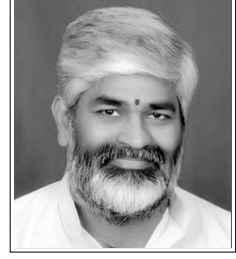
ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల లో చదువుతున్న ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ విద్యార్థినులను కళాశాల తెలుగు అధ్యాపకురాలు ఎం అలివేణి ప్రతి సంవత్సరం ఏదో ఒక ప్రయత్నాన్ని మొదలుపెట్టి దానికోసం ఎంతో చొరవ తీసుకొని, పిల్లలను ప్రోత్సహిస్తూ వినూత్న కార్యక్రమాలను చేయించడం జరుగుతుంది. ఉద్యోగరీత్యా మాతృభాష అయిన తెలుగును మరిచిపోతున్న సమయంలో, మన భాషను, కాపాడుకోవాలనే దృక్పథంతో సుమారు 500 మంది విద్యార్థినిలచేత కనుమరుగవుతున్న తెలంగాణ మాండలిక తెలుగు పదాలను సేకరింపజేసి ఒక దగ్గర కూర్చి రాబోయే తరాలకు పద సంపదను అందజేయాలనే తపన, పట్టుదలతో చేసిన ప్రయత్నమే ఈ నిఘంటువు. దాదాపు 8 వేల నుండి 10,000లో పదాలతో ఈ 'తెలంగాణ తెలుగు మాండలిక పదాల నిఘంటువుని' తీసుకురావడం మా కళాశాలకు, మాకు ఎంతో గర్వకారణం. ఇలాంటి పనులను చేపట్టి చేయిస్తున్న తెలుగు శాఖ అధ్యాపకురాలు మా అలివేణిని, చేస్తున్నందుకు మా విద్యార్థినిలను మనస్ఫూర్తిగా అభినందిస్తున్నాను. ఇంకా ఇలాంటి ఎన్నో సమాజ హిత సాహిత్య కార్యక్రమాలను చేస్తూ ఇతరులకు మార్గదర్శకంగా ఉండాలని కోరుకుంటున్నాను.

ఆచార్య సాగీ కమలాకర శర్మ

అధ్యక్షులు, తెలుగుశాఖ

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం

ఫోన్: 9704227744

నూతన తెలంగాణ పద నిఘంటువు

ఆంధ్ర మహిళా సభ కళాశాల మొదటి నుండి ఎంతో ప్రత్యేకతలను సంతరించుకుంది. ఎన్నో అరుదైన కార్యక్రమాలను ప్రత్యేక ప్రతిపత్తితో నిర్వహిస్తూనే ఉంది. ఇటువంటి ఉదాత్తమైన, ఉన్నతమైన కార్యక్రమాలు కళాశాల తెలుగు విద్యార్థినులు కూడా ఎన్నో రూపాల్లో గతంలో చేసారు, ప్రస్తుతం చేస్తున్నారు, భవిష్యత్తులో చేయగలరు. కళాశాల తెలుగు అధ్యాపకులు కేవలం తరగతి గది పాఠాలు మాత్రమే కాకుండా, విద్యార్థినులకు పరిశోధనా మాధ్యమంలో కొత్త కొత్త మార్గాలను సూచిస్తూనే ఉన్నారు. గ్రామాలకు వెళ్ళి ఆ ఊరి ప్రత్యేకతలను సేకరించడమే కాకుండా, గ్రామ నామాలు, సామెతలు, పొడుపుకథలు అన్నింటిపై ప్రాజెక్ట్ రూపంలో చేయించడం జరిగింది. ఇప్పటికే కొన్ని పుస్తకాలు కూడా వెలుగులోనికి తీసుకొని వచ్చారు. మిగిలినవి కూడా వెలుగులోనికి రాబోతున్నాయి.

ప్రస్తుతం ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ సంవత్సర విద్యార్థినులు చేసిన మహోత్తమమైన, పరిశోధనాత్మకమైన కృషి 'తెలంగాణ తెలుగు పదాల సేకరణ'. విద్యార్థినులు వారి వారి గ్రామాల్లో ఒక్కొక్కరు కనీసం 50 వాడుక పదాలను సేకరించారు. వాటినిన్నింటినీ జాగ్రత్తగా రూపకల్పన చేసి ప్రస్తుతం మరో గ్రంథంగా

తీసుకుని వచ్చే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. వేలాది పదాలు ఈ పుస్తకంలో కనిపిస్తున్నాయి. పెద్ద సంస్థలు చేయవలసిన పనిని ఆంధ్ర మహిళా సభ విద్యార్థినుల బృందం చేసింది. ఈ విధంగా భాషాసేవను తెలుగు, తెలంగాణ సమాజానికి అందించడం ఎంతో ఆనందించదగిన, ప్రోత్సహించదగిన విషయం, విశేషం. దాదాపు 8500 పదాలను సేకరించారీ విద్యార్థులు. వీటన్నింటినీ అకారాది క్రమంలోనూ అమర్చి నిఘంటు శోధను సమకూర్చారు. మరో నిఘంటువు ప్రస్తుతం తయారైంది. ఇది కళాశాల విద్యార్థినుల ప్రతిభ, తెలుగు అధ్యాపకురాలు ప్రోత్సాహం. అద్భుతమైన ఈ కృషిని తెలంగాణ సమాజం అభినందించాల్సిందే.

ఈ సేకరించిన పదాలన్నింటినీ మరోసారి మూల్యాంకనం చేసి, కొన్ని పదాలను చేర్చి, మరి కొన్నింటినీ తొలగిస్తే తెలంగాణ సమాజానికి ఖచ్చితంగా నూతన నిఘంటువు అందినట్లే. కేవలం తెలంగాణ పదాలే కాకుండా సాధారణంగా అందరూ ఉపయోగించే వేరు వేరు తెలుగు పదాలు కూడా ఈ నిఘంటువులో ఉన్నాయి.

ఒక్క అంబలి అనే పదానికి, గంజి, గట్క, రాగిజావ వంటి అర్థాలు కనిపిస్తున్నాయి. అంగి - చొక్కా, అర్ర - గది; ఇకమత్ ఉపాయం; ఎంచడం - లెక్కపెట్టడం; ఎల్లం - తొందరగా; కయ్య - మడుగు; కీస - జేబు; గిర్ర - చక్రం; గుడాలు - శనగలు, గుగ్గిళ్ళు; గెదుము అదిలించు ... ఇలా ఎన్నో పదాల మనకు కనిపిస్తున్నాయి. అర్థాలు

తెలుగు భాషకు, సాహిత్యానికి, తెలంగాణ సమాజానికి ఎంతో సేవ చేస్తూ వేరు వేరు గ్రంథాలను వెలువరిస్తున్న ఆంధ్ర మహిళా సభ కళాశాల విద్యార్థినులకు అభినందనలు. ఈ విద్యార్థినులకు మార్గదర్శనం చేస్తున్న తెలుగు అధ్యాపకురాలు శ్రీమతి అలివేణి గారు, వారి బృందానికి ప్రత్యేక అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఇటువంటి కృషి పరంపర ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉండాలని కోరుకుంటూ శుభం ధూయాత్.

సాగి కమలాకర శర్మ

అధ్యక్షులు, తెలుగుశాఖ

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం

ఫోన్: 9704227744

డాక్టర్ జె సరిత

వాణిజ్య శాస్త్ర శాఖ అధిపతి
ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల
ఓయూ క్యాంపస్, హైదరాబాద్

తెలుగు పదాల సమ్మేళనం

తెలుగు శాఖ చేసే ప్రతి పనిని ఎప్పటికప్పుడు అభినందించాల్సిందే, ఎందుకంటే 'కవితలు, కథలు సామెతలు, పొడుపు కథలు, ఎన్నింటినోసేకరించడం దాన్ని ఒక తరానికి ఉపయోగపడే విధంగా ముద్రించి భద్రపరచడం ఎంతో ప్రశంసనీయం. బ్రతుకుదెరువు కోసం ఆంగ్లం వైపు వెళ్తూ తెలుగును మరిచిపోతున్న క్రమంలో ఇలాంటి తెలుగు పదాలను సేకరించి ఒక దగ్గర చేర్చి 'నిఘంటువు' రూపంలో తేవడం గమనార్హం దాన్ని ముద్రించి రాబోయే తరాలకు అందించాలనే ఆలోచనకు సంతోషిస్తూ, తెలుగు శాఖ ఆధ్యాపకురాలైన మా అలివేణిని మా అభినందిస్తున్నాను. మా విద్యార్థులకు శుభాశీస్సులు తెలియజేస్తున్నాను.

జి. హిమబిందు

అర్ధశాస్త్ర శాఖాధిపతి

ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్ ఎండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల

ఓయూ క్యాంపస్, హైదరాబాద్

తెలంగాణ పదాల నిఘంటువు

ఆదరణీయ పాఠకులకు నా వందనాలు. మా కళాశాల తెలుగు శాఖ అధ్యాపకురాలు విద్యార్థులను ప్రోత్సహించి దాదాపు 500 మంది విద్యార్థినిల చేత వారి ,వారి గ్రామాలలోని పెద్దల దగ్గరకు వెళ్ళమని ఓపికతో వాళ్ల నుండి పదాలను సేకరించమని దానిని ఒక నిఘంటువుగా చేయాలనే తలంపు రావడం ప్రశంసనీయం. ఆంగ్ల భాష వైపు వెళుతున్న ఈ కాలంలో మన తెలుగు భాషను కాపాడుకోవడానికి పిల్లల చేత తెలుగు మాండలిక పదాల నిఘంటువు తేవడం వలన విద్యార్థినిలు విద్యార్థులకు కూడ తెలియని పదాలను తెలుసుకునే ప్రయత్నం దీని వలన జరుగుతుంది. ఇంకా వచ్చే తరాలకు అందించే అవకాశం, మార్గం ఉంది. తెలంగాణ భాష సంస్కృతిని కాపాడుకోవడంతో పాటు సమాజ అభివృద్ధిలో ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. ఈ నిఘంటువులో ముందుమాట రాయడానికి ఈ సదవకాశం కల్పించిన మా అలివేణి మేడంకు హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు మరియు శుభాకాంక్షలు తెలియజేస్తున్నాను.

వి. రాధిక

కామర్స్ అండ్ మేనేజ్మెంట్ అధ్యాపకురాలు
ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల
ఓయూ క్యాంపస్, హైదరాబాద్

తెలంగాణ నిఘంటువు

ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల విద్యార్థినిలు అసైన్మెంట్ వర్క్లో భాగంగా తెలుగు శాఖ అధ్యక్షురాలు అలివేణి మేడం చేయిస్తున్న ప్రాజెక్టు వర్క్ ఈ తెలుగు నిఘంటువు.

ప్రతి సంవత్సరం విద్యార్థినులను ఎంతో ప్రోత్సహిస్తూ రకరకాల ప్రాజెక్టు వర్క్లను చేయిస్తూ ఉంటారు. ఇలాంటి నూతన ఒరవడిని సృష్టిస్తూ, విద్యార్థులతో కృషి చేయించడం ఎంతో అభినందనీయం. ఈ 24వ సంవత్సరంలో విద్యార్థినిలచేత అంతరించిపోతున్న తెలంగాణ మాండలిక పదాలను సేకరించి వాటిని ఒక తెలుగు నిఘంటువుగా తీసుకొస్తున్నందుకు చాలా సంతోషంగా ఉంది. దీనికి అలివేణి మేడం కృషి, పట్టుదల సంకల్పంతో చేసే ఈ ప్రయత్నానికి అభినందనలు తెలియజేస్తున్నాను. ఈ తెలుగు పదాల నిఘంటువు రాబోయే తరాలవారికి మంచి నిఘంటువుగా ఉపయోగపడుతుందని అనుకుంటూ, మా విద్యార్థులకు శుభాశీస్సులు తెలియజేస్తున్నాను.

ఎం.అలివేణి

తెలుగు శాఖ అధ్యక్షురాలు
ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాల
ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ క్యాంపస్, హైదరాబాద్.

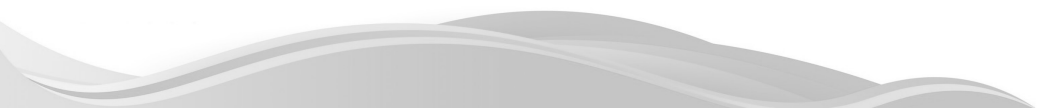
ప్రాంతీయ పద సంపద

ఆంధ్ర, తెలంగాణ రాష్ట్రాలలో మాతృభాష తెలుగు అయినప్పటికీ ఆధునిక సమాజంలో ఉద్యోగాల కోసం, బతుకుదెరువు కోసం, తెలుగు ప్రజలు వారి మాతృభాషను మర్చిపోతూ రోజురోజుకీ పరాయి భాషా అయినా ఆంగ్ల పదాలనే ఎక్కువగా పలుకుతున్నారు. దాని వలన మన గ్రామీణ పదాలు దినదినం తగ్గిపోతూ కనుమరుగవుతున్నాయి. రానున్న రోజుల్లో మరింత అంతరించిపోయే ప్రమాదం ముంచుకొస్తుంది అని అనిపిస్తుంది. అందువల్ల ఎలాగైనా మన గ్రామీణ తెలుగు భాష పదాలను కాపాడుకోవాల్సిన బాధ్యత విద్యావంతులమైన మన అందరి మీద ఉందనిపించింది. ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ మహిళా కళాశాలలో తెలుగు శాఖ అధిపతిగా పనిచేస్తున్న (ఎం. అలివేణి) నాకు మా విద్యార్థినిల చేత తెలుగులో అంతరించిపోతున్న లేదా అతి తక్కువగా వాడుతున్న పదాలను సేకరించమని చెప్పాలి అని అనిపించింది. ఆలోచన క్రమంలో మొదటగా తృతీయ సంవత్సర విద్యార్థినులతో వెంటనే పై విషయాన్ని వివరించి, వారికి

అంతరించిపోతున్న పదాల సేకరణ బాధ్యతను అప్పగించాను. అంతరించిపోతున్న పదాలను గ్రామంలో ఉండే వారి తాతలు, అమ్మమ్మలు, ఇతర వృద్ధుల నుండి, ఒక్కొక్కరు 20 పదాలు సేకరించి వాటి అర్థాలు రాసి నాకు ఇవ్వమన్నాను. విద్యార్థినిలు సెలవుల్లో వారి సొంత గ్రామాలకు వెళ్లి ఈ పదాలను సేకరించారు. తర్వాత మళ్లీ ఇంకోక ఆలోచన వచ్చింది మూడు సంవత్సరాల (ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ సంవత్సర) విద్యార్థులతో చేయిస్తే ఇంకా ఎక్కువ పదాలను సేకరించిన వాళ్ళమవుతాము కదా అందుకే ప్రాంతాలవారీగా ఒకే పదానికి ఎన్నో వేరు వేరు వేరు అర్థాలను తెలుస్తాయనే ఆలోచన వచ్చిన వెంటనే దాదాపుగా నాకు మొత్తం 700 మంది విద్యార్థినులు ఉన్నారు. గతంలో చేయించిన రకరకాల అసైన్మెంట్ వర్క్ల మాదిరిగానే ఈ అసైన్మెంట్ వర్క్లో భాగంగా ఒక్కొక్కరికి 50 పదాలను సేకరించమని చెప్తే ఎన్నో పదాలను మనము సమకూర్చిన వాళ్ళమవుతామని అనుకొని దీనిని అసైన్మెంట్ వర్క్గా విద్యార్థినిలకు ఇవ్వడం జరిగింది. విద్యార్థినిలకు సేకరించాలని చెప్పి అసైన్మెంట్గా ఈ కార్యక్రమం ఇచ్చాను. విద్యార్థినులందరూ రాఖీ పండుగ ఆగస్టు 2024కు వారి గ్రామాలకు వెళ్ళినప్పుడు, ఒక్కొక్కరు 50 పదాలను సేకరించి వాటి అర్థాలతో నాకు అందించడం జరిగింది. ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ సంవత్సరాల విద్యార్థినిలు సేకరించిన పదాలన్నింటిని ఒక్క దగ్గర సమకూర్చి “కనుమరుగవుతున్న తెలుగు పదాల నిఘంటువుగా” తెస్తే బాగుంటుందని అనిపించింది. రాబోయే తరాలకు ఈ నిఘంటువు ఎంతో కొంత ఉపయోగపడుతుందని నా చిన్న ఆలోచనే ఈ పదకోశం.

దీనికి నా కృషి మేరకు విద్యార్థినులకు అసైన్మెంట్ వర్క్ ఇచ్చింది మొదలు పుస్తకం వచ్చే వరకు సంపాదకురాలిగా కొనసాగిస్తున్నాను.

(అ)

అచ్చొసిన ఆంబోతు = తిని బలాదూర్ణ
తిరగడం.

అచ్చుకి = చిరునామా

అచ్చనగండ్లు = గచ్చు కాయలు

అంకెం = గోనె సంచి

అంకె = వశం

అంతర్గతము = అంతర్దీనం

అనలం = అగ్ని

అరుసుకోవడం = మర్యాద

అర్ర = గది

అంకలి = ఆపద

అవది = ఏకాగ్రత

అటికే = వంట వండుకునే కుండ

అమ్మి = అమ్మాయి

అమితం = ఎక్కువ, అధికం

అవిముక్తము = విడవబడినది

అవినయం = వినయం లేకపోవడం.

అవిటిని = వాటిని

అడవి = వనం

అడవి = జంగల్

అడవి = వైనం

అడవి కాకరకాయ = బోడ

కాకరకాయ

అడవీ = పొల్లం

అడుగు = పాదం

అడుగు = అత్యాశ

అడుగు = లోతట్టు

అడ్లు = వడ్లు

అడుక = ప్రశ్న

అడవాడు = పూర్వీకుడు

అడవంచ = లుంగీ

అడవు నమోదు చేసుకోవడం

అడవు వుస్తకం = నమోదు వుస్తకం

(రిజిస్టరు).

అడ్డంపడు = పడుకోవడం

అడ్డంపడు = నిద్రపోవడం

అడ్డా = నాలుగు తొవ్వలు

అడియాస = నిరాశ

అడ్డెడు = ఒకకొలత (5 కెజి)

అలివి = కష్టము

అలిమి బలిమి = ఇష్టా ఇష్టాలు

అలిమినలిమి=బలవంతం

ఆలి = భార్య

అలికిడి = శబ్దం

అంతర్జాలం = ఇంటర్ నెట్

అంచున = పక్కన

అంచే = గంప

అండ=పెద్ద గిన్నె

అండలు = బగోనాలు

అండి = రాగి బిందె.

అందం = సొగసు

అందుకో = తీసుకో

అందాద = అంచనా

అందాద = ఇంచుమించుగా,

సుమారుగా

అందె పందే = లావదేవిల

వివాహాలు

అందెలు=గజ్జెలు

అంధకారం= చీకటి

అంగడి = బజారు

అంగడి = సంత

అంగడి = మడిగె

అంగడి = కొట్టు

అంగడి = మార్కెట్

అంగడి= దుకాణం

అంగద = ఆకలి

అంగుళి = బొటనవేలు

అంగుళికం=ఉంగరం

అంగులు=అంగీలు

అంగులు=బట్టలు

అంగూర్ = ద్రాక్ష

అంగుష్ఠం=అంగుళం

అంగుష్ఠం= బొటనవ్రేలు

అంగవస్త్రం = కండువ

అంగళం =వాకిలి

అంగీ = చొక్కా, షర్ట్

అంగీకరించను = ఒప్పుకోను

అంబిక = పార్వతి

అంభరం = ఆకాశం

అంభోధి = సముద్రం

అంప = తట్ట

అంబలి = గంజి

అంబలి = జావ

అంబలి = రాగిజావా

అంబలి = గట్టు

అంబలి = చింతగింజలు జావ

అంబుదము = మేఘం,

పయోధరము.

అంబటేల్ల = పొద్దెక్కడం

అంటకు = ముట్టుకోకు

అంకేం = గోనసంచీ

అంక = తరవాత

అంకనము = మూడు గాధుల పొడవు

గల స్థలము

అంకితం = సొంతం

అంకుడు = దేవుడు

అంజనం = కాటుక

అంజరం = కాటుక, ఎక్కడో ఉన్న

వస్తువును కండ్లముందు చూపే విద్య

అంతరంగం = ఒక గృహంలో ఉన్న

అంతర్గత గది.

అంత గానం = ఎక్కువ

అంత గనం = అంత ఎక్కువగా

ఎంతగనం = ఎంతఎక్కువగా

అంతులేని = లెక్కలేని, చివరలేని

అంతరాయం = నిరోధము

అంతర్జాలం = ఇంటర్నెట్

అంతర్యామి = పరమాత్మ, జీవాత్మ

అంతే = అవును

అంతిమం = చివరి, ఆఖరి

అంఘ్రి = కాలు

అంత్రాయం = ఆటంకం.

అంత్రం = యంత్రం

అద్దె = కిరాయి

అద్భుతంగా = అందంగా

అద్భుతం = ఆశ్చర్యం

అదృశ్యం = మాయం

అద్దం = దర్పణం

అద్దమరాత్రి = మధ్యరాత్రి

అచార్యుడు = గురువు

అద్దె = కిరాయి

అధరం = పెదవులు

అగడు = అత్యాశ

అగచాట్లు = కష్టాలు

అగడు = తొందర

అగలించు = ఎక్కువ.

అగ్గువ = చవక

అగ్గువ = తక్కువ, తక్కువ ధర

అగుపడట్లేదు = కనపడలేదు

అగుపడ్డది = కనిపించింది

అగ్గలించు = వికాసం

అగరొత్తులు = ఊదిబత్తీలు

అగర్బస్తి = ఊదిబత్తి

అగ్వ = తక్కువ

అగ్ = అదుగో

అగ్గవ = తక్కువధర

అధీనము = వశము

అజ్ఞాక్తి = గాలి

అణగారిన = నష్టపోయిన.

అణాలు = పైసలు

అణెము = దేశము

అనాలం = నొప్పి

అనాలం = నిప్పు

అన్నా = బొప్ప

అన్యాయము = న్యాయం లేకపోవడం.

అణా, కాణి, దమ్మిడి, పరక, బేడ

= పాతనాణేలు

అఖండ = విభజించడాని

అశని = వజ్రాయుధం

అశని = పిడుగు

అశ్వం = గుర్రం

అలవి = శ్రమ

అలవి = అబిలిటి

అలవి = బలం, శ్రమ.

అలగ్ సలగ్ = వేరుగా ఉండడం

అలగవు = విడిపోవు

అలుగు = చెరువు

అలుసు = తక్కువ, చిన్న చూపు

అలుమార్ = బీరువా

అలుకు = పేడ, ఎర్రమట్టి కలిపిన

పంకం

అసురుడు = రాక్షసుడు

అబల = స్త్రీ

అలుకు = చల్లు

అలుకు = కల్లాపి

అలమార = సెల్సులు

అలయించు = బాధపెట్టు

అల్మారా = బీరువా

అలికిడి = శబ్దం

అలకడం = ఆవుపేడ చల్లాటం

అలకడం = చల్లాడం

అలకడం = ఇల్లు శుభ్రం చేయడం

అలజడి = కలత

అల్పహారము = బ్రేక్ ఫాస్ట్
 అల్పగా = తేలికగా
 అరి గోస = పెద్ద కష్టం
 అరికట్లం = చలికాలంలో చలి
 వేయకుండా కట్టుకునేది
 అభియాతి = పగవాడు.
 అభినందన = మెచ్చుకోలు
 అభిరతి = కోరిక
 అభినివేషము = ఉత్సాహము.
 అభిజ్ఞ = పరిజ్ఞానం కలవాడు
 అభిలాష = మక్కువ
 అభిలాష = కోరిక
 అపారం = ఎక్కువ, మిక్కిలి, జాస్తి
 అపరంజి = బంగారం
 అపారమైన = చాలా ఎక్కువైన
 ఆసంవిధం = అనుకూలంగా
 లేకపోవడం.
 అసంత = అటుపక్క
 అసుంట = పక్కకు
 అసుంట = దూరం
 అసుంటప్పుడు = అలాంటి సమయంలో
 అస్తున్న = వస్తున్నాను

అసలు = దూలాలు
 అసలు = నుదురు
 అసమానము = సమానం కాని.
 అస్తమ్ = అన్నం గరిట
 అవగతం = తెలియడం
 అవజు = చవుడు
 అమృతం = సుధ
 అమ్మ = మమ్మీ
 అమ్మమ్మ = అవ్వ
 అముడాల = కవలలు
 అమూల్యము = విలువ కట్టలేనిది
 అవశ్యం = కచ్చితంగా
 అవశ్యం = వెంటనే
 అవస్తపడటం = బాధపడటం
 అవ్వ = నానమ్మ
 అవసానకాలం = చివరికాలం
 అవరాజుడు = తమ్ముడు
 అవరోదం = అడ్డు
 అవధి = హద్దు
 అవత్ర = అవసరం
 అవకాసం = సాధ్యం
 అవ్వ = అమ్మ

అవ్వ = తల్లి
 అవ్వ = అమ్మ వాళ్ళ అమ్మ
 అవతలికి = బయటకు
 అమాలి = కూలి
 అమాస = అమావాస్య
 అమాము = అనుభవం లేనివాడు.
 అమ్మాయి=పోరి
 అవున = అట్లనా
 అవనీనదుడు =రాజు
 అవుపడ్డద = కనిపించిందా
 అటెంక = తరువాత
 అటెన్కు = తరువాత
 అఱ్ఱ=బియ్యం లాంటి ధాన్యాన్ని ఉంచేగది
 అయ్య = నాన్న, తండ్రి
 అయ్యగారు = పూజారి
 అయ్యమ్మ = నాన్నమ్మ
 బాపు = నాన్న
 అయ్యా=చక్రం
 అయేటి బునంగా తొలకరి
 అసామి = రైతు
 అసోంటి = అలాంటి
 అనంకాయ = సొరకాయ

అనంతరము = తరువాత
 అనదులు = రాక్షసులు
 అనుంగు = ప్రియమైన.
 అనువు = ఉపాయము
 అనురాగం = ప్రేమ అప్యాయతలు
 అనుభూతి = అనుభవం.
 అనుపకాయ= సొరకాయ
 అనుగ్రహము = ఆశీర్వాదము
 అన్నం= కూడు, బువ్వ
 అదనం= అధికం అచ్చెరువు
 అన్నట్లు = అన్నమాట
 అన్యం= ఇతరమైన
 అనక్కయ= సొరకాయ
 అణిగిమణిగి = కలసిమెలసి
 అనంతరం=ఎప్పుడు
 అననీయ=దేవుని అనుగ్రహము
 అయితైటికి = పలు మార్లు
 అయితారం=ఆదివారం
 అర్ర= గది
 అర్ధాలు = కళ్ళతోడు
 అర్చన = పూజ
 అరదం= తెల్లవారటం

అరణ్యం = అడవి
 అరుడు = తక్కువ
 అరుదేంచి = వచ్చి
 అరుగు = ఒక చిన్న నది, నీటి ప్రవాహం
 అరుగు = వరండా
 అరుగు = కూర్చునే స్థలం
 అరుగు = ఇంటి బయట
 కూర్చోవడానికి కట్టిన ఎత్తైన స్థలం
 అరుగు = మెట్లు
 అరుగు = కట్ట
 అరుగుడు = జీర్ణం
 అరుణం = ఎరవు
 అరుసుకోవడం = మందలివ్వడం
 (పరామర్శించడం)
 అరుసుకోవడం = తెలుసుకోవడం
 అరువు = బాకీ, ఋణం
 అరువు = రుణం
 అరువు = ఉద్దేశ
 అర్హత = తగినట్టు
 అర్రలు = గదులు
 అరమరిక = భేదం లేనిది

అరమరికలు = తేడాలు
 అరవటం = ఓర్లుడు
 అర్జించు = సంపాదించు
 అర్హత = తగిన తనం
 అరక = మంచం
 అరక = నాగలి
 అర్థము = గోనెసంచి
 అర్చకులు = ఆలయ పూజారులు.
 అర్కతిబర్కతి = వెలితి, లేమి
 అబ్బాయి = పోరాడు
 అబ్బ = అబ్బాయి.
 అష్టవక్రము = పంకర.
 అట్లా = అలా
 అట్టులు = కుండలు
 అటికే = మట్టి పాత్రలు
 అట్టిగ = ఖాళీగా, ఉత్తగానే
 అటిక = మట్టి కుండ.
 అఘము = పాపం
 అపూర్వం = విలువైనది
 అపూర్వమైన = అసాధారణమైన
 అపరిచితము = తెలియదు
 అపరాధము = తప్పు

అపరంజి=బంగారం

అపకారం = తప్ప

అప్ప = అక్క

అప్ప = నాన్న

అప్పయ్య = బాబాయ్

అప్పు = అరువు

ఆపతి = కష్టం

అద్దె = కిరాయి

అతిశయం= ఎక్కువ

అదికోస్తది = గుర్తుకోస్తది

అధికం = ఎక్కువ,

అబుఖానా = తక్కువ బరువు

అబల = స్త్రీలు

అబ్బటం = అలవాటు

అబ్బురపడ్డాను = ఆశ్చర్యపడ్డాను

అంభోది = సముద్రం

అనిమిషం = చేప, రెప్పపాటులేనిది

అయిష్టం = ఇష్టం లేకుండా

అన్నికల్లా = సాయంత్రం

అంతిమం = చివర, ఆఖరి

అట్లు = దోసలు

అటుక = సమాను పెట్టుకునేది.

అటుక = ఇంట్లో సామాన్లు పెట్టేవి

అటుకు=సబ్బ

అట్కాయించు = పలుకరింపు

అట్ల=అవునా

అట్టెడు = ఒక కొలత

అటక = అర

అట్కంచు = పలుకరింపు

అగ్గేసినారా = వంట చేశారా

అచ్చింది = వచ్చింది

అచ్చిన = వచ్చాను

అక్ష = నేత్రం

అక్షము = బండి

అక్షయ = నశించినది

అక్కడి దిక్కు = అటువైపు

అక్కరవస్తుంది=పనికి వస్తుంది

అకలీ=అక్రోశం, కోపం

అక్కెర = అవసరం

ఏగిలివరంగ = తెల్లవారంగా

అగ్గి = నిప్పు / మంట

అగ్ని=వహ్ని

అత్యాచారం=అక్రమంగా చేయటం

అత్యాశ=తృష్ణ

అత్తున్నం=వస్తున్నాం

(ఆ)

అత్యధికము = మితిమీరిన

అలకించు = విను

అత్యమము = వంశం, సంబంధము

అదెరువు = ఆధారం

అత్తూరు పో=అటు పో

అర్తి= దుఃఖము

అతిధులు = బంధువులు

అకాశవాణి = రేడియో

అతిధులు = అనుకోకుండా

అకిట్ల = వాకిలి

అతిశయించు = జ్యంభణము

అయాసం = నొప్పి

అంతిమం = చివర

అమోదయోగ్యము=అంగీకారునకు

అతివేల = చాలా

తగినది

అతిధి = చుట్టం

అఖండ = విభజించబడనివి

అతిధి = ఆగంతకుడు

అమీటికి= తరువాత

అగ్రస్థానం = మొదటిస్థానం

అపతి = ఆపద

అవ్రాము = అనుభవంలేనివాడు.

అపతి =కష్టం

అర్ర = మిద్దె గది

అచారం = సంప్రదాయం

అర్ర = పాత్రగది లేదా స్టోరూమ్

అడ = అక్కడ

అర్ర = దేవునిగది

అడవిల్లా = అడపడుచు

అర్రలు = గదులు

అడవాడు= వంశకర్త

అత్రం = తొందర

అడెటోల్లు = నటులు

అలాగా = తేలిక

అలి = భార్య, పెండ్లం

అలాయ్బలాయ్ = కౌగిలింత

అందం = అముదం

అల్లా = చాలు

అందెప్పాయ్= అముదం నూనె

కాయలు

ఆంగడి / సంత = మార్కెట్
 ఆసుపత్రి = వైద్యశాల, దవాఖానా
 ఆంక్షలు = నియమాలు
 ఆంకుడు = దేవుడు
 ఆద్యము = ప్రారంభం
 ఆదాయం = కాపాయం
 ఆధారం = ఆసర
 ఆధారశాల = ఆధారమైన
 ఆగడు = తొందర
 ఆగడు = అత్యాశ
 ఆగం = హడావిడి
 ఆగుపడతలేదా = కనపడతలేదా
 ఆగమాగం = తొందరపడటం
 ఆగమాగం = హడావిడి
 ఆగపడు = కనిపించు
 ఆణాలు = నాణాలు
 ఆణెము = దేశము
 ఆనాడు = ఆరోజు
 ఆఖరి = చివరి
 ఆహారం = తిండి, భోజనం
 ఆహారం = భుక్తి
 ఆలవి = శ్రమ

ఆలం = పిచ్చి చెట్లు
 ఆలుమగలు = భార్యభర్తలు
 ఆలుగడ్డ = బంగాళాదుంప
 ఆలస్యం = విలంబం
 ఆలకించడం = వినడం
 ఆల్పగా = తేలికగా
 ఆరించుట = తీట
 ఆరిందా = అన్ని తెలిసిన మనిషి
 ఆరిమ ఆసీపతి = గరిక పోలీసు,
 గడ్డి.
 ఆరివారం = ప్రేమ
 ఆరికత్తి = ఒక్కలు పగల కొట్టిది
 ఆర్తి = అంత
 ఆపాలి = కష్టం
 ఆస = ఆశ
 ఆసుపత్రి = దవాఖానా
 ఆసరా = సహాయం
 ఆసరా = తోడు
 ఆసక్తిగా = ఇష్టంగా
 ఆసి = కత్తి
 ఆమడాల బిడ్డలు = కవల ఆడపిల్లలు.
 ఆమడ = ఎనిమిది మైళ్ల దూరం

ఆముదం నూనె = ఆముదంతో

తయారుచేసిన నూనె.

ఆముదం = నూనె

ఆవకాయ పచ్చడి = మామిడి కాయ

పచ్చడి

ఆవు = గొడ్డు

ఆయ పాయల మీద = చావు బ్రతుకు

మధ్య

ఆయేటి బునంగా = తొలకరి

ఆసాలు = చిన్న కర్రలు

ఆసాములు = రైతులు

ఆస్కారం = ఆధారము

ఆన = ఆజ్ఞ

ఆన = ఒట్టు

ఆనందం = సంతోషం

ఆనంకాయ = సొరకాయ

ఆనవాలు = గుర్తులు

ఆయన = అతను

ఆరం = వారం

ఆరుగాలం = కారుమొత్తం

ఆరుబయట = ఇంటిముందు

ఆరుబయట = అరుగు

ఆర్యుడు = బయటిదేశం నుండి

వచ్చినవాడు

ఆర్యుడు = మంచివాడు

ఆర్కుడు = సూర్యుడు

ఆర్హత = తగిన

ఆరగించు = తిను

ఆఠనా = అర్ధరూపాయి (ఎనిమిది

అనాలు)

ఆభరణాలు = నగలు

ఆవారా = గాలి తిరుగుడు

ఆవేదన పడకు = తొందరపడకు

ఆపద = ప్రమాదం

ఆపరిచితుడు = రాక్షసుడు

ఆపతం = చెడు

ఆపతి పడుట = ప్రసవ వేదన,

పురిటినొప్పులు

ఆపతి, సంపతి = ఆపద, సంపద

ఆప్తవరులు = హితులు

ఆదివారం = ఆయితారం

ఆదికాలము = మొదటిదినములు

ఆదిత్య = రవి, సూర్య

ఆనిడిగా = స్వతంత్రంగా

అన్నికేలా = సాయంత్రం
 ఆపేక్ష = ఆశ
 ఆటంకము = భంగము
 ఆటంకాలు = అడ్డంకులు
 ఆటక = సజ్జ
 ఆకీలీ = ఇంటిముందు ప్రదేశం
 ఆకలి బాధ = పొట్టపతి
 ఆకర్షణ = ఆకర్షణ, దృష్టి
 పెంచుకోవడం
 ఆకర్షణ = అప్లి
 ఆకృతి = సౌందర్యం
 ఆకలీ = ఆక్రోశం లేదా కోపం
 ఆకాంక్ష = కోరిక
 ఆకాశం = నింగి
 ఆకాశం = గగనము
 ఆకాశవాణి = రేడియో
 ఆకురాయి = కత్తులకు సానపట్టేది
 ఆగిరపుకాయ = సొరకాయ
 ఆత్యాస = దూప
 ఆత్మ = మహిమ
 ఆత్మజుడు = కొడుకు
 ఆతిథ్యం = అతిథికి ఇచ్చే మర్యాద

ఆతిథ్యం = అతిథికి ఇచ్చే ఆహారము
 ఆర్రం = తొందర
 ఆశ్రీతుడు = ఒకరిపై ఆధారపడిన
 వాడు.
 ఆత్రం = వేగం
 ఆత్రం = ఆగడు
 ఆత్రం = త్వరగా
 ఆత్రము = తొందర
 ఆత్రించింది = తొందర పడడం
 ఆలాపన = ఆలోచన

(ఇ)

ఇచ్చంత్రం = విచిత్రం
 ఇడ = ఇక్కడ
 ఇదుపు = గోడంచు
 ఇదుపులు = ఇంటి ముందర భాగపు
 గోడలు
 ఇడిసిపెట్టు = వదిలిపెట్టు
 ఇంగలం = నిప్పు
 ఇంగ్లం, ఇంగలము = నిప్పు, నిప్పు
 కణికలు
 ఇంగళం = అగ్ని

ఇంగో = ఇదిగో
 ఇంటిమల్లుడు = గృహస్థుడు
 ఇంపు = స్వీకారయోగ్యమంగా
 ఇంక్ = పెన్ను = కలము
 ఇంగిలం = నిప్పు
 ఇంతి = మగువ, స్త్రీ
 ఇంద్రజాలం = మాంత్రికం.
 ఇంట్రీన్ = కెమికల్ లేదా మందు
 ఇంద్రియము = భావము
 ఇంద్రుడు = సూర్యుడు
 ఇగ పట్టు = తీసుకో
 ఇగం = చలి/చల్లని
 ఇగురం = ఆలోచన
 ఇగురం = సమయస్ఫూర్తి
 ఇగురం = ఉపాయం / తెలివి
 ఇగురు = చిగురించడం
 ఇగరాదు అగరాదు = ఎంతకీ రాదు
 ఇగో, ఇంగో = ఇదుగో
 ఇజ్జత్ = పరువు
 ఇనాం = బహుమతి
 ఇహలోకము = ప్రస్తుత లోకము.
 ఇల = భూమి

ఇలువరుస = వంశమర్యాద
 ఇల్లు = గూడు
 ఇల్లు = గుడిసె
 ఇల్లు = గృహం
 ఇల్లు = నివాసం
 ఇలకత్తల = ఇంటి పెరట
 ఇల్లు = భవనం
 ఇరికి = దూరి
 ఇసంత = ఇటూ
 ఇసుంట = దగ్గరగా
 ఇసుంట రా = ఇక్కడికి రా
 ఇసుర్ రాయ్ = పసుపు దంచేది
 ఇసురు తిరగాలి = పప్పు ఈసిరేది
 ఇసుకే = ఇసుక
 ఇస్సుర్రయి = గట్టు రవ్వ పెట్టేది
 ఇసుర్రాయి = పప్పులు దంచేది
 ఇమ్మత్ = ధైర్యం
 ఇమానం = విమానం
 ఇమానం = ఒట్టు
 ఇయల్ల = ఈరోజు
 ఇయ్యరమయ్యర = ఇష్టమొచ్చినట్లు
 ఇసుంట = దగ్గరగా

ఇసొంటి = ఇటువంటి
 ఇపొద్దు = ఈరోజు
 ఇనం = బహుమతి
 ఇనుడు = సూర్యుడు
 ఇనుకు = ఇంకిపోవు
 ఇరా = కోరిక
 ఇరుగు పొరుగు = చుట్టుపక్కవాళ్లు
 ఇరు = రెండు
 ఇరుమారు = రెండు సార్లు
 ఇరుకుగా = ఒత్తిడిగా
 ఇరకాటం = ఇబ్బంది
 ఇబ్యా = ఆడ ఏనుగు
 ఇష్టం = మోజు, కోరిక
 ఇష్టి = కొరికి, కత్తి
 ఇప్పిండా = బుగ్గదీపం
 ఇదివరకు = ఇంతసేపు
 ఇబ్బంది = మొహమాటము
 ఇగం = చల్లగా
 ఇకమత్ = ఉపాయం
 ఇక్కట్లు = కష్టాలు
 ఇకారం చెయ్యకు = గోరం చెయ్యకు
 ఇక్షువు = చెరుకు
 ఇజం = గొడవలు

ఇజ్జత్ = మర్యాద
 ఇజ్జత్ = సిగ్గు లేదా బుద్ధి
 ఇజ్జతి = గౌరవం
 ఇగిలియ్యడం = నవ్వుడం
 ఇత్తు = విత్తనాలు
 ఇత్తు = విత్తనం
 ఇత్తూ = ఇటు
 ఇళ్లకథ = ఇంటి కథ
 ఇలాపీటా = కూరగాయలు కోసేది.
 ఇలాచి = యాలకులు
 ఇలాకా = తాలూక

(ఈ)

ఈడ = ఇక్కడ
 ఈడంబోవు = రాజీనామా.
 ఈడు = వయసు
 ఈశుడు = ప్రభువు,
 ఈలపిట = కత్తిపీట
 ఈసడించు = ద్వేషించు
 ఈసు = కోపం
 ఈసురుమని = నీరసించి
 ఈసమంత = కొంచెం, గ్రాములో
 సగం

ఈశీతము = కొనియాడరు

ఈక గాడు = తోకగాడు,

లెక్కలోకిరాదు

ఈత చాప = కూర్చునే సాప

ఈత పొరుక = ఈత చెట్టు కొమ్మల

నుండి తయారుచేసిన చీపురు

ఈత సాప = ఈతకులతో అల్లిన

సాప (పడుకునేది)

ఈతచిప్ప = ఈత ఆకుల గిన్నా

ఈలేదు ఆలేదు = ఏమిలేదు

(ఉ)

ఉచ్చు = వల

ఉడుక పోత = ఉబ్బురింత

ఉడుకు = వేడి

ఉడుతాభక్తి = ఉట్టి మూమాలు భక్తి

ఉలి పండుగ = ఉపామక్తి

ఉలి = ఈధులు గిసేది, చెక్కేది

ఉండ = దారం

ఉండాలు = అలలు

ఉండాలు = ఉరుములు

ఉంగలం = నిప్పు

ఉంది = వరకట్నం

ఉదురగాలి = వేగంగ వచ్చేగాలి

ఉదధి = సముద్రం

ఉద్యహం = పెండ్లి

ఉద్యమ దారుడు = పారిశ్రామికవేత్త

ఉదకం = నీరు, జలం

ఉద్భవంచి = పుట్టి

ఉద్దలు = చెప్పులు

ఉద్వాహం = పెళ్లి

ఉద్యోగం = ప్రయత్నం, పని

ఉద్యోగము = నౌకరి

ఉద్దెర = అరువు

ఉద్దెర = క్రెడిట్

ఉలవలు పచ్చడి = ఉలవలతో చేసే

పచ్చడి

ఉల్లంఘన = అహింస

ఉల్టపట్ట = కిందమీద

ఉల్క = నిప్పు కణం

ఉరికిరా = పరిగిత్తుకునిరా

ఉరికురికి = జల్దిజల్ది

ఉర్పి = భూమి

ఉపాధ్యాయులు = గురువు

ఉపాసక = అనగా స్త్రీ సన్యాసి
 లేదా బౌద్ధ సన్యాసిని
 ఉపాయం = తెలివి
 ఉసికే = ఇసుక
 ఉట్టి = తాడుతో చేసిన హంగర్
 వంటిది. దాన్ని పైన చీమలు కూడా
 పట్టకుండా ఉండేందుకు పెడుతారు.
 ఉష్ణోగ్రత = వెచ్చదనం
 ఉసు = చెమట
 ఉసురు = ప్రాణం, జీవం
 ఉసురు = సహనం, ఓర్పు
 ఉసూరుమని = నిర్వీర్యమవడం
 ఉసికే = ఇసుక
 ఉమ = పార్వత
 ఉయ్యాల తొట్టి = చిన్న పిల్లలు
 ఆడుకునే పరికరం
 ఉస్తాద్ = గురువు
 ఉరగం = పాము
 ఉరుకు = పరుగు
 ఉరుము = ఘోష
 ఉరుకు = పరిగెత్తు
 ఉర్లగ్గడ = పొటాటో

ఉష్ణం = జ్వరం
 ఉట్టి = తాడు
 ఉట్టి = అన్నం చీమలు పట్టకుండా
 పైకి వేలాడదీసేది
 ఉపదేశం = భోధించుట
 ఉపాయం = అలోచన
 ఉపవాసం = ఆహారం
 తీసుకోకుండా ఉండడం.
 ఉప్పుడు పిండి = ఉప్పా
 ఉప్పు = కొమటోడు
 ఉప్పుడు బియ్యం = ఆవిరిపోకుండా
 ఉడికించిన బియ్యం
 ఉప్పుడు పిండి = బియ్యం రవ్వ
 ఉప్పిండి = ఉప్పా
 ఉద్ది = జత
 ఉబ్బు = ఉత్సాహం
 ఉబ్బు = పొంగిపోవు
 ఉబలాటం = కుతూహలం
 ఉనికి = స్పర్శ
 ఉటండి = వరకట్నం
 ఉచితం = ఊరక,
 ఉకదంపుడు కబుర్లు = రకరకాల
 కథలు

ఉక్షము = ఎద్దు

ఉక్కపోత = ఉబ్బరించుడు

ఉక్తి = మాట

ఉక్తి = సరస్వతి

ఉక్తి = మాట

ఉత్సుకత = ఉత్సాహం

ఉత్తు ఉత్తిగా = ఊరికే

ఉత్తుతగా = ఊరికే

ఉత్తుత్తగా = ఉట్టిగానే

ఉత్పూష్ట = అద్భుతమైన

ఉత్సవం = సంతోషం

ఉత్తరాంధర ఊటవర్స = కారం

ఉత్తరం = ఒక దిక్కు

ఉత్తరం = లేఖ, జవాబు

ఉత్తరణుడు = కృతారణుడు

ఉత్తలాసి = ప్రవేశం/తలుపు

ఉత్తిమాటలు = వట్టిమాటలు

ఉక్రోషం = కోపం

ఉల్టా, ఉల్టాపల్టా = తల్లక్రిందులు

ఉదకము = నీరు

ఉట్టి = ఆహారాన్నిదాచిపెట్టడం

ఉత్తిగ = ఊర్కకనే

(ఊ)

ఊదుబత్తి = అగరబత్తులు

ఊహ = ఆలోచన

ఊర్వి = భూమి

ఊరికే = ప్రతిసారి

ఊసులు మాటలు

ఊసుపోక = తోచక, పొద్దుపోక

ఊము = లాలా జలం

ఊరగాయలు = పచ్చడి

ఊరు = పల్లె

ఊరుమ్మిండి = ఒక రకమైన పచ్చడి

ఊరబిస్క = పిచ్చుక

ఊష్టం = జ్వరం

ఊదిబత్తులు = అగరబత్తులు

ఊకే = ఉత్తిగానే

ఊకేనే = ఊరికే

ఊకె ఊకె = మాటిమాటికీ

ఊకో = ఆగు

ఊకో = కామ్గా ఉండు

ఊలేదు ఆలేదు = ఏమీలేదు

ఊహ = ఆలోచన

ఊహ = కల్పన

ఊస = చెమట

ఊరగాయ = మామిడికాయ

ఊరు = గ్రామం

ఊరుగాయి = ఆవకాయ

ఊరుబిండి = పచ్చడి

ఊట = బావి నీరు, ఊరే బావి

ఊకే = ఉట్టిగా

ఊకో = కాముగా ఉండు

(ఎ)

ఎచ్చులు = గొప్పలు

ఎచ్చగాణం = కథ, నాటకం

ఎడ = ఎక్కడ

ఎడం = దూరం

ఎడల = జరిగిని పక్షాన

ఎడ్ల బండి = ఎడ్లకు రెండు

చెక్కలతో చేసిన బండి

ఎడ్లకొట్టం = ఎడ్లను ఉంచే స్థలం

ఎలిపొచ్చీ = ఏమిటీ

ఎలిపొచ్చీ = వచ్చేయ్

ఎలియేజరు = దేవసహాయం.

ఎత్తిరి = వెలుగు

ఎంచడం = లెక్కపెట్టడము

ఎంచు = లెక్కించు

ఎంచుకో = నిర్ణయించుకో

ఎండు కాయలు = ఎండిన

మిరపకాయలు

ఎండబోసి = ఎండబెట్టి

ఎందాక = ఎక్కడివరకు

ఎంకులాడడం = వెతకడం

ఎంగిలి = ఒకరు తిన్నది

ఎంగిలిమంగలం = ఎంగిలిచేయడం

ఎద = మది, మనసు

ఎద = హృదయం

ఎద్దడి = శూన్యము

ఎగ్గం = చలికాలం

ఎలమి = సంతోషం

ఎలుగు = కంచె

ఎలుపు = వెడల్పు

ఎలుక = మూషికం, ఆఖువు

ఎలావున్నావ్ = ఎట్లున్నావ్

ఎల్లకాలం = కలకాలం

ఎల్పడ దాపడ = ఎడ్డు కుడి

ఎరి = ఎవరి

ఎసల = చిన్న మట్టి కుండ
 ఎసలు (యారలు) = సహ సోదరి
 (భర్త సోదరుడు)
 ఎసరు = అన్నం ఉడకడానికి
 పెట్టుకునే నీరు
 ఎవుసం = వ్యవసాయం
 ఎఱుక = తెలుసుకోవడం
 ఎడలు = దేవుడి నైవేద్యం పెట్టడం
 ఎలియేజరు = దేవసహాయం
 ఎద = మది
 ఎదురిల్లు = హోల్
 ఎద్దడి = శూన్యము, లేమి, ఇబ్బంది
 ఎల్లకత = ఇంటిపేరడి
 ఎనుక సిరి = తరువాత
 ఎన్నముక = వెన్నముక
 ఎనక సిరి = తరువాత
 ఎరుగ = తెలవదు
 ఎరుకుందా = గుర్తుందా
 ఎరుక = జ్ఞానం
 ఎరుక = తెలుసు
 ఎరుక = తెలియడం
 ఎటుపోతున్నావ్ = ఎక్కడికి వెళ్తున్నావ్

ఎక్వ తక్కు = ఎక్కువ తక్కువ
 ఎక్కాల పుస్తకములు = లెక్కల
 పుస్తకాలు
 ఎత్తుగడ = ఉపాయం, ప్రయత్నం
 ఎనుగు = కంచ
 ఎనుగు = గుజం
 ఎనుకటి కాలం = పూర్వ కాలం
 ఎన్నడూ = ఏ రోజు
 ఎనకసిరి = తరువాత
 ఎర్రగాబుర్రగా = అందంగా
 ఏరు = కలూవ
 ఎరుగదు = తెలియదు
 ఎరుగుదు = గుర్తుపట్టదు, తెలుసు
 ఎరుసు = బండి చక్రం
 ఎరుక = గుర్తు
 ఎరుకైందా = తెలిసిందా
 ఎరకేన = తెలుసా
 ఎర్కలే = జ్ఞాపకంలేదు
 ఎటికోలు = నమస్తే
 ఎనిమిది బేడలు = ఒక్క రూపాయి
 ఎన్ని పార్లు = చాలా సార్లు
 ఎటు పోతున్నావ్ = ఎక్కడికి వెళుతున్నావ్

ఎటువట్టి ఎటుదిరిగి = ఆటిటూజేసి

ఎట్లు = దెబ్బలు

ఎటమటం = బెడిసికొటుట

ఎట్లనెను = ఎలానేను

ఎచ్చిరికం = అతి చేయడం

ఎచ్చిలు = గొడవలు

ఎకమతు = ఉపాయం

ఎక్క = దీపం బుడ్డి

ఎక్కడ = ఏడ

ఎక్కబుడ్డి = దీపం

ఏకాన = ఒకపైస

ఎక్కువ = మెండు

ఏగిలివారంగా = తెల్లవారంగ

ఎగ్గి బేగ్గిలి = అద్దెక్కిరి

ఎటికోలు = నమస్కారము

ఎత లేదు కతలేదు = ఏదీలేదు

ఎత్తు = సమానం అయిన బరువు

ఏతులు = గొప్పలు

ఎత్తుగడ = ఉపాయం

ఎత్తిపెట్టు = దాచిపెట్టు

ఎతలేదు కతలేదు = ఏదీలేదు.

ఎలపట = ఎడమ వైపు

ఎర్ర = వానపాము

ఎర్ర = గది

ఎర్రగా = తెల్లగా

ఎర్రగబుర్రగ = అందంగా

ఎల్లెల్లుల = వెల్లకిలా

ఎలోరు = అందరు

(ఏ)

ఏమి = ఏంది

ఏడ = ఎక్కడ

ఏడుపు = దుఃఖం

ఏడాది = సంవత్సరము

ఏడికి = ఎక్కడికి

ఏంచు = లెక్కింపు

ఏంచూ = లెక్కించు

ఏండ్లు = సంవత్సరాలు

ఏంది = ఏమిటి

ఏదుము = 250 కేజీలు

ఏశాలు = నాటకాలు పడకు అనే

అర్థం

ఏలుకొను = పోషించుకొను

ఏల్లం = తొందరగా

ఏరియల్=యాంటిన ని ఏరియల్
 అనేది
 ఏసిడి = బంగారం, పుత్తడి
 ఏసిడి = చెడుకాలం
 ఏలిక వాళ్ళు = రాజ కుటుంబీకులు
 ఏంచు = లెక్కించు
 ఏతులు = గొప్పలు
 ఏమరు = మార్చిపోవటం
 ఏమది= ఏమిటి
 ఏనాడు = ఎప్పుడు
 ఏవసం = వ్యవసాయం
 ఏరు = నది
 ఏరు = వాగు, పెద్దవాగు
 ఏరువాక = పొలం పనులు
 ఏర్పడింది = తెలుస్తుంది
 ఏటి = ఏమిటి
 ఏటికి = చెరువు
 ఏపీరం=కొద్దిగా
 ఏట కూర = మేక మాంసం
 ఏట్లా=దెబ్బలు
 ఏకన= ఆరుపైసలు
 ఏక్లం = ఒక్క ఉదుటున (హిందీలో)

దం అంటే శ్వాస, ఒకే శ్వాసలో అని
 అర్థం)
 ఏకాగ్రత = ఒకే దానికి మన్నించడం.
 ఏకుడుపత్తి = పత్తిని దారంగా
 వడకడం
 ఏగిరం = తొందర
 ఏతం = సాధనం
 ఏతులు = గొప్పలు
 ఏదువు = దుఃఖము
 ఏడాది = సంవత్సరం
 ఏలిక = రాజు
 ఏంచు = లెక్కించు
 ఏండ్ల క్రితం = పూర్వం
 ఏనుగు= కరి, గజం
 ఏరు = నది
 ఏరు=కాలువ
 ఏటి కోలు = నమస్కారము
 ఏటికి = ఎందుకు
 ఐన = కాటుక
 ఐను = శరీరం

(బ)

ఐతారం = ఆదివారం

ఐటైటికి = పలుమార్లు

(బ)

ఒడిసెల = రాళ్లు రువ్వే సాధనం

ఒడిశింది = అయిపోయింది

ఒలిపించు = విప్పించు

ఒలవడం = వేరుచెయ్యడం

ఒలపట = కుదివైపు

ఒరిమి = నైవేద్యం

ఒరులు = ఇతరులు

ఒర్లు = అరుచు

ఒట్టి మిరపకాయలు = ఎండు

మిరపకాయలు

ఒప్పందం = కట్టుబాటు

ఒట్టు = వాగ్దానం

ఒకపాలి = ఒకసారి

ఒక్కపొద్దు = ఉపవాసం

ఒక్కో = ఆగు

ఒగ్గెయ్ = వదిలేయ్

ఒత్తలేదు = రావట్లేదు

ఒళ్ళు = శరీరం

ఒళ్ళు = వద్దు

ఒడుపుగా = నేర్పుగా

ఒడిసిపట్టు = గట్టిగా పట్టు

ఒంటీలు = మూత్రం

ఒంటి గంటకు = ఒకటి గంటలకు

ఒల్ల = వద్దు

ఒరం = గట్టు

ఒర్లడం = అర్పడం

ఒట్టి = ఏమి లేదు

ఒలిపించు = ఊడదీయించు,

నిప్పించు

(ఓ)

ఓగిరాల = అన్నము

ఓతూరి = ఒకసారి

ఓ గద్ద = ఓ పిల్ల

ఓ పారీ చూడు = ఒకసారి ఇటు

చూడు

ఓవిరి = నైవేద్యం

ఓడ = పడవ

ఓంబత్తి = కొవ్వొత్తి

ఓగు = వాగు

ఓనా = వాన

(బ)

ఓలు=ఎవరు

ఔపడుట = కనబడుట

ఓరి = నైవేద్యం

ఔషదం=మందు

ఓరి వారి = ఓ బాబు (ఎవరినైనా
పిలవడానికి వాడే పదం)

(క)

ఓరిమి = క్షమ

కేరింతలు = ఈలలు

ఓరిమి = ఓపిక

కైవల్యం =మోక్షం

ఓగిరము=అన్నము

కైకిలి = కూలి

ఓపాలి = ఓసారి

కైకిలి= కూలి పని

ఓమ = వాము

కూడు = అన్నం

ఓమన గుంటలు= వాన గుంటలు

కూడు/బువ్వ =అన్నం

ఓయ్యలు = పుస్తకాలు

కూసుండు=కూర్చో

ఓర్పు = నేర్పు

కూనం= గుర్తు

ఓర్పు = సహనం

కూరారు = కలికుండ, తరవాణి

ఓర్పు=ఓరిమి

కుండ

ఓర్లకు = అరవకు

కూర = కర్రి

ఓరకు = పక్కకు

స్కూటర్=బైక్

ఓర్వక = భరించలేక

కూకో = కూర్చో

ఓని = చున్ని

కూజు= తాగే నీళ్లు పోసి పెట్టుకునే

ఓగిరము = అన్నము

కుండ

కుడుక = మూకుడు

కుడ్య = గోడ

కుంచం = నాలుగు మానికల

కొలమానం

కుంచె = బ్రష్

కుంచెడు = 14 శేర్లు

కుండ = గట్టం

కుండా = కాగు

కుందెన = వడ్లు ధంచె వస్తువు

కుంపటి = కర్ర బిగ్గులు

కుంపటి = పొయ్యి

కుంట = చెరువు

కుదురు = ధాన్యాలు దంచేటప్పుడు

అవి బయ్యట పడకుండా వాడేది

కుశ = రాడు

కుశలం = మంచిగుండడం

కులవడు = విక్రాంతి తీసుకో

కులము = వంశం

కులనిధి = ఎక్కువ నీరు కలిగినది

కుసుమం = పూలు

కుమ్మరి సారే = కుండలు తాయారు

చేసే యంత్రం

కువ్వడం = ఓర్వలేనితనం

కుమార్తె = కూతురు

కునుకు = నిద్ర

కురులు = వెంట్రుకలు

కురుపు = మొటిమ

కుష్టి = అనారోగ్యము

కుష్ఠీ = మెట్టభూమి

కువ్వె = దీపం

కుటీరం = ఇల్లు

కూకో = కూర్చో

కుతి = గుర్తుకు రావడం

కుతి = ఆసక్తి, ఉత్సాహం

కుతికే = గొంతు

కుళాయి = నల్ల

కర్రు = నాగలి

కులాసా = ఎలా ఉన్నావు

కుల్లా = టోపి

కంప = కంచే

కందిలి = లాంతరు

కదలిక = చలనము

కదల్లి = అరటి, రంభ

కదమా = ప్లాటు

కథ = గాథ,

కజ్జీకాయలు = కర్ణికాయలు

కమీజు = అంగీ
 కల = అబద్ధం (నిద్రలో కనపడేది)
 కలం = బియ్యం దంచెది
 కలం = పెన్ను
 కళ = నైపుణ్యం
 కల్లు ఉప్పు = దొడ్డు ఉప్పు
 కలమాకు = కర్వేపాకు
 కల్లం = ధాన్యపు కుప్పలను కొట్టే చోటు
 కలకలం = గందరగోళం
 కల్పమాకు = కర్వేపాకు
 కల్పర్ = చెట్లను కాలేది
 కల్పన = ఊహ
 కలత = బాధ
 కస్సున = వెంటనే
 కసిరియ్యడం = హెచ్చరించడం
 కమ్మ = కాగితం
 కమ్మగా = రుచిగా, మంచిగా
 కమ్మలు = దుడ్డులు
 కమ్మలు = జుంకాలు
 కమ్మలు = చెవిదిద్దులు
 కమ్మకత్తి = కొమ్మలను అందుకునే
 కర్ర

కవుకులు = చికాకులు
 కంచం = ప్లేట్
 కందిలి = దీపం
 కాంతార = అడవి
 కాగితం = కమ్మ
 కాని = పెళ్ళిలో పెట్టెకర్ర
 కూడు = బువ్వ, అన్నం
 కుందెన = వడ్లు దంచేది.
 కట్టెలు = కర్రలు
 కయ్య = మడుగు
 కయ్యం = గొడవ, కోట్లాట, లొల్లి
 కనవోయి = చూడవోయి
 కనులు = కళ్లు
 కన్నుకుట్టు = అసూయ
 కనురెప్పపాటు = ఇది కేవలం క్లుప్త
 కాలం పాటు కొనసాగి విషయం.
 కనకం = బంగారం
 కారటు = ఉత్తరం
 కరం = హస్తం
 కరుణ = దయ
 కరము = చేయి, మిక్కిలి
 కరవాలం = ఖడ్గం

కబర్దార్ = జాగ్రత్త

కష్టం = చింత, బాదా

కచ్చీరు = రచ్చబండ

కటారి = తీయని పదార్థం

కట్కా = స్విచ్

కపటం = మోసం

కొత్తలు = డబ్బులు

కడువ = కుండ

కంపైలము = వెండి పట్టుతో తయారు

చేసిన నడుము కట్టు

కారుక = కర్మేకుడు

కోలాటం = కర్ర ఆట

కుర్స = పొట్టి

కపి = కోతి, వానరం.

కృప = దయ

కబుర్లు = “పుకార్లు” లేదా “గాసిప్”

కట్గర్ = అన్నం గరిట

కక్క = తండ్రి

కరెంట్ బుగ్గ = లైట్

కత్తి = చాకు

కళాశాల = కాలేజీ

కళ = ఆట

కళలు = పనులు

కళ్ళం = సమయం

కళ్ళం = వొడ్లను ఒక దగ్గర చేర్చే

జాగ

కళ్ళజోడు = అద్దాలు

కాల్లకి బుద్ధి చెప్పు = పారిపో

కర్ర = బెత్తం

కర్ర = కట్టె

కావిను = ఇష్టం

కాంచు = చూచ

కాంతి = వెలుగు

కాగు = పెద్దకుండ

కాగు = కుండ

కాలుష్యం = మలినం

కాలము చెయ్యు = మరణం

కాపాయం = పొదుపు

కాసులు = డబ్బులు, పైసలు

కావ = అడవి, విపినం

కావలి = కావలా

కాను = చూడు

కానపయ్యింది = డెలివరీ అయింది

కానూను = నియమము లేదా

నిర్ణయము.

కాయిష్టు = ఇష్టం

కారం = తొక్కు

కారుక = కార్మికుడు

కారము = చేయి, పాణి.

కార్యం = పని

కార్దం = కాలేయం

కాబోలు = ఉహాగానాలను

వ్యక్తికరించడానికి సాదారణంగా

ఉపయోగించే.

కావాలి = కాపు

కాపి = వుస్తకం

కాషాయం = పొదుపు

కానిపోనీ = నిర్లక్ష్యమైన,

ప్రయోజనంలేని

కాక = వేడి

కాకయ్య = బాబాయ్

కకావికలు = అయోమయంలో పడటం.

కానీ = ఎద్దు బండికి ఉండేది, పెళ్లికి

ముఖ్యమైన వస్తువు

కేవి = మెలుకువ

కేడు = పిడికెడు

కేశాలు = కురులు, జడ

కేశపాశం = తలవెంట్రుకలకోప్పు.

కేలు = చెయ్యి

కేవ = మెలుకువ

కేర = అవసరం

క్షేత్రము = భార్య

కేకేయడం = పిలవడం

కేకలి = కులి

కేతనం = జెండా, ఇల్లు

కొడవలి = రైతులు వరిని కొయ్యినికి

ఉపయోగించే వస్తువు

కొలిమి కొట్టడం = గోధనలను

కలుపుతారు

కొలిమి = ఇనుప పరికరాలు చేసే

పరికరం

కొంచెం = తల్లెం

కొండ = గుట్టు

కొండబో = తీస్తోవో

కొండాచీపురుగు = నూర్నడి సాధనం

కొండి చంపు = మంచంబు

కొంప = ఇల్లు

కొంత = తక్కువ

కొనాకు = చివరకి

కొలుపు = నొకరు

కొలను = చెరువు

కొల్లం = గడియ

కొరిగె = వెంట్రుకలను కత్తిరించేది

కొసంత = కొంచెం

కొసరు = కొంచం

కొయ్యలకట్ట = చీపురుకట్ట

కొయికూర = తోటకూర

కొరక = చీపురు

కొరత = తక్కువ

కొభ = గొంతు

కొట్లాట = జగడం, గొడవ

కొబ్బరికాయ = బెంకాయ

కొన్ని గడియలు = కొన్ని గంటలు

కొంటెపనుల్ = చిలిపిపనుల్

కొప్పెర = కాగు

కొట్టు = షాపు

కొట్టు = దుకాణం

కొట్టం = గుడిసె

కొట్టం = పందిరి

కొట్టం = పాక

కొట్టం = పశువులపాక

కోక = చీర

కోక = కొంగు

కొత్త = గ్లాస్

కొత్తలు = డబ్బులు, నాణెములు

కౌశలం = నేర్పు

కౌసు = మాంసం

కౌసు = చెత్త

కౌషీనం = దోతీ

కౌకులు = చిరాకులు

కీడు = అపాయం

కీడు = అపకారం

కీర్తి = పేరు

కీర్తి = యశము

కీర్తి = స్థాపన

కీస = జేబు

కీస్పిట్టా = విజిల్

కీసా = జేబు

కీటకాలు = పురుగులు

కంచం = పళ్ళెం

కచ్చురం బండి = ఎడ్లబండి

కచరము = రిక్షా, బండి

కచ్చడం = ఎడ్ల బండి

కచ్చపచ్చు = సరిగా నాలాగాని

కడుపు = పొట్ట

కడుపు = బత్త

కడుపుకోత = ఆకలి

కడప = గడప

కడాయి = గిన్నె

కడెం = కడియం

కలి అన్నం = కూరాడూ అన్నం

కలిమి = సంపద

కలిసిమెలసి = ఐక్యమత్యంతో

కందిలు = పూర్వం కిరోసిన్లతో

వెలిగించే దీపం

కంచం = పళ్లెం

కంచం = గిన్నె

కంచుడు = మట్టి పాతర

కంచుడు = కడాయి

కంచువా = టవల్

కండ్లు నేత్రాలు

కండ = బలం

కందుకం = బంతి

కందననోలు = నాగర్ కర్నూలు

కందెన = ఇంధనం

కంగలు = గింజలు

కంటె = కంటసరి

కంఠం = గొంతు

కంభం = స్తంభము

కంపం = కదలిక

కంపటి = పొయ్యి

కంపించుట = వణుకుట

కందిలి = లాంతరు

కంబలి = గొంగడి

కంబళి = దుప్పటి

కంపెనీ = ఇంధనం

కంఠీరవం = సింహం

కంటు = పగ

కంటు = నిందించు

కంటకము = ముల్లు, నూదిమొన

కంకడం = నమలడం

కంకణం = కంకణం సాధనం

కంకెడు = పిడికెడు

కంకు = తిట్టు

కంకులు = మక్కబుట్టలు

కండ్రి = లాంతరు

కదలిక = చలనం
 కదళి = అరటి, రంభ
 కదనం = సమరం
 కద్దని = ఎక్కువని
 కథానాయకుడు = నటుడు
 కథానాయకురాలు = నటి
 కన్నె = కన్య
 కచ్చీరు = పోలీసు స్టేషన్
 కలం = పెన్ను
 కల = అబద్ధం
 కలువ = తామర
 కలువ = పొలం పనులు
 కలుపు = గడ్డి
 కల్లు = రాయి
 కల్లు = తాటిచెట్టు నుండి వచ్చే
 ద్రవం
 కల్లు = రాయి
 కలహం = చిన్నపాటి గొడవ
 కలహము = పొట్లాట
 కల్ల = అబద్ధం, అసత్యం
 కలవపోతున్న = కలుపుతీయడం
 కలరు = రంగు

కలప = కట్టె, కర్ర
 కల్లం = ధాన్యపు కుప్పలను కట్టేచోటు
 కల్లజోడు = అద్దాలు
 కల్పవల్లి = కోరిన కోర్కెలు తీర్చేది
 కల్పన = ఊహ
 కలత = బాధ
 కలసిమెలసి = ఐకమత్యంతో
 కఠిన = మూర్ఖ
 కఠినం = మూర్ఖత్వం
 కార్జ్యం/ కళేయం = కాలేయం
 కసు = చెత్త
 కసు = వాకిలి
 కసువు = పశువుల ఎరువు
 కస్నపిస్సు = మెత్తగా
 కసీంత = తక్కువ
 కామం = కోరిక
 కమలం = తామర
 కమస్కం = కనీసం
 కమమలు = జంకల్లు
 కమఠం = తాబేలు
 కమ్మ కత్తి = కొమ్మలు నరికేది
 కమ్మగా = రుచిగా

కమ్మగా = తీయ్యగా

కమ్మగుంది = బాగుంది

కమ్మకత్తి = ఒక కొడవలి లాంటికత్తి

కమ్మకత్తి = ఎత్తుగా ఉన్న చెట్టు

కొమ్మలు విరవడానికి వాడేది

కవుకులు = చికాకులు

కయసు = ఇష్టం

కయ్యకయ్య = లబోదిబో

కనుమరుగు = కనబడకుండాపోవు

కన్నులు = అక్షములు

కనరు = చూడరు

కనవోయి = చూడవోయ్

కన్నం = కలుగు, రంధ్రం

కన్యక = కూతురు

కయిసు = ఇష్టం

కరాకు నష్టం = ఇస్పాయిల్

కరమి = సంపద

కరంగా = నిజంగా

కరంటు = వెలుతురు

కర = కట్టె

కరుసు = రొట్టెలు కాల్చే చెంచ

కరువు = నష్టం

కరుర = నాగలి

కర్ను = సలాకి

కర్ను = డబ్బు కర్చు

కరము = ది చెయ్యి, కిరణము

కర్నకుడు = రైతు

కరవాలం = ఖడ్గం

కర్మ = పేపర్

కర్ణ = చేయవలసినపని.

కర్తవ్యం = చేయాల్సినపని

కభా = రోడ్డు

కప్ కప్ = గసాలు

కషీరు = రచ్చబండ

కటారి = కత్తి

కటాయించు = తగ్గించు

కటోరి = గిన్నె

కట్టి పోయినది = బంధించబడినది.

కపటం = మోసము

కృపాణము = కత్తి

కష్టించి = కష్టపడు

కృత్రిమ = కృత్రిమమైనది

కబురు = సమాచారం

కబుర్లు = ముచ్చట్లు

కనికరం=దయ

కలీన = ఊహ, సృజన.

కట్టు చారు = కందులు, ఉల్వలు
ఉడుక పెట్టిన తరువాత, వచ్చే నీళ్లతో
చారు చేసేవారు దాన్ని కట్టుచారు
అంటారు.

కట్టుబాట్లు = సాంప్రదాయం

కటము=పిన్నీసు

కట్టడి = బంధనం

కటక = స్విచ్

కట్కతిలి=కూలి పని

కక్ష్మ=వసారా

కక్కవికలం = తికమక

కరెంటు = విద్యుత్

కజ్జకాయలు =గర్జలు

కత = కథ

కతలం జేసిండు =చనిపోయినడు

కతరటు=ఉత్తరం

కత్తెర కాయ = వంకాయ

కత్తెరనెల=కార్తికమాసం

కక్కం=మంచి

కళ్యాణం నెలవు = చంద్రుడు

కళ్యాణం= పెళ్లి

కళ = శిల్పము,

కళలు = పనులు

కళ్ల=అబద్ధం

కప్రం = ఎద్దులబండి

కప్రాబిళ్ల= పెద్ద కప్రతోనేలపై ఉన్న

చిన్న కప్రముక్కను గాలిలో ఎగిరించి,

విసిరి కొట్టాలి.

కప్ర= దండు

కన్నీరు=బాష్పము

కలాపు = అలుకు

కల్యాణం=శుభము

కల్ = మంచం

కాడి మాకు = నాగలి దున్నెటప్పుడు

మేడపై కట్టేది

కాంచు=చూచు

కాందాని=పరువు

కాంట = పిన్నీసు

కాంత = పానది

కాంతి = ప్రకాశం

కాగ= పెద్ద బిందె

కాగు= ఇది ఆహార ధాన్యాలను నిల్వ

చేయడానికి ఉపయోగించే ఒకరకమైన గాలిలోకి ఎగురుతుంది.
 కుండ. కైంచిపలంగ్ = మడత మంచం
 కాణీ=1/4 పైసా. కైకిలి=కూలీ
 కానొస్తలేదా=కనపడత లేదా కైకిలి=వేతనాలు
 కానో =పడవ కైల్లాటకం = గొడవ
 కాశలం =నేర్పు కైలాటకం = తగాద
 కాలం=సమయం కూడు = అన్నం
 కాలంపుల్ల = పెన్ను కూడపెట్టుట =జమచేసుట
 కాలువ = రోళ్లు కూడ్డ = తండ్రి
 కాలవ పోవడం= నాటు వేయడం. కుండ = అటికె
 కాలకం = గుర్తు కూంతకూంత =కొంచెంకొంచెం
 కాస్త=కొంచెం కూర్చి=చేర్చి
 కావడు = ఆ గట్టు కూనం = గుర్తు
 కావడి = బిందెలు మోసేకర్ర కూరారు = కలికుండ
 కావలి=రక్షణ కూరారు = బియ్యాన్ని ఉడికించడానికి
 కావలి=కాపల వాడే కుండ
 కామ దీర్ఘం= గోమాత దానికి కామము = వరుసగా
 మొహం= అచ్చం మనిషిలాగ కావరము = పొగరు
 ఉంటుంది. మొహానికి బొట్టు, నాలుగు కావ్యము = సుఖము
 కాళ్లు, తోక, రెండు కొమ్ములు కావు = పెద్ద కుండ
 ఉంటాయి. అవసరం ఉన్నప్పుడల్లా కావుకులు = చికాకులు
 గోమాత తన శక్తిని ఉపయోగించి కాయం = శరీరం, స్వభావం

గాలిలోకి ఎగురుతుంది.
 కైంచిపలంగ్ = మడత మంచం
 కైకిలి=కూలీ
 కైకిలి=వేతనాలు
 కైల్లాటకం = గొడవ
 కైలాటకం = తగాద
 కూడు = అన్నం
 కూడపెట్టుట =జమచేసుట
 కూడ్డ = తండ్రి
 కుండ = అటికె
 కూంతకూంత =కొంచెంకొంచెం
 కూర్చి=చేర్చి
 కూనం = గుర్తు
 కూరారు = కలికుండ
 కూరారు = బియ్యాన్ని ఉడికించడానికి
 వాడే కుండ
 కామము = వరుసగా
 కావరము = పొగరు
 కావ్యము = సుఖము
 కావు = పెద్ద కుండ
 కావుకులు = చికాకులు
 కాయం = శరీరం, స్వభావం

కాయగూర = కూరగాయలు
 కాయకష్టం = పనిపాట అని అర్థం
 కాయకాష్టం = కాయలు తీయనికీ
 ఉపయోగించే వస్తువు
 కాయిపాయి = కమ్మగా
 కాయిస్సు = ఇష్టం
 కారాగారం = జైలు
 కారా = మిక్లయ
 కారడ్డం మాటలు = వెటకారపు
 మాటలు
 కారణము = కారాము
 కారుచీకటి = చిమ్మచీకటి
 కారటు = ఉత్తరం
 కార్పసంపెను = పూర్తిగా
 చిత్తడిపోయిన (అన్నీ నాశనం
 అయిపోయిన).
 కాబోలు = జరిగే అవకాశం,
 సాధ్యం కావచ్చు.
 కాటా = కలిసింది
 కాట్ = మంచం
 కాపిష్క = నీటి గవ్వ
 కానిపోని = నిరర్థకమైన

కాటకలిసింది = దారితప్పింది
 కాక = బాబాయ్
 కాక = వేడి
 కాకా పట్టడం = ఆట పాటించడం
 కాకిరీబికిరి = అర్థంపర్థంలేకుండా
 కానీ = ఎద్ద బండికి ఉండేది పెళ్లికి
 ముఖ్యమైన వస్తువు
 కూర = శాకం
 కూర = తొక్కు
 కూర్మం = తాబేలు
 కూటిక = కుటీర, క్షేత్రాలలో నిర్మించే
 గృహం.
 కూలీ = పని
 కూటు = మాడు వాసన లేదా
 ఘాటు వాసన
 కూజ = నీళ్లు పోసి పెట్టుకునేది కుండ
 కూత = పిలవడం
 కుతికే = గొంతు
 కుడుములు = పిండి మరియు బెల్లంతో
 చేసే వంట పదార్థం.
 కుడుపు = స్తరము
 కుడుక = మూకుడు

కుడ్యం=గోడ

కుంచం = నాలుగు మానికల

కొలమానం

కుంచం = ధాన్యాల కొలతకి వాడేది

కుంచ = సున్నం వేసే కర్ర

కంచుడు = చిన్న మట్టి పాత్ర

కుంచెం = వడ్లుకొలిచేది

కుండం = కొంచం, కొంత బాగాం

కుండలాలు = కమ్మలు

కుండ = కాగు

కుండ = కడవ

కుండి = సంపు

కుందులు = దీపం

కుంభం = సీసా

కుంటీకూర = గోంగూర

కుంపటి = ఒకరకమైన స్వీట్ లేదా

నైవేద్యం

కుంపటి = గొడవ

కుంపటి = మట్టితో గాని ఇసుప

రేకులతో గాని చేసిన పొయ్యిని

కుంపటి అంటారు

కుంపటి = నిప్పులకొలమి

కుంట = చెరువు కంటే చిన్నది

కుంట = మడుగు

కుదురు = కుండలు పెట్టుకునే ఒరటు

కుదురు = ఇది ఒక రకమైన గ్రౌండర్.

కుదురు = నిలకడ

కుదురు = దంచేపాత్ర

కుదురు = ఒడ్డుదంచేది.

కుదురు = కొట్టుము పెట్టడము

కుశలమా = బాగున్నారా

కులంబు = కాలా చేసే ఒక వంటకం

కుాలవడు = కూర్చో

కులాయి = నల్లా, పంపు

కుల్ల = టోపీ

కుల్లు = చెత్త

కుసుంది = కూర్చుంది

కుసుమం = పువ్వు

కుమర స్రే = కుండలు తయారుచేసే

యంత్రం

కుమ్మరి = కుండలు తయారుచేసేవాడు

కుమ్మరించడం = ఒక్కసారిగా

పొయ్యడం

కుమ్మరావి = కుండల బట్టి

కుయ్యాయ్ లేదు కుట్టుక్కు లేదు =

సడిచప్పుడు లేదు

కుసో = కూర్చో

కునుకు తియుట = కోచిసేపు

నిద్రించుట.

కూరాడు = అన్నం తయారు

చేసుకునేది.

కూరాడు కుండ = పెళ్లిలో వాడే కుండ.

కుటారం = గుహము

కుటిలం = మోసం

కుటుపు = బుణము

కుంజలు = కుండలు

కుట్రము = సంఘము

కుతి = ఆసక్తి, ఉత్తరం

కుతి = బలమైన కోరిక

కుతి = కోరిక

కుతికె = కుత్తుక, గొంతుక

కుత్తి = ఆసక్తి

కుత్తి = కోరిక

కుట్ర = మోసం

కులాసా = ఎలా ఉన్నావు

కోడు = కోసం, కొరకు

కోడి కూసే యాల = ఉదయం

నాలుగు గంటలు

కోరిక = అభీష్టం

కోరిక = వాంఛ

కోవు = కన్ను

కోర = బకెట్టు

కోర బియ్యం = ఆరిగా బియ్యం

కోరత్ = తక్కువ

కోరత = తాగినంతగా లేని పరిస్థితిని

సూచిస్తోంది.

కోవెల = గుడి

కోవెల = గోపురం, గుడి

కోవెల = దేవాలయము

కోవెల = పిండి

కోపం చెయ్యి = కోప్పడు

కోపం = కిసుక

కోప్పర = నీలు కాచే పాత్ర

కొప్పర = వర్షంలో తడవకుండా తలకు

కోట = పట్టణం

కొట్టం = గుడిసె

కోట్టం = పశువుల పాక

కోక = బట్ట, చీర

గోప్యం = రహస్యం

కోతలు = డబ్బు

కీడు = ఆపద

కిందవడి మీదవడి = ఎలాగోలా

కంది కట్టు =కందులతోచేసే చారు

కిందిల్=దీపిం

కిణ్ణం = ఎంజైమ్

కిరి కిరి = గొడవలు

కీస= జేబు

కిన్నుబక్క=వన్నుబక్క

కిసుక =దువ్వేనా

కిరాయి అద్దె/రింటు

కిరాతకుడు = బోయవాడు,

వేటగాడు

కిరణము = కాంతి కిరణం.

కిటికి = అల్మారా

కిటికి=విండో

కోడు = కోసం, కొరకు

కోడి=అవు

కోదం = కోపం

కోమటోడూ = ఉప్పు

కోరం= చిన్న గుంట

కొంప = ఇల్లు

కోక = వస్త్రం

కోతి కొమ్మచ్చి=దొంగ వారిలో ఎవరో

ఒకరిని తాకగల్గితే అలా దొరికిన

అతను తర్వాత దొంగ అవుతాడు.

కొల్లాపరం= కోల్లను పెంచేది

కిస్మత్=అదృష్టం, తలరాత

కిరాయి = అద్దె

కేవి=మెలుకువ

కేళి = ఆట

క్లేశము= దుఃఖము, కోసము

కిటికీలు = దివిటీలు

కితాబు=పుస్తకం

కొడవలి = గడ్డి కోసేది

కొడవలి = కత్తి

కొడవలి= వరి పంట కోసం వాడే

పరికరం

కొండ పుల్లలు = కొండలు

కొండం మాటల= వెటకారపు మాటల

కొండలు = గుట్టలు

కొంగు = పైట

కొదువ = కొరత

కొడువ = తక్కువ

కొలబద్ద = స్కేల్

కొసరు = అదనంగా

కొరత = తగినంతగా లేని

పరిస్థితిని సూచిస్తుంది.

కొప్పర = కాగు

కొబ్బరి కాయ = టెంకాయ, పాలకాయ

క్షౌరశాల = క్షౌరము చేయు ప్రదేశం

కౌశలం = నైపుణ్యం

కీర్తి=స్థాపన

కడలి = సముద్రం

కడలి= అరటి చెట్టు

కడ = అంచు, చివరి

కడుపు = పొట్ట

కడుపు= ఉదరం

కడవ = కుండ

కడప = దర్వాజ

కడపటి = ఆఖరి

కడపటి = నాయకుడు

కడాయి=మూకుడు

కడిమి = పట్టుదల, చిలం

కడి=రతి కులాలు

కడెం = కడియం

కడేమాకు = పెళ్లిలో వాడేది

కలించు = కనుగొనండి

కలికీ = అందమైన.

కంచం = ప్లేట్, పళ్ళెం

కంచుడు = కడాయి

కంచుడు=గోలిచ్చేది

కంచుకోట = కవచం

కండువా = పెల్లా

కండవా = తువాలా

కందళము = పుత్రి నింద

కంగోయి = దువ్వెన

కందీలు = లాంతరు

కంటే = కంటనరి

కంఠం = గొంతు

కంఠస్తం = అభ్యాసం

కంఠమెత్తి = “ఒకరి స్వరం

పెంచడం” లేదా “బి

క్రౌఢం = కోపం

క్రాంతార = అడవి, దట్టమైన అరణ్యం

క్రాంతి=వెలుగు

క్రోదం = కోపం

క్రియ=పని

(ఖ)

ఖడ్గం = కత్తి

ఖరాబు = చెడ్డ, చెడు

ఖర్చురం బండి=ఎడ్లబండి

ఖరవు = గర్వం

ఖతర్నాక్ = ప్రమాదకరం

ఖగం=గాలి

ఖగము = పక్షి భాణం

ఖుషి = సంతోషం

ఖరాబు = చెట్ట, చెడు

ఖరీదు = కొనడం

ఖరీదు = ధర

ఖాళీ = ప్రదేశం

ఖేదం = దు:ఖం

(గ)

గంట = పిల్ల

గడప = కడప

గడ్డపార = గునపం

గడి = పురాతనమైన పెద్ద మట్టి

గోడల ఇల్లు

గడి = గొల్లెం

గడిగడికి = నిమిష నిమిషానికి

గడియ = గొళ్ళెం

గడియ=గంటసమయము

గడియారం = వాచ్

గడ్డి = గరకల కలుపు

గడ్డి = పచ్చిక

గాలిపంక = ఫ్యాన్

గల్లి = వాడకట్టు

గంభీరం=భయం

గంభీరయినాధాయి = ఏకువాసబ్బం

గందరగోళం = తికమక.

గంధము = పరిమళం

గంగాలం=నీళ్లునిలువచేసుకునేది

గంగలగొదాట్ల=ఎట్లో

గంగళం= నీరును తట్టిల్లో

పోసుకొని పట్టిది (హాజ్)

గంజులు=వంట పాత్రలు

గంటె = గరిటె

గంటే=చెందా

గంబయ= ముల్లకయ

గంటీలు= చెవి కమ్మలు

గలుమ = తలుపు

గల్మ = ద్వారం
 గల్లపెట్ట = గల్లగురిగి
 గలశం = చేదు
 గరిశె = ధాన్యం భద్రపరిచే గది
 గరిలు = కజ్జికాయలు
 గరీబోడు = పేదోడు
 గర్మి = వేడి
 గరిస్తే = ధాన్యముంచ గది
 గరిట = చెంచా
 గబ్బిలం = బండజింక
 గసం = ధ్యానం
 గమ్మున = నిశ్చబ్దంగా
 గమ్మున = మాట్లాడకుండా
 గమ్మత్ = తమాషా
 గమ్మతి = వింత
 గమ్మతి = విచిత్రం
 గవ్వలు = పూర్వం ద్రవ్యంగా
 చలామణి = రోలిలు అయినవి
 గనుపట్ల = గడప దగ్గర
 గన్మంపెట్టె = అగ్నిపెట్టె
 గరగ = కుండలు తయారు చేసే మట్టి
 గరం = వేడి

గ్రంథము = పుస్తకం
 గరం అంగి = స్వెటర్
 గరుజుకు = అక్కడకు
 గర్జలు = గజ్జ కాయలు
 గరక = గడ్డి
 గర్వం = పొగరు
 గరశం = విషము
 గబాలున = వెంటనే, తొందరగా,
 గట్కా = గట్కా అంటే జొన్న అన్నం
 ఎనకటా చాలామంది గట్కా తినే
 వాళ్లు అది చాలా బలం
 గట్టి = బలమైన
 గది = అది
 గలీజు = అపరిశుభ్రం
 గల్లీ = బస్తి
 గరీబోళ్ళు = పేదవాళ్లు
 గర్వీ = తాకట్టు
 గటం = కుండ
 గట్టు = తీరం
 గట్లనే = అలాగే
 గట్టు = తీరం
 గటక = సజ్జముద్ద

గట్కకటటి = సన్నగా పొడవుగా
 గజం = ఏనుగు, మూడడుగుల దూరం
 గజము = కొంత భాగము
 గజ్జెలు = గొలుసులు, పట్టీలు
 గతం = గత కాలం
 గత్తర = కలరా
 గలుమ = గుమ్మం
 గలలం = చేదు
 గల్లమ = వల్ల
 గరిట = చెంచ
 గవ్వ = పెసలు
 గానుగ = నూనె మిల్
 గనుపట్ల = గడప దగ్గర
 గర్మా = గడి
 గరం = వెడిగ
 గరళం = చేదు.
 గరళం = విషం
 గట్టి = బలమైన
 గల్లీ = బస్తి
 గర్వీ = తాకట్టు
 గల్లనే = అల్లనే
 గజం = పొలం

గజ్జరించడం = అరవడం
 గతం = క్రితం
 గత్తర = కలరా
 గతి = పరిస్థితి
 గతిమెళ్ళ = దిక్కులేని
 గళమూడి = తలుపుకు పెట్టి ఇనుప
 గొలుసు
 గర్ర = పొగరు
 గతి = జీవితం గడ్డిచే విధానం.
 గతింబింది = గడించింది
 గతింబి = గడ
 గతి = దిక్కు లేక పొవడం
 గాడ = అక్కడ
 గాడ మంచం = ధాన్యం బస్తాలు
 దానిపైన ఉంచుతారు
 గాడుపు = గాలి
 గాడా = అక్కడా
 గాడి = మోటార్ సైకిల్, రైలు
 గాఢాంధకారం = చీకటి
 గాలి = గాడుపు
 గాలి దిడి = వెంటిలెటర్
 గాలిపటం = పతంగి
 గాండ్లు = బండి చక్రాలు

గాండీవం = సంప్రదాయం
 గాదె = ధాన్యం దాచుకునేది
 గాదె = సామెత
 గాగు = కుళాయి
 గాలసు = గ్లాస్
 గాసం = అన్నం
 గాసం = ధాన్యం
 గాసం = వంట
 గాసం = పశువుల గడ్డి / ఆహారం
 గాసునూనే = కిరోసిన్
 గావు = బియ్యం నిలవ చేసుకునే పాత్ర
 గావు = ఒడ్డు పోసి ఉంచేది
 గావులు = కుండలు పెద్ద కుండ
 గావురం = ప్రేమ
 గాయం = దెబ్బ
 గ్రాసం = ఆహారం, గడ్డి
 గానుగు = నూనె తీసేయంత్రం
 గాయి గాయి = అల్లరి చేయడం
 గాయిదోడు = మురికోడు
 గర్వం = గారాబం
 గాబు = గోలెం
 గాబరా = కంగారు

గ్లాసు = గిలాస
 గాలీజు = కంపు
 గ్యాస్ బుడ్డి = లిండార్
 గాజం = వంట
 గొంగడి = ఎండాకాలంలో ఎండ
 నుండి. వాన కాలంలో వాన నుండి
 కాపాడుతుంది.
 గడ = స్థంభం
 గుచ్చము = గుత్తి
 గోన సంచులు = దారాలతో
 తయారుచేస్తారు.
 గిడుగు = కడ లెను గొడుగు
 గిర్ర = చక్రం
 గీరలు = గీతలు
 గీతులు = గొప్పలు
 గుడ్డ = బట్టలు
 గూఢాచారి = రహస్య సమాచారాలు
 సేకరించే వాళ్ళు
 గూడు = ఇల్లు
 గూడు = గోడలపై వస్తువులు
 పెట్టుకోవటానికి ఏర్పాటు చేసుకున్న
 చిన్న అర

గూడు = సెల్ఫ్
 గూడము = రహస్యము
 గూడెం = గ్రామం, ఊరు.
 గూల్లి = కాలువ, వాగు
 గూటి = సెలుపులు
 గూబ = కర్ణభేరి
 గూడ్లు = జీవాలు
 గూట = కర్ణభేరి, గూబ గుయ్యి
 మనింది)
 గూటం = మేకు
 గూడుగు = చెత్తి, చత్తి
 గూడ్లు = పశువులు
 గొండు = జిగురు
 గొర్రు = పొలం దున్నడం
 గొంది = సందు
 గొలుసు = చైన్
 గొలుసు = పట్టీలు
 గొట్టే బియ్యం = పాతకాలలో బియ్యం
 గొయ్యి = రంధ్రం, బావి
 గొయ్యి = గుంత
 గొయిక = దోమలు
 గొర్లు = గొర్రెలు

గొప్పలు = ఏతులు
 గొప్పవాడు = ఘనుడు
 గొట్టు = కఠినం
 గొట్టం = పోయి ఊదడం కోసం
 గొట్టం = కట్టెల పొయ్యి
 వెలిగించడానికి వాడేది
 గొగ్గి = వంకర
 గొత్తు = తెలుసు
 గొళ్ళెం = గొలుసు
 గొళ్ళెం = బేడం
 గొళ్లమూడి = తలుపుకు పెట్టి ఇనుప
 గొలుసు
 గొర్ర = నాగలి
 గొర్రు కొట్టుడు = పొలంని దున్నేది
 గొల్లెం = గడియ
 గేలి = ఎగతాళి
 గేరి = వీధి
 గేదె = బర్రె
 గొల్లెం = చిలుకు
 గొరం = పొగరు
 గొర = నీరు, కిరోసిన్ పోయడానికి
 వాడేది

గౌక = చెట్టు చివర కాయలను

తెంపి పరికరం.

గింతంత = కొద్దిగా

గింతంత = కొంచెమంత

గిద్దేడు = ఒకమానుక

గిన్నెలు = బాసన్ను

గిలసా = గ్లాస్

గిరి = పర్వతం

గిర్ని = మిల్

గిరిక = గిలక

గిన్నలు = పాత్రలు

గిర్రా = చక్రం

గిరుక = బావిలో నీటిని తోడేది

గిరక = బావి మీద వుండేది

గిట్లాంటి = ఇలాంటి

గిది = ఇది

గనవ = దర్పజూ

గంప = తట్ట

గంపనిండా = గుల్లనిండా

గంజి = అన్నం వార్చిన నీరు

గంజి = పావని

గంజ = పెద్ద గిన్నె

గండ్రగొడ్డలి = పెద్దదైనా కత్తి

గండ్రగొడ్డలి = పరుషరాముని

ఆయుధం

గదువ = చిబుకం

గద్దరించకు = బెదిరియ్యకు

గద్దె = అరుగు

గద్దె = వరండా

గదేరింపు = భేదిరింపు

గజ్జెలు = గొలుసులు, పట్టీలు

గనారం = గడియారం

గ = నాగలీ

గర్వం = పొగరు

గచ్చు = ఇంటి మద్యలో ఉండేది

గడబిడ = గందరగోళం

గడియ = ఇరవై నాలుగు నిమిషాల

కాలం

గడ్డివాము = గడ్డికుప్ప

గడీలు = కోటలు

గడెం = నాగలి

గడాంచె = చిన్న మంచం

గల్లి = వాడకట్టు

గందరగోళం = తికమక

గంధము = పరిమళం

గంజు = పెద్దగిన్నె

గంజులు = బొల్స్

గంటి = గరిట

గంటి = చెంచా

గంటిలు = కమ్మలు

గంప = తట్ట

గంపనిండా = గుల్లనిండా

గండ్రిగలు = తేనెటీగలు

గదవ = దవడ

గదము = అదలించు, గద్దించు

గదాబిడ = గాంధారగోళము

గద్దె = విరుధాన్యాలను నిల్వ ఉంచేదబ్బా

గాచే = ధాన్యం దాచుకునేది

గాడ = అక్కడ

గాడి = రైలు

గాలి = పవనం, మారుతం.

గాలిపటం = పతంగి

గాండ్లు = బండి చక్రాలు

గావు = ఒడ్డు పూసి ఉంచేది.

గావు = పెద్ద కుండ

గానుగ = నూనె మిల్లు.

గాబరా గాబరా = ఎట్లా ఎట్లనో అవడం

గ్లాసు = గిలాసు

గ్యాస్ బండ = గ్యాస్ సిలిండర్

గారెలు = బూరెలు

గిన్నె = పల్లెం

గిన్నె = కంచం

గిన్నెలు = పాత్రలు

గిన్నెలు = బొగన్ను

గిరి = కొండ

గిరుక = చక్రం

గిట్లనే = ఇలాగే

గిత్తలూ = ఎదులు

గుచ్చు = గుత్తి

గుమ్మి = గద్దె

గుమ్మి = బియ్యం నిలువ చేసేది

గుడుంబా = నాటుసారా

గుడ్లు = డబ్బులు

గుడ్డలు = బట్టలు

గుబులు = భయం

గుండ్లు = గుండ్రని రాళ్ళు

గుండిగా = అన్నము వండే గిన్నె

గుండిగ = ఇత్తడి సామాగ్రి

గుంజు=లాగు, ఈడ్చు
 గుంజు= ఊతం
 గుంజలు = కట్టెలు
 గుణం = దారం, స్వభావం
 గుణదార=వాన
 గుణము= స్వభావము
 గుళిక= మాత్ర, బిళ్ళ
 గుల్ల=బుట్ట, గుంప
 గుసులాట=గొడవ
 గుమ్ములు=గడ్డలు
 గుసాయించు = జొరబడు
 గుర్గలు= చిన్న కుండ
 గుబులు = భయం
 గుళ్ళు = గంప
 గుమ్మి = గాదే
 గుమ్మి = పూర్వం ధాన్యం నిలువ
 చేసే పరికరం
 గుమ్మి=ధాన్యం నిలువ చేసేది.
 ఎదురు పెడ్లతో చేస్తారు
 గూడు = సెల్ఫ్
 గుడుంబా = నాటుసారా
 గూడు=ఇల్లు

గుడ్లు కొట్టు = గొడ్డలి
 గుడ్డలు = బట్టలు
 గుడ్డు = కూడు
 గుడాలు = గుగ్గిళ్ళు,
 గుడాలు = చిక్కుల్లు, కందులు,
 ఉలవలు, శనగలనుడికించి
 వేయించిన ఆహారం
 గుడాలు= శెనగలు
 గుడారాలు=గుడిసెలు
 గుడి = దేవాలయం
 గుడి దీపం = లాంతరు
 గుడిసె = పూర్వం గడ్డితో పై కప్పు
 వేసిన ఇళ్ళు లాంటిది
 గూడెం = నాగలి
 గుడ్డెలుగు = ఎలుగుబంటి
 గుల్ల = గంప
 గులిమి = నీలి రంగు
 గ్రీష్మము = వేసవి
 గెదుము=గద్దించు
 గుండ = వాడు
 గుండ్లు = రాళ్ళు
 గుండి =అండా

గుండిగ = బిందె

గుండి=బటన్

గుంజు =లాగు

గుంటడు = పిళ్లాడు

గుంపు = దళం, ఆకు

గుంట = పిల్ల, స్త్రీ

గుంటడు =పిల్లాడు

గుంజు = రాట.

గుంజు = పందిరికి వాడే పొడుగాటి

సన్నని స్తంభం

గుంజు = జంతువులను కట్టేసేది

గుంజుడం = లాగడం

గుంజులు=కర్రలతో స్తంభాలు

గుంజునగుళ్ళు= వామనగుంటలు

(ఒకఆట)

గుండ్రాలు = పాయసం

గుండ్రాయి = గట్టిరాయి

గుణం = దారం

గుణధార / వాన = వర్షం

గుణము = స్వభావము

గుణము=అల్లెతాడు

గుణపం = గడ్డపార

గూనపెంకలు = ఇళ్ళు

గుణీత = గుణవంతుడు

గునా = వడ్లు,నజ్జలు వంటి ఆహార

పదార్థాలు నిల్వ చేసుకునేది.

గుర్రు=శ్వాస

గుల్ల=అంచేలు

గురిడి = మట్టిపాత్ర

గుపాయించు=చొరబడు

గుసగుస= ముచ్చట్లు

గుసయించడం= కోపం

గుమ్మము = దర్వాజా

గువ్వ= కర్రబేరి ,చెవీ

గుసాయంచ = చొర్బడ

గుస్తాయించు= జోరబడి

గునుగు = బతుకమ్మ పువ్వు

గున్న=పొట్టి

గురువు = ఉపాధ్యాయుడు

గురువు= బృహస్పతి

గురువు=తీచర్

గుర్తు= చిహ్నం

గుర్తుతెచ్చుకొని= యాదికి తెచ్చుకొని

గుర్తులేదా= సోయిలేదా

గుబులు = భయం

గృహం = ఇల్లు

గుళ్ళీ = దొమ్మరిగిన్నె

గుళ్ళీ = నీళ్లు తాగడానికి వాడే చెంబు

గుటు = కట్టెతో చేసిన పొడుగటి కట్టె

గుట్టు = రహస్యం

గుట్ట గుట్ట తాగు = తొందరగా తాగు

గుట్టలు = అడవులు

గుట్ట = కొండ

గుజ్జన గూళ్ళు = పావుల ఆట

గుజ్జనగుళ్ళు = చిన్న చిన్న బుగ్గలు

గుర్రాలు = దర్వాజ

గులాం రుసుము = సేవ

గులామ్ = బానిస

గోంది = సందు, గుంత

గొట్టు = కఠినం

గద్దరించకు = బెదిరియ్యకు

గుండ = పొడి

గుంటడు = పిల్లడు

గుంట = అడవిల్ల

గురిగి = కుండ

గమ్మున = మాట్లాడకుండా ఉండడం

గూడు = సెల్ఫ్

గేహం = ఇల్లు

గేరి = వీధి

గేరి = బస్తీ

గోలీలు = మందులు

గోంగూర = వుంటి కూర

గోనెసంచి = బియ్యం బస్తా

గోడ = పరదగోడ

గోడు = ఏడుపు

గోడ్డుభూమి = పంటపండని బీడు

భూమి

గోండు = చెట్టుజిగురు

గోండు = గమ్ము

గోదా = పశువులు

గోదోడు = పిల్లగాడు

గోగాడి = ధూపట్టి

గోనా సాంచి = జనపనారతో చేసిన

సంచి

గోనె సంచి = పెద్ద సంచి

గోశాల = గోవుల మందిరము

గోల = లొల్లి

గోల, జననమర్దము = వినడం,

కాపాడడం

గోరింటాకు = మైదాకు

గోస = భాద

గోసి = గోషి

గోసి = పంచ

గోవులు = ఆవులు

గోనె సంచి = పెద్ద సంచి

గోరం = పెద్ద తప్పు

గోశీలు = మాత్రలు

గొట్టు = కరినం

గ్రాహ్య = గ్రహించు

గ్రాసము = గడ్డి

గ్రావం = కొండ

గ్రామ ఘోను = పాటలు వినే పరికరం

గ్రామఘోను = తెలిఘోన్

గ్రహించలేదు = ఊహించలేదు

గోచి = చీర

గోచి = లుంగీ

గోచిపాత = గోచిపత్తి పట్టు

గోకరికాయ = గోరుచిక్కడు

గోళాలు = నీళ్ళు నిల్వ చేసుకునే

పరికరం.

గోళం = ట్యాంక్

గోళం = నీరు నిల్వ చేసే వస్తువు.

గోగ్రహణం = గోవులను పట్టుకోవడం

అని అర్థం.

గోలం = తొట్టి

గొల్లం = తలుపులకు లోపలివైపు

గోలం = నీళ్లు నింపి ఉంచేది

గోలం = నీళ్లతోటి

గోలేం, బేలం = తాళం వెయ్యడం

గొడుగు = ఛత్రి

గొడ్లు = పశువులు

గొడ్డుమోతూ = పిల్లలు లేని స్త్రీ.

గొడ్ల చావిడి = పశువులను కట్టే స్థలం

గొడ్లలి = చెట్లను కొట్టేది.

గోందు = జిగురు, బంక

గొంగడి = చేద్దరి

గొల్ల = కుంప

గొల్లం = గోలుసు

గొప్పలు = పురుషుడు

గొప్పతనం = ఉత్తమం

గొట్టం = కట్టెల పొయ్యి

వెలిగించడానికి వాడేది

(ఘ)

గొర్రు = నాగలి

ఘనత=గొప్పతనం

గొల్లెం = గునపం

ఘనుడు = గొప్పవాడు.

గొల్లెం = బేడం

ఘటం = కుండ, శిఖరం

గొల్లెం = గడియా చిలుకు

ఘడియ = ఒక గంట సమయం

గొనుబాసత=పాటల్

ఘడియలు = సమయాన్ని లెక్కించేది.

గొర = గరాటు

ఘంటసాల = గుళ్లలో ఉంచే గంట.

గోలి = నీళ్లు తాగి చందు

ఘనం= మేఘం, ఏనుగు

గోదాలు = జంతువులు

ఘటికుడు= ధైర్యవంతుడు

గోదేడు = పిల్లగాడు

ఘటన=సంఘర్షణ

గోలం= చిలుకు

జిడ్డుగ = మొండిగ

గోర్లు పెయింట్=నెయిల్ పాలిష్

జిదు = మొండివైఖరి

గోప్యం= రహస్యం

జిహ్వా= నాలుక,

గోకరకాయ = గోరుచిక్కుడు

జిల్లపురుగు = బొద్దింక

గోళము= బంతి

జిలకరవాలు = పోసిత్తులు,

గెంటే = పొడుపు

పోపుగింజలు

గెదుము = గడించు

జిమ్ములు=చేపలు

గెదుము = పరిగెత్తు

జిమ్మా =బాధ్యత

గెదుముట = పరిగెత్తించుట

జిత్తు=మాయ

గెట్టులు = గట్టులు

జిత్తు =మత్తు

గైండ్ల = ఇంటి ముందు

జిత్తులమారి = మోసం

(ట)

టేడు = గరట

టేసారి = ముక్కుపుడక

రాణా = ఫోలీస్ స్టేషన్

(డ)

డొక్క = కడుపు

డొక్కలు = బొక్కలు

డెదా = గుండె

డబ్బి = డబ్బ

డబ్బా = బాటిల్

డబ్బాలు = కొంచెం ధాన్యం పెట్టేవి

డప్పు = డోలు

డబ్బు = నగదు, ధనం

డబ్బు = కొత్తలు, పైనలు

డబ్బుల = వెంటనే

డబ్బుడం = సూది, ఇది గోనె సంచులు

మొదలైనవి కుట్టడానికి ఉపయోగించ

బడింది.

డబ్బునం = సూది (ఇంగ్లీషులో

సమానమైన పం కాదు. ఇది గోనె

సంచులు మొదలైనవి కుట్టకి

ఉపయోగించబడింది).

డబ్బు = పెట్టి

డబ్బు గిన్నె = టిఫిన్ డబ్బా

డాదె = గుమ్మి

డాగు = మరక, మచ్చ

డాగు = వడ్డాణం

డాబు = బడావి

డింబక = బాలక

డిక్క = శరీరం

డోలు = డప్పు

డోకూ = వరులు

డోకు = వాంతి

డొకన = హాస్పిటల్

డెందము = హృదయం

డెగిసా = ఇత్తడి లేదా రాగితో చేసిన

నీటిని వేడి చేయడానికి దాదాపు 2

బకెట్ల సామర్థ్యం గల చాలా పెద్ద

పాత్ర.

డేకొల మంచం = బేడ్స్

డేగిసా = రాగితో చేసిన పాత్ర

(ట)

టంకశాల = బ్యాంకు

టంకులు = అబద్ధాలు

టుపాకీలు = టపాకాయలు

టుప్పా = పోస్టు

టయం = కాలము

టన్నులు = గింజలు

ట్రంకు పెట్టె = రేకు పెట్టె

ట్రంకు పెట్టెలు = సూట్ కేసు

(త)

తమిదలు (తైదలు) = రాగులు

తమ్మి = తమ్ముడు.

తంతే = మెట్టు

తంతి = దూరం

తంతి సందేశం = టెలిగ్రాము

తగాద = పొట్లటా

తనాబి = షెల్ఫ్

తనాభి = విలువైన వస్తువులు పెట్టేది

తాండవం = ఇది భయంకరమైన లేదా

శక్తివంతమైనదని లేదా చర్య అని

అర్థం.

తల చెంబులు = చెంబు, పళ్ళెం

తలంపు = ఆలోచన లేదా జ్ఞాపకం

తలగడ = దిండు

తలుపు = డోర్

తలపెట్టు = ప్రారంభించు

తల్ల = కంచం

తలకి = రొట్టెలు కాలేచిది

తల్పలు = తలంబ్రాలు

తలత్రము = దేవుని పట్ల

తలంపులు, భావనలు

తపాలం = గిన్నె

తపాల = చెంబు

తపాలా = బోగాని

తవ్వ = బియ్యాన్ని కొలిచేది

తవ్వ = చేరు, శేరు

తనువు = శరీరము, తోలు.

తన్నులు = దెబ్బలు

తనాఖా = తాకట్టు

తనయుడు = పుత్రుడు, కుమారుడు

తనయ = కుమార్తె

తన్నుది = అల్మారా.

తరాస్ = బోర్

తరం = జనరేషన్
 తరంగం = కెరటాలు
 తరుగు = తగ్గింపు
 తరుణం = సమయం
 తరుణి = స్త్రీ
 తరువు = చెట్టు
 తర్పణం = అద్దం
 తమ్మెర = చిన్న నీటి కొలను
 తప్పలు = స్టెప్స్
 తవుకు = ప్లేటు
 తవుకు = మూత
 తప్పెట = డప్పు
 తాశిలి = శని, దరిద్రం లేదా
 దురదృష్టం.
 తటం = ఒడ్డు
 తట్ట = గంప
 తక్షణం = వెంటనే
 తక్కి = విల్లో
 తక్కెడ = తరాజు
 తక్కెడ. = త్రాసు
 తత్వం = నిజం
 త్రాసు = తక్కెడ

తాంబాళం = పెద్ద పళ్ళెం
 తావు/జాగా = స్థలం
 తావి = పరిమళం
 తానం = స్నానము
 తారసించు = కనిపించడం
 తార్కము = వాదము
 తాబేలు = కమరం.
 తాటిజెగ = తాటిమట్ట
 తాటాకు బుట్టలు = ఆకు బుట్టలు
 తాటి = పొలము
 తాప తాపకు = మాటి మాటికి
 తాతీలు = సెలవులు
 తూటు = రంధ్రం
 తిండి = కూడు
 తిలుకం = బొట్టు
 తిలకించడం = చూడడం
 తియ్యగా = తీపి
 తిన్న మీద = తిన్న తర్వాత.
 తిన్నగ = నేర్పుగా
 తిరడిప్పిడు = ఇప్పుడు తీరికలేదు
 తిల్లమర్ల = తలక్రిందులు
 తిప్పలు = కష్టం

తుంకులు = అబద్ధాలు

తుణకలు = ముక్కలు

తుపాకి = వెల్లు

తుమ్ము = కొలిచే సాధం

తునకలు = ముక్కలు

తువాల = టవల్

తుక్కం = ఒడ్డు నానపెట్టేది.

తుత్తర = తొందర

తునిక = కొలత

తునికరాళ్ళు = కొలతరాళ్ళు

తుటు = చిల్లి, రంధ్రం

తల్లె = పల్లెలు

తలే = పళ్లెం/గిన్నె

తలివి = జ్ఞానం

తెంపు = పడవ

తెడ్డు = కుర గారిట

తెదలు = రాగులు

తెగదెంపులు = విడాకులు

తెగుడు = నిందించు, పొగుడు

తెరుగు = ఆగము

తెల్లవారి జామున = ఉదయం,

వేకువజామున

తెల్లవారు = వగలు, ఆంగ్లదారలు

తైదలు = రాగులు

తైలము = నూనె

తేనీరు = చాయ్, టీ

తేరు = రథం

తేరు = కలుగు

తెప్ప = తడవ ప్రయాణం,

పడవ ప్రయాణం

తేట = స్వచ్ఛమైన, కత్తిలేన

తేట = స్వచ్ఛమైన

త్రోవ దారి

తొడుపడు = సహాయం చెయ్యి

తొడెం = కొంచం

తొలి = మొదటి

తొందరగా = బేగి, ఎల్లేం

తొంగున్నాడు = పడుకున్నాడు

తొగల్లు = కందులు

తొవ్వ = మురికి, బురద

తొవ్వ = బాట, దారి

తొట్టె = ఊయల

తొక్కు = పచ్చడి

తొర్ర = రంధ్రం

తొర్ర=కన్నం
 తోడుపాటు = సహాయం
 తోలుత = నడపుట
 తోల్పాపోతే=తీసుకపోతే
 తోవ = దారి
 తోట్లు=గబ్బులు, హాస్టు
 తొట్టల =ఉయ్యాల

(ద)

దడుసుకొని=భయపడు
 దడి = కడీలు
 దడి = కంచె
 దండించు = శిక్షించు
 దడి=తడక
 దడీ = ఎనుగు
 దండ = మాల
 దం = ఆయాసం
 దండ = హారం
 దండగ = వ్యర్థము
 దండు = గుంపు
 దండుకు = తోడుకు
 దండలు = మాలలు

దండిగా = ఎక్కువ
 దండివాడు = బలమైన వాడు
 దండోర =డప్పు
 దండేగొట్టు = తూకంలో
 అవకతవకలు చేయు
 దంబే= పొలం దున్నది.
 దంతాలు=పళ్లు
 దద్దులు = కమ్మలు
 దగా = మోసం
 దగులుబా = మోసగాడు
 దిగుటీ=ఇంటి ముందు దీపం పెట్టేది
 దివి =ఆకాశం,పాలపిట్ట
 దివిటీ = వెలుగు, టార్చ్
 దివిటి = మంట, కాగడా.
 దివిటి= కాగాడా (కార్యములకు,
 దేవాలయాల వద్ద వెలుతురు కోసం
 ఆవి గ్యాస్ నూనెతో మంట పెట్టి
 వాటె వారు)
 దీలి పండుగ =దీపావళి పండుగ
 దిద్దులు= చెవిపోగులు, కమ్మలు
 దిగులు = దుఃఖం, బాధ
 దిగువ= తక్కువ

దిగుట్ల=కిటికీ
 దినాం = రోజూ
 దినాము = ప్రతిరోజు
 దివీటి = పెద్దగా వెలుగు నిచ్చే దీపం
 దివిటి=కాగడా
 దిశ=మార్గం
 దిలపండుగ = దీపావళి పండగ
 దిమాక్ ఖరాబ్ =పిచ్చి పట్టటం
 దిమాకు= మెదడు
 దినుసులు = ధాన్యాలు
 దినుసులు= వస్తువులు
 దినపత్రిక = న్యూస్ పేపర్
 దిష్టి = చేదు, చూపు
 దివాణం=దోరలు ఉండే ఇంటిని
 అప్పట్లో దివాణం అనేది
 దీవెన = అశీర్వాదం
 దిక్కుచి=దిక్కుని సూచించేది
 దిక్కుచి = కంపాస్
 దిక్కు = దిశ
 దిక్కుదీం = దిక్కులేని
 దిక్కు=శరణం
 ద్విచక్ర వాహనం బండి

ధిక్కరిస్తూ = ఎదిరిస్తూ
 దిలాస = ధైర్యం.
 దుడ్లు= పైసలు, డబ్బులు
 దుడ్డు=ఆపద
 దుడ్డె = దూడ
 దు:ఖీలు=బొక్కలు
 దుఖ్ఖం=బాధ
 దు:ఖము=ఆర్తి
 దుండుం = నమస్కారం
 దుందుభి = డ్రమ్స్
 దుంప = కూరగాయ
 దుంకుడు = దూకడం
 దుగుడు, గూటి = దూకుడు అంటే
 ఒక చిన్న గుటి లాంటిది అందులో
 మనకు సంబంధించిన వస్తువులు
 పెట్టుకునేవాళ్లు దీపాలు కూడా
 అందులో ముట్టిచ్చేవాళ్లు
 దుగుడి =సెల్ఫ్
 దు=చిన్నమట్టికుండ
 ధూళి= దుమ్ము
 దూలం= ఇంటిపైకప్పుకివాడేచెక్క
 దుస్తులు =బట్టలు

ధూమశకటం=రైలు బండి
 దువుట్లు = సెల్ఫులు
 దుర్మార్గుడు=చెడువాడు.
 దుర్భాషితుడు =అనుచితంగా
 మాట్లాడేవాడు
 దురద =గోకుడు
 దుర్గుణం= చెడ్డగుణం.
 దుర్గనాం=చెదగుణం
 దురస్తు = బాగుచేయు
 దుష్టుడు =మంచి వాడు కాదు
 దుపం =దీపం
 దుపట్ట = చున్ని
 దుప్పటి =రగ్గు
 దుప్పటి= చెద్దరు
 దుది పరువు =బెడ్
 దుబ్బు = మట్టి
 దుకాణం =మడిగా
 దుకాణం = కొట్టు
 దుకాణం =షాప్
 దుకాణ్ణుకు=కిరాణా కొట్టుకు
 దుక్కి= పొలవ పండని చోటు
 దుత్తులు =కమ్మలు

దహించడం= కాల్చివేయడం
 దస్తీ=కర్చీఫ్
 దస్తు రుమాలు = భుజానవేసుకొనే
 కండువా
 దస్తూరి = చేతిరాత
 దస్కతు = సంతకమ
 దస్తి= చేతిరుమాలు
 దమ్ము =ఆయాసం
 దయ= కరుణ
 దయానీయుడు = కరుణమూర్తి
 దర్వాజా= తలుపులు
 దర్వాజా = డోరు
 దర్వాజా = కడప
 దరువు = ఆద్దరము
 దర్జవాడు= బట్టలు కుట్టే వాడు
 దర్పణం=అద్దం
 దవాఖానా=ఆసుపత్రి, హాస్పిటల్
 దపడం=పిండి చారు
 దపల=విడమవైపులా
 దపట = ఎడమపైపు
 దప్పడం = సాంబారు
 దప్పడం= చారు.

దవుడం = పిండి చారు

దప్పుడం = సాంబర్

దప్పిక=దాహం

దృష్టి = చూపు

దబ దబ = తొందరగా

దబ్బున్=తందర

దబ్బున = వెంటనే

దబ్బదబ్బు = తొందరగా

దర్జీ=బట్టలు కుట్టే వాడు.

దక్షా /గుండిగా =గుండి రూపంలో

ఉండే వస్తువు

దక్షిణ = దేవుడికి సమర్పించుకునేది

దూలం =పెంకుటిల్లలో పైన కట్టే

ముద్దు

దూలం = ఇంటికిసపోటు

దూలం = కాలమ్

దూలం= కర్రమొద్దుతో ఇల్లు కట్టడానికి

వాడే పొడవైనా మొద్దు

దూలం= దూలమంటే

పాతకాలంలో వెనకట ఇంటికి

దూలాలు ఉండేవి

దూలలు=కట్టెలు

దూప = దహం

దూప = దప్పిక

దూప = దాహం

దూది = పత్తి

దూబుచులాట =వ్యాయామం లాంటి

ఆట

దూకనాళ్లు = కొట్టుళ్లు

దళం = ఆకు

దళము = గుంపు, సముహం

దూప = దప్పిక

దుర్బాషలాడు = అనుచితంగా

మాట్లాడేవాడు.

దావిటీ=టలర్పా

దాడి = కంచె

దాడి = తడక

దాడి = కంచె

దానాలు = రోజులు

దాహం = కాలుట

దారి=లోవా

దారిణి = భార్య

దాసుడు =పనివాడు

దాసన్న పువ్వు = మంధర పువ్వు

దాస్యం = సేవ, ఊడిగం

దామం = హోరం

దాన = పశువుల ఆహారం

దారావాహిక = సీరియల్

దారు = సారా లేదా మద్యం

దాపల = కుడిపక్క

దాపనం = దాచడం

దాపకర్ర = నిచ్చైన

దబ్బున = వెంటనే

ద్యాస = దుష్టి

ద్యాసం = గుర్తు

ద్యాసం లేదు = గుర్తు లేదు

దాక్షిణ్యం = సౌమ్యత

దాక = కుండా

ద్రావిడులు = తెనుగులు

ద్రాక్ష పండు = అంగూర

ద్రోణం = పాత్ర

ద్వారం = వాకిలి

ద్వారబంధం = గడప

దాత = పదాస్యుడు

దొడ్డి = పశువులకొట్టం

దొడ్డి = పెరడు

దొడ్డి = బ్యాండ్

దొడ్డి = ఇంటి వెనుక చోటు

దొడ్డి = చెడు

దొండు = జత.

దొంగ = చోరుడు, తస్కరుడు

దొంతులు = వరులు

దొంతులు = బొమ్మల కొలువు

దొంతులు = కుండలు

దొర = గొప్పవాలు

దొరుకు = లభించు

దొరకవట్టు = వెతుకు

దొబ్బు = తోసివెయ్యు

దోతి = పంచ

దోస్తులు = స్నేహితులు

దోసిటల పోసి = చేతులోల పోసి

దోవ = దారి

దోవులాడు = వెతుకు

దోవతి = పంచె

దోస్తానా = స్నేహం

దోషము = పొరపాటు

దెంక పోవుట = పారిపోవుట

దెబ్బతి వాన = భారీ వర్షం

ధమిడి = పాతకాలం రూపాయి

(పూర్వం వాడే ధనం).

ధమ్మిడీలు = చలామణి అయిన ద్రవ్యం.

ధనాపేక్ష = లోభత్వం

దుఃఖం = ఎదుపు

ధువం = దీపం

ధువుట్లు = సెల్పులు

ధరిత్రి = భూమి

ధమం = హారం

ధవళము = తెలుపు

ధనం = డబ్బులు

ధనం = విత్తం

ధన = పశువుల ఆహారం

ధనువు = విల్లు

ధనవంతుడు = ఉన్నోడు

ధన్యతారీ = వైద్యుడు

ధర = నెల, నేల

ధర = వెల, భూమి

ధరణి = జ్ఞాపకం

ధరణి = భూమి

ధరణి = నేల

ధర్మం = పుణ్యం

ధర్మము = న్యాయము

ధర్మపత్ని = భార్య

ధర్మశ్రీ = ధర్మ పరిరక్షకుడు.

ధర్వణం = అద్దం

ధర్వాజ = తలుపు

ధబ్బాధబ్బ = తొందరగా

ధనిక రైతు = మోతేబరి

ధనికుడు = సంపన్నుడు

ధ్వని = శబ్దం

ధూపం = దీపం

ధాపకర్ర = నిచ్చెన

దేడ్ = ఒకటిన్నర

దేనారం = రూపాయి

దేశ తిరుగుడు = నిలకడలేనివాడు

దేశం = సీమ

దేవస్థానం = క్షేత్రం

దేవాలయము = గుడి

దేవతలు = సురులు

దేవుడి గుడి = మందిరం

దేవుళ్ళు = దేవతలు

దేవులాడు = వెతుకు

దీనత = దారిద్ర్యం

దీపం=ల్యాంతర్

ధీవి= భూమి

ధీరుడు = ధైర్యవంతుడు

ధీరము = ధైర్యం

(ప)

చలం మంచినీటి గోయి

చల్ల = మజ్జిక

చల్లకవ్వం = పెరుగు చెలికే కవ్వం

చమత్కారం = వెటకారం

చమత్కారం= హాస్యం, వినోదం

చవుక= తక్కువ, అల్పం

చనకుడు = జనక మహారాజు, తండ్రి

చర్నాకోల్ల = అదిలించే పరికరం

చరణం = పాదం, కులం

చరణము= పాదము, అడుగు.

చట్టా పట్టాలు =చేయి చేయి పట్టుకొని

చట్ట = గుల్ల

చక్కర = పంచదార

చక్కరేసుడు= ఎంగేజ్‌మెంట్

చక్కి =పచ్చడి

చక్కులు = నేస్తాలు

చొక్కా = అంగీ

చాయడం=ప్రారంభించడం

చీలుమ= తుప్పు

చీరలు =కోకలు

చీపురు=పోరక

చీపురు=పోర్క

చీపురకట్ట= కొయ్యాలకట్ట

చీకటి = రాత్ర

చీకటి= తిమిరం,అంధకారం

చలిబువ్వ = సద్దికూడు

చాందిని= పెద్ద మంచం

చాలీసాలు= కళ్లద్దాలు

చాకిరీ = కట్నం

చలిచెలమ = మంచినీటిగుంట

చండు=బంతి, బాల్

చందనం= గంధం

చంద్రశాల = చలువరాతి మేడ

చంద్రిక = చంద్రుడు

చదువు = విద్య, వేదపాదము

చద్దారు = కప్పు

చధరు = దుప్పట్టి

చుమ్మా = నొప్పి

చుర్కులు = చూపులు

చుట్టాలు = బంధువులు

చుక్క = నక్షత్రం, బిందువు

చుక్కెత్తు = పావులెత్తు

చిమ్మి = బుగ్గదీపం

చిడతలు = భజన తాళాలు

చిడిముడి = చిరాకు

చింతొల పండు = సీతాఫలం

చింతామణి = విలువయిన రత్నం

చింత = భాద

చింత = ఆలోచన

చిలుకొయ్య = బట్టలు తగిలించెద్ది

చిలుక కొయ్య వస్తువులను

తగిలించుకునేది

చిల్లం కల్లం = చిందర వందర

చిమ్ము = చిన్న పక్షి

చివుక్కుమను = బాధపడు

చినవోయ్ = వెళ్ళవోయి

చిన్నమ్మ = పిన్ని

చిన్నప్ప = బాబాయ్

చిరునవ్వు = చిరునవ్వు

చిట్ట = పగలు

చిత్పలకాయ = సీతాఫలం

చిత్తరువు = భ్రమ

చిత్రం = సినిమా

చిత్రం = వింత

చౌకము = చిలుకల మంద.

చౌక్తి క్షేమము = ఒక ముత్యం.

చెవి కమ్మలు = చెవి దిద్దులు

చెవివారిచ్చు = శ్రద్ధగావిన

చెడు = కీడు

చెడ్డి = నిక్కరు

చెలిమి = చెప్పు

చెలిమి = స్నేహపూర్వకం,

ఆప్యాయత

చెలిమి = స్నేహం

చెలిమి కాండ్రు = స్నేహితులు

చెలిమి = సోపతి.

చెంచా = స్వాన్

చెండు = బంతి

చెంబు = తపాల

చెంట్లు = జపం

చెలక = పొలం

చెమ్మ గొప్ప = అద్భుతమైనది

చెరసాల = జైలు
 చెరువు = తటాకం, కొలను.
 చెరుకు
 చెట్టు = తరువు
 చెక్కి = గిర్నీ
 చైతన్యం = జీవం
 చెత్తి = గొడుగు
 ఛాయా = నీడ
 ఛలోక్తి = జ్ఞానాన్ని లేదా నైతిక పాఠాన్ని
 అందించే సాంప్రదాయ సామెత.
 చేదుర్ బాయి = నీళ్లు చేదుకునేది
 చేను = పొలం
 చేనుకట్టు = ఆడ శరీరం.
 చేరడు = కిల
 చేప = మీనం, రుషం.
 చేతిరి = గొడుగు
 చొకటక = అంగీ
 చావుదల = మరణం
 చాయడం = ప్రారంభించడం
 చారాణా కోలు = పాదాలు
 తోడుకొనే కొళ్లు
 చారనా = పావలా (నాలుగు అనాలు)

చారు = రసం, పులుసు
 చాపత్రా = టీపౌడర్
 చాట = బియ్యం చెరగడానికి
 వాడుతారు.
 చాకలి బాన = చాకలివారు బట్టలు
 ఉతకడానికి వాడే గిన్న
 చాకు = కత్తి
 చోడ్యం = విచిత్రం
 చోళకాయ = గోకరకాయ
 చీకటి = అంధకారం, ఇరులు.
 చవి = రుచి
 చండు = బంతి
 చందమామ = జాబిల్లి
 చంపకము = ఒక రకమైన పుష్పం.
 చదరకపోవడం = కదలకపోవడం
 చుట్టాలు, సుట్టాలు == బంధువులు
 చుట్టుపక్కల = ఇరుగుపొరుగు
 చుక్కలు = నక్షత్రాలు
 చలం = మంచినీటి గోయి
 చలనచిత్రం = సినిమా
 చల్లడం = కింద పడేయడం
 చల్లకవం = నీళ్లు పోసే గిన్నె

చల్క = పొల్లం

చరిత = చరిత్ర

చమురు = నూనె

చిమ్మచీకటి = రాత్రి

చనవోయి = వెళ్ళిపోయి.

చటాకు = 50 గ్రాములు

చట్టి = రాతితో చేసిన నోరు గల పాత్ర

చప్పుడు = రొద

చక్కరావటం = కళ్ళుతిరగటం

(హిందీలో కూడా చక్కర్ అంటే

కళ్ళుతిరగటం)

చక్కి = గిర్రిన

చూడుకుల = చూపులు

చూడామణి = స్త్రీ తలలో ధరించే

వస్తువు

చూడే సూడు = మక్కలు కొట్టి కుప్ప

పెట్టడం

చూరగాని = కొల్లగోట్టి

చూపు

చక్రం ఆట = టైర్ ఆట

చల్ల = మజ్జిగ

చౌడు = బట్టలు ఉతకడం కోసం

సర్ప్ వంటిది

చౌక = తక్కువ

చెడుగుడు = కబడ్డీ

చెడ్డి = నిక్కరు

చెడే = నశించడం

చెలిమి = స్నేహం, మైత్రి

చెలి = స్తననహము

చెలిక = బీడు చేను

చెంబాడుక = బాత్రూం

చెంబు = నీళ్లుతాగేపాత్ర/ గిన్నె

చెంబు = లోట

చెంత = దగ్గరికి

చెద్దరు = దుప్పటి

చెద్దర్లు = బొంతలు

చెల్ల = రుమాలు

చెలక = పంట భూమి

చెమట = ఘర్మము

చెవుల అండ = ఇత్తడితో తయారు

చేసిన పులుసు మొదలైన ద్రవ ఆహార

పదార్థాలను తయారుచేయడాకి

సాధారణంగా ఉపయోగించే రెండు

వైపులా ఉంగరాలు ఉన్న పెద్ద పాత్ర.

చెవులకాయలు = గోకరకాయ
 చెయ్యకు = వడ్డు
 చేను = చెల్మ
 చెరువు = కొలను, సరస్సు
 చెరువులు = కుంటలు
 చెరసాల = జైలు
 చెప్పులు = పాదరక్షలు
 చెనిక్కాయి విత్తనాలు = పల్లీలు
 చెట్టు = వృక్షం, తరువు, మాను
 చేటలు = చెప్పులు
 చెకముక సంచి = నిప్పు సామాగ్రి
 కోసం ఉంచే సంచి
 చెక్క = కలప
 చెక్క = గిర్నిలెదామర
 చెక్కరిగొలి = చాక్లెట్
 చెక్కన బెంగటీలు = బెంగపడు
 చెక్కి = గిర్రున
 చెక్కి = గిర్ని లేదా మర
 చెక్కుడు సంచి = చెక్కుడు సంచి అంటే
 పర్సు అని అర్థం. ఇప్పుడు అందరూ
 పర్సులు కానీ వాడుతున్నారు కానీ
 అప్పట్లో చాలామంది చెక్కుడు సంచులే

వాడేవారు.
 చెక్కుడు సంచి = నానమ్మ, అమ్మమ్మ
 డబ్బులు ఉంచేది
 చైనలు = పట్టీలు
 చైతన్యం = శక్తి, అవగాహన.
 చైత్యం = గుడి
 చెల్కా = పొలం
 చేలు = పొలం
 చేవ = శక్తి
 చేను = పొలం, తోట
 చేరడు = అరచేతిలో నిండ
 చేబదులు = కాగితం పని లేకుండా
 చిన్న రుణం.
 చేత = చర్య
 చేతబాయి = బాయ్
 చేతిల్లు = బంగాల్లా
 చేవ్రలు = సంతకము
 చిమ్ని = బుగ్గదీపం
 చిల్లి గవ్వ = ఒక్క పైసా
 చిలికలు పేలికలు = ముక్కలు ముక్కలు
 చిందులు = గంతులేయుట
 చింతాకుచారు = చింతాకుతో

చేసేచారు.

చింత = ఆందోళన

చింత చిగురు = చింత చెట్టు

నుండి వచ్చే చిగురు

చింత = ఆలోచన

చింతన = ఆలోచన

చింతకాయ దప్పం = చింతకాయతో

చేసే చారు.

చిగురు = చిన్నపిల్ల

చిల్లు = రంధ్రం

చిలుకు = గొల్లెం

చిల్లం కల్లం = చింధర వంధర

చిలకొకపండు = చిత్పలకాయ

చిమ్మటి = పట్టకార్

చివరి = ముగింపు

చిరంజీవి = శాశ్వతుడు

చిరుధాన్యాలు = పొడిలు

చిర్ల పురుగు = బొద్దింక

చిన్ని = పిన్ని

చిట్టచిట్ట = తొందరగా

చిక్కు = సంక్షోభం

చిక్కు మొహం = ఏడ్చు మొహం

చిత్తం = మనసు, హృదయం

చిత్తము = మనసు

చిత్తర = ఒక రకం చేప

చిత్తగించండి = గమనించండి

చిత్తి = తాబేలె కట్టిన పరికరం (నీరు, కళ్ళు)

చిర్ర గోనె = కర్ర బిల్లా

చిర్రగోనె = గిల్లిదండ.

చిర్రగోని = చిన్న కట్ట

చిత్రాన్నం = పులిహొర

చిత్రము = అద్భుతరసం

చిత్రక = చిత్తం

చిత్రకారుడు = కళాకారుడు

(జ)

జగడం = గొడవ

జడబుద్ధి = తెలివితేలిబుద్ధి

జడిసి = భయపడి

జడిసి = వేగం.

జల్లి = త్వరగా

జల్లి = తొందరగా

జల్లి = దబ్బున

జంఖాలు=కమ్మలు
 జంభం = అహంకారం, గర్వం.
 జంకడం = భయపడటం
 జంకానా = దుప్పటి
 జంతుకులు = మురుకులు
 జగ మందిరం = ప్రపంచము
 జగడం = గొడవ
 జగము = జగత్తు
 జన్నారం =వెండి నగ
 జమీర్ఖాన్ = భూస్వామి
 జహా చెయ్యకు = లేటు చెయ్యకు
 జలుబు = సర్ది
 జలుబు=పర్వం
 జల్లు = శ్లేష్మం, నీరు.
 జలధి = సముద్రం
 జలప్రవాహం= నీరు పారడం
 జమ్ము= బాధ్యత
 జీవి=ప్రాణం
 జమ్ము=గొర్రు
 జమాయించి = సేకరించి
 జనం= ప్రజలు
 జనని = తల్లి

జర = కొంచెం
 జరంతా = కొంచం
 జరంత = కొద్దిగా
 జరూర్ = తప్పకుండా
 జప్ప జప్ప = త్వరగా
 జబ్బు=అనారోగ్యం
 జబ్బున = తొందరగా
 జబ్బు =భుజం
 జబ్బలు = చేతులు
 జూడేసు = మక్కా జొన్నలు కొట్టడం
 జబ్బలు=భుజాలు
 జల్దీ =తొందరగా, త్వరగా
 జట్టు= ఉద్ది
 జకమక = పూర్వం అగ్గిపెట్టలు
 కావున వారు రాయ్నికొట్టే మంట
 తెపించె వారు (అగ్గిపెట్టి)
 జత్నం = జాగ్రత్త
 జత్త =మాయ
 జ్జప్తికి = గుర్తు రావడం
 జలారు=బట్టలు పిండే స్థలం
 జగ్గు = లోటా
 జాడ = ఆచూకీ, అడ్రస్

జాడ = ఆనవాళ్లు

జాడ = గుర్తు

జాడి = జాడి అంటే ఒక మట్టితో

చేసిన కుండా వాళ్ళు చేసిన

పచ్చళ్ళు అందులో పెట్టుకునేవాళ్లు

జాడికట్ట=చీపురికట్ట

జాలి = కరుణ, దయ.

జాంబు = గంప

జాంబు=గిలాస

జాద్గత్యం = గర్వం

జాగా = ప్రాంతం, స్థలం

జానా, బెత్త =చేయి తో కొలిచె కొలత

జానాబేత్తెడు = పనేండు అంగుళాలు

జావ = అంబలి

జామకానా = చెద్దరి

జావకాన = దుప్పటి.

జాయువు = మందు

జాన, బేత్త = జన అంటే వ్యక్తి, బేత్త

అంటే పడక

జాన = జన

జానపదం = ఊరూ

జనకుడు = తండ్రి

జనకులు = మళ్లీ మళ్లీ

జాబు = ఉత్తరం

జాబు = పేపర్

జాబు = ఉద్యోగం

జాబులు = లేఖలు

జాకెట్ = రైకలు

జ్ఞానం = బుద్ధి

జాగ్రత్త = పైలం

జగడం = గొడవ

జంగలి = అడవి

జంపు = కోల్లను కప్పెడి

జంకానా = దుప్పటి

జంకులూ = మాలి మాలి

జాగా = స్థలం

జగమందిరం = ప్రపంచం

జలం = నీరు, నీళ్లు

జలకం = స్నానం

జమ్మలు = చేపలు

జనం = ప్రజలు

జనని = అమ్మ

జరంత = కొంచెం

జవాను = సైనికుడు, బంటు.

జల్ది = తొందరగ

జట = జడ

జాడ = చిరునామ

జాంబి = ముంద

జాంకటం = సిగ్గు

జాగా = భూమి

జాగూరం = ఉపాయం

జానా, బెత్తె = ఈ రెండు పొడవు కొలత

యూనిట్లు, వారు సాధారణంగా వస్త్రం

యొక్క పొడవును కొలవడానికి

ఉపయోగిస్తారు. మొదటిది 'జన'

మరియు రెండోది 'బెట్టె'. ఒక జానా

ప్లస్ ఒక బెట్టె, సుమారుగా 12

అంగుళాలకు సమానంగా ఉంటుంది.

జాలు గుడ్డ = మీనులను పట్టించే

వస్త్రము.

జాబితా = పేర్లు లేదా టాస్క్

వ్రాతపూర్వకం.

జాము రాత్రి = అర్ధరాత్రి

జాము = టైం

జానకులు = మళ్లీ మళ్లీ

జిమ్మ = బాధ్య

జిమ్మలు. చాపలు

జిట్టపులి = చిరుతపులి.

జిత్తు = మత్తు

జాకెట్టు = రవిక

జ్వాలనం = మంట

జాగిలి = వరండా

జాతి = కులం

జాలాడ = స్నానపుగది

జీర్ణం = అరగడం

జీతం = వేతనం

జీవి = ప్రాణం

జీమ్మలు = చేపలు

జీవాలు = గోర్లు, బర్లు

జీతం = వేతనం

జీతం = భరణం

జీక్కు = క్యాండీవేరుశెనగ

జుగా = ప్రాంతం

జుట్టు = జడ

జుట్టు = వెంట్రుకలు

జుర్రు = తాగడం

జుగు = ఆలస్యం, నిలంబ

జులుము = పెత్తనం

జుబ్బా = అంగి
 జుట్టు = జడ
 జెర్ర = కొంచెం, కొద్దిగా
 జోడు = జంట
 జోడు = చెప్పుల జత
 జోలి = ముచ్చట్లు
 జోలి = సంబంధం, విషమం
 జోలి = ముచ్చట
 జోరుదారు = ఊవు
 జోరుగా = బాగా
 జ్యోతి = దీపం
 జోళ్ళు = చెప్పులు
 జేరంత = కొంచెం
 జేజమ్మ = తాతమ్మ
 జెప్పున = తొందర
 జెల్లి = త్వరగా
 జెర్ర = కొంచం
 జోలి = సంబంధం, విషయం, సంగతి
 జోలు = ముచ్చట
 జోరుగా = బాగా
 జోళ్లు = చెప్పులు
 జీవిత స్థలం = జీవించే మారాని

సూచించి
 జెండా = పతాకం
 జెండా = కేతనం
 జెగ్గు = మగ్గు
 జైలు = కటకటాలు
 జైష్ట్రబ్రాత = పెద్దన్నయ్య
 జేఖముఖ = అగ్గిపేట
 రూము సమయం = మూడు
 గంటలకు ఒక సార్ని

(ట)

టంకులు = అబద్ధాలు
 టా = డబ్బా
 టివిటివిగాడు = అపశకునం పక్షి
 టిక్లి = బొట్టుబిల్లా
 టీచర్ = పంతులమ్మ
 టీగ రారి = తొందరగా రండి
 టీతనువు = సక్రీరం
 టోపీ = కుల్ల

(త)

తమిదలు = రాగులు

తడయక= ఆలస్యం చేయక
 తడిక=కంచె కర్రలతో గోడలగా
 కట్టడం
 తలియం = విస్తారాకు
 తండా = చల్లని
 తండ్లాట = బాధపడుట
 తంబాళం= పెద్ద ఇత్తడి పళ్లెం
 తంతెలు = మెట్లు
 తథ్యము=తప్పనిది,నిజం
 తగువు = గొడవ
 తనాబి = గోడలో ఉండే అల్మార
 తనాబి = తలుపులున్న గూడు
 తనాభి = బీర్వ
 తనాభి= కిటికీ
 తరి = నీటి వసతి గల భూమి
 తల =సమయం
 తల = శిరస్సు
 తలంటూ = తలస్నానం
 తలగడ = మెత్త
 తలగడ = దిండు
 తలుపు = దర్వాజ
 తలము = స్థలము

తాళం బుర్ర =తాళం
 తలపడడం = గొడవ పడడం
 తలకిలి =ఇంటి ముందరి భాగం
 తపాలా= చెంబు
 తపాలా =కుండ
 తపాలాచెక్కలు = సర్వ పిండి.
 తస్సు=ఆగు
 తస్కరణ = దొంగతనం
 తస్వీర్లు = ఛోటోలు
 తసీల్=దురదృష్టం.
 తమసు=చీకటి
 తమస్సు= చీకటి.
 తవ్వ= చేరు
 తవుకు తళుకు = మూత
 తవుకు=మూత
 తనం = స్నానం
 తనువు =ఒళ్ళు, శరీరం
 తనబి = సెల్ఫ్
 తనబి= తెలుపు
 తరాజు=కిలోలు జోకేది
 తరాస్ =బోర్
 తరి= మగాణి భూమి

తరణి = వేగం

తరచు = తరచుగా

తరలించండి = పంపించండి

తరలింపు = బదిలీ

తరంగం = అల

తరంగిణి = సరస్వతి లేదా

గోదావరి వంటి నది.

తరుగు = తగ్గింపు

తరుణం = సమయం

తరుణి = స్త్రీ

తరువు = వృక్షం

తరువాయి = అనంతరము

తర్జుమా = అనువాదం

తరవాణి = పులియబెట్టిన అన్నం

తర్పణం = అర్ధం

తర్కకరి = కూరగాయలు

తప్స్ = పరిష్కారం

తవ్వా = సేరు

తట్టి = గంప

తట్టి, తలె కంచం

తపన = ఆరాటం

తవుకు = మూత

తవుకు = ప్లేటు

తప్పు = వంట పాత్రల మూత

తప్పు = చిన్నకంచం

తపిట = మూత

తుట = రంధ్రం

తప్పెట = డప్పు

తృజించడం = వదులుకోవడం

తళుకు = ప్లేటు

తక్షణం = వెంటవెంటనే,

తలె = కంచం

తలె = పల్లెం

తట్ట = చిన్నగంప

తట్టలు = బట్టలు

తక్కే = మెత్త / దిండు

తక్కేడు = కిల

తకతకలాడు = తొందరపడు

తక్కెడ = తరాజు, బేకాది

త్వరగా = జల్ది

తక్కినంత = నీకు ఉన్నంత లేదా

మిగిలినది

తత్తర = గాబరా

తృణం = గడ్డి, పచ్చిక

తావిచ్చుట=చోటుఇవ్వడం

తాలింపు=పోసు

తాండము = సమూహం

తాండెం=తోలు

తాంబూలం = పెద్ద పల్లెం

తాబీతీకాయ = ఒక రకమైన తీయదీ
కాయ

తానం = స్నానం

తానాబి = తానా అంటే సెల్ఫ్ అని
అర్థం.

తాళిబొట్టు = పెళ్ళిలో ఆడవారికి కట్టే

తాళిబొట్టు

తాలు= నిండుగా లేని వొడ్లు

తాసర = మూకుడ

తామర=పద్మము

తామర = అంబుజమ

తావు = స్థానం, చోటు

తావులేదు = చోటులేదు

తాతీలు = సెలవులు

తారాగణం = నక్షత్ర సమూహము.

తారా=నక్షత్రం

తార= చుక్క

తారాణము=నిదర్శనము

తాటాకు బుట్టలు=బుట్టలు

తాటాకు బుట్టలు = ఆకు బుట్టలు

తాటి = పళ్లెం

తాటి=పొలము

తాటిజ్జేగ్గ = తాటిమట్ట

తాట్టి= కంచం

తాట్లి = మూత

తాటికల్లు=కల్లు

అతికించడం=అంటించడం

తాపం = వేడి

తాపాల=చెంబు

త్యాగ = ఆవు దూడ

తారీఖు = తేడి

తాతిఫరం = మెల్లగా

తాళం చెవి=కీస్

తీగ=వైరు

తీరొక్క = రకరకాలుగా

తీరా= చుక్క

తీరం = వరి, గట్టు

తీరం= ఒడ్డు

తీర్థం = జాతర

తీరు = పద్ధతి

తీరు = నిమిషం

తీరదిప్పుడు = ఇప్పుడు తీరిక లేదు

తీర్థం = పుణ్యక్షేత్రం, జలం

తీర్థము = పుణ్యనది,

తీపి = మధురం, తియ్యనైనది

తీట = కోపం

తిండి = కూడు

తిలకం = బొట్టు

తివ = లాఘవము

తిన్నగా = నేరుగా

తిన్న తండ్రి = చిన్నాన్న

తిరడిపుడు = ఇప్పుడు తిరికలేదు

తిరగమాత = పోపు.

తిరుగలి = ఇసురు రాయ్.

తిరుగబడి = మలైమడి

తిర్లు = సార్లు

తిర్లమల్ల = వుల్లా శీద

తిర్లమర్ల = ముందుడు వెనుకకు

వెనకది ముందుకు

తిప్పలు = కష్టాలు, బాధ

తిప్పలవడి కష్టపడి

తిట్లు = నిందించడం

తిక్క వంటగది

తిక్కా = కోపం

తొడుక్కో = వేసుకో

తొడలు = చేతి కడెం

తొలి = మొదటి

తొలిచూరి = మొదటి దెలివరీ

తొండంరాడు = నీరు చెదిరాడు

తొందరగా = బేగి, ఎల్లేం

తొందర = ఇబ్బంది

తోడు = ఆసరా

తోడుపాటు = సహాయం

తోడుకొని = తీసుకొని

తోడాలు = కాళ్ళుకడాలు

తోడెం = కొంచెం

తోలు = చర్మం

తోల్కపో = తీసుకెళ్ళు

తోవ = బాట, మార్గం, దారి

తోముట = రుద్దుట

తోరణాలు = దండలు

తోవ = మార్గం

తోబుట్టు = అన్నయ్య

తోక=వాలం

తైలం = నూనె

తెల్లారంగ = ఉదయం అయింద

తెడ్డు=అన్నం గంటె

తుండు = కండువ

తుండుగుడ్డ = టవల్

తుంగము = కొండ

తులువా = చిలిపి

తుపాకీ =పిస్తోల్, గన్

తుపాకి=రైఫోల్, గన్

తువ్వల=టవల్, చెల్ల

తునుకలు=ముక్కలు

తూర్పు = ఉదయించే దిశ

తురకవారు=ముస్లింలు

తువ్వాల = చేతి రుమాలు

తుంపర్లు=చిన్న చినుకులు

తుప్పలు = వెంట్రుకలు

తుది=చివరి, ఆకలి

తునికి ఆకు=బిడి ఆకు

తూము = చెరువు రంధ్రం

తూము = కొలిచేసాధనం

తొరు=రంధ్రం

తూమేడు=50 కేజీలు

తూటు = రంధ్రం, చిల్లి

తూకము= కాంట

తొలి=మొదటి

తైలము=నూనె

తేటపరుచు=వివరించు

తిథి=విధము, తారీఖు పరంగా

వచ్చే నక్షత్రాల విధము

తల్లె =పళ్లెం, ప్లేట్

తెడ్డు = గరిట

తెడ్డు = గట్టానీ కలిపే గరిటె.

తెడ్డు= చెక్క గంటె

తెడ్డు=పడవ ప్రయాణానికి

ఉపయోగించేది

తెలివి=జ్ఞానం

తెద్దు =ఓ వంటకం

తెగుడు=నిందించడం

తెగువ = తెగింపు

తేలము =అర్థము

తెల్లవెట్టు =ప్రారంభించు,

తెల్లరుతుంది=పొద్దు పొడిచింది

తెల్లవారి జామున = ఉదయం,

వేకువజామున

తెరువు =దారి, బాట

తెప్పలు= మబ్బులు

తొవ్వ= దారి

తొంగున్నాడు=నిద్రపోతున్నాడు

తొంట చెయ్యి = ఎడమ చెయ్యి

తొంకులు = అబద్ధాలు

తొగర్లు = కందులు

తొలడం = నడవడం

తొలుగు =జరుగు

తొవ్వ = దారి, బాట

తొట్టెల= ఉయ్యాల

తొర్ర= రంధ్రము

తొక్కే = తలదిండు

తొక్కు=పచ్చడి

తొక్కు= అవకాయ

తొక్కు =చట్నీ

తొక్కు = కూర

తొళ్ళు=రంద్రాలు

తొర్ర = కంత

తొర్ర= రంధ్రం

తోటికోడలు = యరాలు

తేగుడు = నిందించు

తేరు =రథం,కలుగు

తేప = తడవ, పర్యాయం

తేది = వారం

తేట = స్వచ్ఛమైన

తేట=దురద

తేటపరుచు= వివరించు

తేజస్సు = ప్రకాశం, ప్రభావం

తేజస్సు = కాంతి

తేనీరు= తీ, చాయి

(డ)

దండం= నమస్కారం

దడి = కంచె

దండిగా =ఎక్కువ

దండోర= చాటింపు

దివ్వెల పండుగ=దీపావళి పండుగ

దశాబ్దం =పది సంవత్సరాలు

దుంపలు=గడలు

దుంకుడు=దూకడం

దుద్దులు = కమ్మలు

దుగూటి=సెలుపు

దున్నె=కరువు
 దుస్తులు = బట్టలు
 దువ్వట్ల=సెల్ఫీ
 దుర్గణం = చెడ్డ గుణం
 దురస్తు = బాగుచేయు
 దుర్బలు = బలం
 దూప=దప్పి, దాహం
 దుకాణం = కొట్టు
 దుక్కి= దున్నని భూమి
 దుక్కి పొలం= దున్నని చోటు
 దుత్త=చిన్న మట్టి కుండ
 దశదిశలు= అన్ని దిశలు
 దవ్వ = దూరం, దారి
 దయచేయండి =రండి
 దర్జాగా =హాయిగా
 దరువాజ=గడప,గుమ్మం
 దర్పణం = అద్దం
 దర్శనం = చూపు, ధర్మం
 దపడం=చారు.
 దృష్టి = చూపు, జ్ఞాపకం
 దబ్బున =తొందరగా
 దూలం = ఇంటికి పెట్టే భీమ్

దూలం= పెంకుటిల్లల్లో పెట్టే కట్టె
 మొద్దు
 దూడలు= ఆవులు
 దూరదర్శన్=రైలు
 దూరవాణి= ఫోన్, మొబైల్
 దూది = పత్తి
 దాప కర్ర =నిచ్చిన
 దాపల=కుడి ప్రక్క
 దాపనం= దాచడం
 దాపట = కుడి వైపు
 దాకా =పులుసు
 దాత =త్యాగి
 దాతృత్వం =మంచి గుణం
 ధులు = దుమ్ము
 ధర్పం=అద్దం
 ధ్వని = శబ్దం
 ధూపం = దీపం
 దేవాలయము= ఆలయం, గుడి
 దేవుడు = భగవంతుడు
 దేవుడి ఇల్లు =దేవుని ఆర్ర
 దీవి =దీపం
 దీవెన= కోల నమస్కారము.

దీవెనలు = ఆశీర్వాదం

దీవంత=ప్రమిద

దీక్ష = గట్టి పట్టుదల

ధీరుడు = ధైర్యం కలవాడు

దోళాడు = వెతుకు

దోసిట్ల పోసి = చేతుల్లో పోసి

దోవతి = పంచే

దోసకాయ = బుడంకాయ

దొర = పెద్దమనిషి

దోషము = పొరపాటు

దోపిడి = చోరి

దోతులు = పంచలు

దెంక పోవుట = పారిపోవుట

దైదల్ = రాగులు

దైర్యం = సాహసం

(స)

నచ్చుట = ఇష్టపడు

నచ్చచెప్పి = ఒప్పించడం

నడు = వెళ్ళు

నడుమ = మధ్యలో

నడవ = కారిడార్

నడక = పువనము

నడత = ప్రవర్తన.

నడిమిగా = నెమ్మదిగా ఉండటం

నడిజాము = అర్ధరాత్రి

నడిమీల = మధ్యల

నడ్డి = నడుము

నలిమేలు = దోలుమ

నల్లి = అమాయకుడు

నల్లిలు = పాపడాలు

నందన = కుమార్తె

నందనుడు = కొడుకు, హొ

నదులు = వాగులు

నగదు = డబ్బులు

నగు = హసించు, అపహసించు, హాసము

నగము = పర్వతం

నగరం = పట్టణం

నఖము = గోరు

నవీకరణ = కొత్తది

నవీకరణ = ఆధునికీకరణ

నా దాన = బలహీన పడడం

నాగరికత = ఆభివృద్ధి

నాడు = రోజు

నాడు=ఆనాడు

నాలి = కాలువ

నాద = భర్త

నాదరి = పేదవాడు

నాదనుగా =బలహీనంగా

నదరు= దిష్టి

నాదారి = పిసినారి

నాగలి= మట్టిని దున్నే పరికరం

నాగలి= అరక

నాగమణి =వజ్రాలు

నాగరము= పట్టణము

నాణాలు = రూపాయలు

నాణాలు=మారక ద్రవ్యం

నాణేలు = డబ్బులు

నారి = స్త్రీ

నారికేలు= టెంకాయ, కొబ్బరికాయ.

నాస్త్ = టిఫిన్

నావ = వడవ

నామం = పేరు

నాయనా = నాన్న

నాయినా=బావు

నాయన = నాన్న

నాయినమ్మ = బాపామ్మ

నాయనమ్మ= అవ్వ

నాను = నేను

నాను తాడు = మంగళ సూత్రం.

నానమ్మ=బాపమ్మ

నారు = చెట్లు

నామొర్ర =నా బాధ

నాటిపదాలు= ఆనాటిపదాలు

నాటిక = సీరియల్

నాధ= భర్త

నాని = మోరి

న్యాయం=తగవు

నారీ = భార్య

నాకు= పిసినారి

నాతిరి=రాత్రి

నళినీదళం= దామరాకు

నలుగుపిండి =స్నానము కోసం

వాడే పిండి

నలుదిశల=నాలుగువైపుల

నలము = గలగల

నల్ల =కొళాయి

నరికి కేసరి చెట్టు = సుబాములు

చెట్టు.
 నషాలం = మిక్కిలి
 నవ = తొమ్మిది
 నవ జీవనం = కొత్త జీవితం
 నవ = క్రొత్త
 నవ యుగం = కొత్త కాలం
 నమస్సు = ఆక్రోశం
 నమస్కారం = దండం
 నమస్కారం = శారర్థులు
 నమ్రత = వినయం
 నమ్మకం = విశ్వాసం
 నవకల్పన = ఆవిష్కరణ
 నవుకరి = పనివారు.
 నవుకరీ = ఉద్యోగం
 నవ్వు = పరిహాసం
 నరుడు = మనిషి, అర్జునుడు
 నర్తన = నటించుట.
 నభం = ఆకాశం
 నభస్సు = రాజు
 నవారా = తాడు
 నపరిన్ని = మనిసిన్ని
 నప్పతట్లోడు = పనికి మాలినవాడు

నప్పుడు = శబ్దం
 నబసు = ఆకాశం
 న్యరి = తినడం
 న్యర = తిన్నం
 నక్షేసు = చైన్లు
 నచ్చిక = ఇష్టం
 నకీర్తి = గొప్పపేరు
 నకం. = నమస్తే
 నకలు = డుప్లికేట్
 నక్క = పిసినారి
 నక్కు = అట్టు
 నమ్రత = వినయం
 నలా = కోలయ
 నల్లెరు పచ్చడి
 = నల్లెరుతో చేసే పచ్చడి (నల్లెరు అంటే
 మూలిక).
 నడిమీలకు = మధ్యలకు
 నింగి = ఆకాశం, గగనం
 నిదానం = మెల్లగా
 నిధానము = సంపద.
 నిగ నిగ = అందంగా
 నిజాయితీ = సౌఖ్యం

నిలయం = ఇల్లు

నిల్వ = దాచుట

నిల్వడ = కుదురు

నిర్వికల్పం = ఆలోచనలేని స్థితి.

నిషాని = ఒక సింబల్

నిషాని = గుర్తు

నివ = నిజము

నివదై = నిజం

నిమస్తినీ = నాలుగు జోబుల చొక్కా

నిమ్మలంగా = మెల్లిగా

నిమ్మలం = శాంతం

నిమాస్తిని = కుట్టిన బనీను

నివత్తి = నిజం

నియతు = విశ్వాసం

నిరుపయోగం = ఉపయోగం

లేకపోవడం

నిరాఘటంగా = అడ్డు లేకుండా

నిరంతరం = ఎల్లప్పుడూ

నిరడంబరం = సరళమైన,

సాధారణమైన

నిరుడు = పనికిరాని వ్యక్తి

నిరుడు = గత సంవత్సరం

నిరవరితంచని = నెరవేరని

నిర్బంధం = కట్టివేయడం.

నిరూపణ = సత్యమును

నిరూపించడం.

నిప్పుతి = తప్పించుకోవడం.

నిష్కల్మషం = కల్మషం లేకపోవడం

నివాసస్థలం = ఉండే స్థలం

నిఘంటువు = డిక్షనరీ.

నిష్కలు = అగ్గిరవ్వలు

నిపుణుడు = చేయి తిరిగిన వాడు

నిప్పు = మంట

నిప్పు = అగ్ని

న్నిమేలు = దోమలు

నిరీక్షణం = ఎదురు చూడటం

నికృష్టం = నీచం

నికృము = నిజం

నికృర్ = లాగు

నికాము = నిజం

నిక్కి నిక్కి = మునిగాళ్ళపై నిలబడి

నిజం = సత్యం

నిత్యం = ప్రతిరోజు

నిత్యం = ఎల్లప్పుడు

నిత్య=రోజు

నిద్ర పోవడం=కూసుకుతేయడం

నిగ్రహించి=గర్వపడు

నీకేతనం =ఇల్లు

నీళ్లు పోసుకుంది= గర్భవతి

నీలాతొట్టి = నీలు నిలువచేసి

నూనె = తైలం

నూలుపొగులు = దారం ఒక

వస్తువు పోదావైన వస్తువు. ఇవి

దుస్తులు, తాలు తయారీలో

వాడుతారు

నూరు = వంద

నూరురెట్లు= “వంద సార్లు” లేదా

“వంద రెట్లు.’

నూతులు=బావులు

నూతనం =కొత్త

నిండుకున్నె=అయిపోయాయి

నీరిక్షి= చూడడం.

నిండైనది= మట్టనము

నిండుకుంది = అయిపోయింది

నింగి= ఆకాశము

నిధానము = మెల్లగా

నిగుద్దిడు= సమాచారుడు.

నిజాయితీ= సత్యం

నిషా = మత్తు

నిషాన = గుర్తు

నయనం =కన్ను

నిమ్మలం =జాగ్రత్త, మెల్లగా

నిమ్మలం=శాంతం

నియ్యత్= నిజాయితీ

నిరుడు = పోయిన/ఇంతకు ముందు

సంవత్సరం

నిర్వర్తించు=నెరవేరు

నిర్బంధము = బలవంతము.

నిర్బందం = కట్టివేయడం

నివాస స్థలం = ఉండే చోటు

నివుణుడు= చేయి తిరిగిన వాడు

నిప్పు = మంట

నిశి =రాత్రి

నిఘా=కావలి

నికాము =నిజం

నిత్యం=ఎల్లప్పుడు

నిద్రపోవడం=కూసుకుతీయడం

నిద్రించు = పడుకో

నిదానం = మెల్లగా

నీను = మాంసం

నీరాజనం = దీపారాధన

నీరు = జలం, నీళ్ళు

నీరాజనం = దీపప్రదర్శనలు

నీతోని కాదు = నీవల్ల కాదు

నీళ్ల తోట = నీళ్లు నిల్వ చేసే తోట

నీళ్లచుక్క = నీటిబిందు

నెగ్గు = గెలుపు

నెల = మాసం

నెలుపు = పరిచయం, నెలపు

నెలవు = చోటు

నెలయేరు = ప్రవాహం,

ప్రవహించడం = పారడం

నెరి = పూర్తిగా

నెమ్మదిగా = మెల్లగా

నెయ్యం = కూర్రీ

నెరుపు = అగ్ని, నిప్పు

నిక్కి నిక్కిచూడడం = కాలి వేళ్ల మీద

నిలబడి చూడడం

నెత్తురు = రక్తం

నైనక్క అత్తమ్మ

నేస్తం = స్నేహం

నేరం = తప్పు

నేర్పు = నైపుణ్యం

నేటి = ఈరోజు

నేత = నాయకుడు, సారథి

నేతరము = కన్ను

నెత్తిపైన = తలపైన

నొసలు = నుదురు

నొయ్యి = గుంత

నొల్లేయడం = సేకరించడం

నుడుగు = మాట

నుడుగులు = మాటలు

నుడి = గుర్తు, సంకేతం

నులక మంచం = తాడు మంచం

నులక ఉండలు = తాడు ఉండలు

నునుతావి = లేతసువాసన.

నుయ్యి = నేలబావి

నుయ్యి = బావి

నురేడ = శతాబ్దం

నూరు = వంద

నూకు = తోయు, ముందుకు నెట్టు

నూతి = బావి

నెమికించుట = వెతికించుట
 నెగ్గు = వాదించడం, వివాదం
 నెలువు = పరిచయం
 నెలవు = చోటు
 నెమ్మదిగ = నిమ్మలంగా నెమ్మదిగా
 అని అర్థం.

నెరువు = పొడవు

నెత్తురు = రక్తం

నెత్తి = తల

నెత్తి నొప్పి = తల నొప్పి

నెత్తి = జుట్టు

నేలా = రోడ్డు

నేడు = ఈ రోజు

నేస్తం = స్నేహితుడు

నేనం = (కనులు) నయనాలు

నేరం = తప్పు

నేర్పు = అభ్యసించు

నేత = నామండు, సారథి

నేత = నాయకుడు

నేత్రం = నయనం

నేతలు = మార్గదర్శకులు

నేతరము = కనున

నేత్రాలు = కళ్ళు

నోట్లనోట్ల = లోలోపల

నొక = పడవ

నొకరి = ఉద్యోగం

నొకరి = జూబు

(ప)

పడం = సప

పడుడుపడుడే = పడడంతోనే

పడక = మంచం

పడి = పల్లు

పడిషం = జలుబు

పంచదార = చక్కెర

పంచు = లెక్కించు

పంచెడి = లొల్లి

పండు = నిద్రపోవు

పండుగ = సంబరం

పండుగ = ఫలం

పండ్లు = దంతాలు

పండితుడు = జ్ఞానవంతుడు.

పండితులు = విద్వాంసులు

పందుము = 500 కేజీలు

పంధాని= ఆకుల డబ్బా

పంగ =యూ ఆకారం

పంఖా =ఫ్యాన్

పందిరి = మంటపం

పందిరి= అద్దం

పంక = ఇసురు కర్ర

పంజవులు=పట్టీలు

పంతులు = ఉపాధ్యాయులు

పంతులు=గురువు, సార్

పదిలం= జాగ్రత్త

పగ్గం=తాడు

పగలు =ఉదయం

పగటిలి / పలియాళ్ళ =మధ్యాహ్నం

పగటిల్లి = మధ్యాహ్నం

పగట్టివేషం = వీధి నాటకాలలో

వేస్తారు

పణం = పందెం

పనాది =తొవ్వ

పన్నాగం=కుట్ర

పన్నెవ=నిద్రపోయావ

పూడ = పాకెట్

పూజారి=దేవుని పూజ చేసే వ్యక్తి

పూర్తిగా= ఆపూటం

పూనకం= శిగం

పూర్వం ముసలి వారు పెట్టుకుని

కమ్మలు

పూర్వము = ముందుగా

పూనిక=పట్టుదల

పలంగి = మంచము

పలుగు=ఇనుము

పల్ల యికిలియడం = నవ్వుడం

పల్లీలు= వేరుశనగలు

పలుకు =మాట

పలుకుబడి = మాట తీరు

పలుకుబడి = ప్రభావం.

పల్లకి=మేనా

పరిణయం= పెళ్ళి

పరిణామం = పర్యవసానం

పరిణతి = పరిణామం.

పరిహాసం = వెక్కిరించ

పరిశ్రమ = నిశ్చల బుద్ధి

పరిపాటి= క్షమం

పరిపాటి=క్రమం

పరిమళము = సువాసన

పరికరాలు = వస్తువులు

పరికిణి = లంగావోణి

పరికిలా = లంగా

పరిగెత్తు = లగెత్తు

పస్తు ఉపవాసం

పసిడి = బంగారం, కనకము,

పసిరికెలు = కామెర్లు (ఒకవ్యాధి)

పాసిపోయింది = ఖరాబ్ అవడ

పావడ = లంగ

పవనం = గాలి

పటేలు = ఒక గ్రామాధికారి

పయఖాన = టాయిలెట్

పయనం = ప్రయాణం

పయ్య = చక్రం, వీల్

పయ్య = గురుక

పయ్యెర = గాలి

పనరు = ఆకులరసం.

పన్నము = కొడుకు లేదా

కుమారుడు.

పయిని = దువ్వెన

పరాశకం = నవ్వులాట, పరాకాష్ట

పర్దా = తలుపు తెర

పరాక్రమం = శౌర్యం

పర్ణశాల = నాటకాల

పరంపరం = పొట్టుపొట్టు

పరద = కర్డెన్

పరగణన = పరగణనలోకి

తీసుకోవడం.

పరుచు = పరవడం

పరుగు = ఉరుకు

పరులు = ఇతరులు

పరువు = ఇజ్జత్

పరుపు = దుప్పటి

పరమ = గొప్పది

పరవశం = ఆనందం.

పరవశించు = మైమరుచు.

పరమాన్నం = నైవేధ్యం

పరవళ్లు = ప్రవాహాలు

పరవేశం = పరవేశం లేదా ఎంట్రి.

పర్ణశాల = ఆకులతో కట్టిన ఇళ్ళు

పర్వము = ఉత్సవము

పట్టీలు = గొలుసులు

పట్టాలు = పట్టీలు

పట్టా = కుండ

పట్టిపట్టి = అదే పనిగా
 పప్పుగుత్తి = పప్పు తయారీలో వాడే
 పాత్ర
 పప్పుగుత్తి = పప్పుదించే గుర్తి
 పప్పున్నం పెట్టు = వివాహం చేసుకో
 పదిలం = జాగ్రత్త
 పదిలము = క్షేమం
 పబ్బం = పండుగ
 పని = క్రియ
 పెనిమిటి = భర్త
 పన్ని = దువ్వెన
 పనికిరాని = ఉపయోగపడడం
 పటువ = కుండ
 పటవం = నైపుణ్యం
 పట్నం = సిటి
 పట్నం = నగరం
 పట్టులు = 1వ తారీక్
 పటనీయం = తాగు
 పరేషానీ = తత్తరపడటం, ఇబ్బంది
 పడటం, బెంబేలు పడటం
 పరేషన్ = అలసట
 పచ్చిస్ పేర్లు = చిలకలపేర్లు

పక్షం = పదిహేనురోజులు
 పక్షపాతము = ఒక్కరి వైపు ఉండటం
 పక్క = పడుకొనే ప్రక్క తోడు, ప్రక్కన
 పక్కేసినవా = పడుకున్నవా
 పక్షి = విహంగము
 పగిటిలి = పగటిపూట
 పతాం = ప్రతీక
 పతాం = రుబురాయి
 పతార = గౌరవం, పలుకుబడి
 పతా = చిరునామా
 పతునం = అంధ కారం
 పతనం = పగ
 పతనమురింగు = ఉంగురం
 పత్యం = నియమాహారం
 పతకం = జెండా
 పత్తె = ఆహార నియమం
 పథం = దారి, తోవ, మార్గం
 పగ్గం = తాడు
 పగ్గం = తాడు
 పగలు = మధ్యాహ్నం
 పగటివేశం = పగటి వేళలలో వేసే
 వేషం

పణం=పందెం

పలుగు = మట్టి తొప్పది

పరిహాసం = తమాషా

పసుపు=బందారి

పసిడి=బంగారం, పుత్తడి

పసిగడుగు = బియ్యం కడిగిననిల్లు

పవనం = గాలి.

పయ్య = చక్రం

పయోనిధి= సాగరం

పయిని= దువ్వెన

పరాసికం = పరిహాసం

పరామన్నం = పాయసం

పరద=చాప

పంటి= పన్ను

పట్టిలు = పంజవులు

పదిలం= భద్రం

పట్టుపురుగు=గొంగళి పురుగు

పట్నం = హైదరాబాద్

పట్ట గొలుసులు = పట్టిలు

పక్కేసిన=పడుకున్నా

పక్షం = రెక్క ప్రక్క

పత్తా = చిరునామ

పంచదార = చక్కెర

పతంగి = గాలిపటం

పత్తిలా = పూర్వం చాకలి వారు బట్టలు

ఉడకపెట్టాడనికి వాడే వస్తువు

పత్రములు =ఆకులు

పతి = భర్త, యజమానుడు

పత్తి పెన్ను = ఇంక పెన్

పళ్లెం = గిన్నె

పళ్లెం = ప్లేటు

పళ్లెం = కంచం

ప్రభువు = శంకరుడు

పరైవడ = బీటలు వారడం,

పగుళ్ళు రావడం

పత్రాలు =పేపర్స్

పత్రం= పత్రిక

పత్రం=లేఖ

పలారం=పలహారం

పలెము=గమెల

పల్లె = గ్రామం, ఊరు.

పల్లెం=కంచం

పల్లె = జనపదం

పల్లె=ఊరు

పల్లెము = గిన్నె

పద్ధతి = విధానం

పద్ధతి = లక్షణంగా

పదాలు = వాడ్రసు

పథం = దారి

పథకం = ప్రణాళిక

పగ = కోపం

పగ్గం = ఎడ్లను కట్టేసేది తాడు

పచ్చడి = తొక్కు

పడుచుదనము = యౌవనము.

పడ్డ = సూలు కానీ ఆవు

పడక = మంచం

పడతి = స్త్రీ

పంచు = లెక్కించు

పంతులమ్మ = ఉపాధ్యాయురాలు

పాదకం = ప్రణాళికా

పదే పదే = మలి మలి

ప్రస్తావించు = చెప్పు

ఫాయిదా = లాభం

పాండిత్యం = జ్ఞానం

పాదము = కాలు

పాదము = కలిఅడుగు

పాదరక్షకులు = చెప్పులు

పాదకం = ప్రణాళికా

పానాది = తొవ్వ

పానాది = దారి, బాట

పాశము = త్రాడు

పాలకడలి = పాలసముద్రం

పారిపడి = వేడుక.

పాసిపోవడం = చెడిపో వడం

పావడము = వస్త్రం

పావంజి = కాళ్ల గొలుసులు

పాము = సర్పము

పావల = ఇరువై అయిదు పైనలు

పావు సేరు = 250 గ్రాములు

పావుల = పార

పాయ = చీలిక

పాయకన = మరుగుదొడ్డి

పానం = ప్రాణం

పానంపానం = ఆరోప్రాణం

పానం = ఆరోగ్యం

పానుపు = పరుపు, పడక

పాయిరం = ఇష్టం, ప్రేమ

పొరక = చీపురు

పారంతం = జాగా

పారు = పొడవు

పారసీక పండు = ఆపిల్

పాషమ్ = పాయసం

పోవు గింజలు = వంటకు వాడే

జిలకర, ఆవాలు

పాట = గానము

పటువ = కుండ

పటాకి = గేట్

పాకం = పంట, వంట

పాకా = గుడిసె

పాకులాడు = ప్రయత్నించు

పాతాళగరిగే = బొక్కనను తీసేది

పాత్తర్లు = గిన్నెలు

పాతిక = ఇరవైబదు

పాత్రలు = గిన్నెలు

పానీయం = నీరు

పానీయం = తాగు

పాలోళ్లు = ఒకే ఇంటి పేరు ఉన్న

వాళ్ళు, దాయాదులు

పాలే = కౌలు

పాలే = కాపరి

పాణి = దువ్వెన

పాశమ్మతాడు = యమపాశం

పాలు = పెట్టుబడి

పావనము = పవిత్రం

పారాయణం = శ్రద్ధగా చదవడం

పారశాల = బడి

పాట = సంగీతం

పాట కలిసిండు = దారి తప్పిండు

పాటుపడు = కృషి చేయడం

పాటవం = నైపుణ్యం

పాచికలు = డైస్ గేమ్ లు బోర్డ్

గేమ్లు.

పాక = గుడిసె

పాలు = కౌలు

పిచ్చా పాటీ = కబుర్లు చెప్పు కోవడం

పిడత = మట్టి కుండ

పిడికెడు = కొన్ని

పిలుపు = పిలవడం

పిలవనంపు = రప్పించు

పిలక = జడ

పిన్నిసు = కాంట

పినతండ్రి = తండ్రి తమ్ముడు

పిట్టలు = పక్షులు

పికరు=విచారం

పికాం= కోయిల

పిత్రుడు=తండ్రి

పాదరక్షలు = చెప్పులు

పినరంత=కొంచెం

పిననంత =కొంచెం

పుంటికూర = గొంగూర

పేడ = పెండ

పెండ్లిపిల్లా = వధువు

పెంచు = పెనం

పెండ్లి= వివాహం, పెళ్లి

పెండ్లిపిలగాడు = వరుడు

పెందగాల = ఉదయాన్నె

పెందలడా = తొందరగా

పెందలకడ =ఉదయం పూట

పెందలాడు =త్వరగా రావడం

పెందారం= పంచి పెట్టడం

పెంక =పెనం

పెంకటి ఇల్లు= పెంకలతో కట్టిన ఇల్లు.

పెంకటిల్లు = కావేళాలు

పెంకు = వ్యవసాయం

పెద్ద బాపు=పెద్ద నాన్న

పెద్ద తండ్రి=పెదనాన్న

పెద్దమనిషి =పుష్పవతి

పెద్దయ్య=పెద్దనాన్న

పెద్దమేడ = భవనము.

పెద్దపీట=బల్ల పీట

పెద్దారి = దుప్పట్టి

పెద్దోడు = గరీబోడు

పెళ్లి = కళ్యాణము

పెళ్లి = లగ్నం

పేలు = పెండ్లు

పెన్ను = కలము

పెయి = వీపు

పెయిని= దువ్వెన.

పెయ్యి =ఓళ్ళు, శరీరం, మేను

పెరడు= ఇంటివెనుక స్థలం

పెరుగు బజ్జీ= పెరుగు పచ్చడి

పెరటి కల్పకము = దోడ్డిలోని

కల్పవృక్షము

పెరట్ల = ఇంటి వెనుకాల

పెబ్బర్లు=అలసందలు

పెనిమిటి = భర్త , మొగుడు

పెట్టు పోతలు=లాంచనాలు
 పెట్టలం = పదిలం (జాగ్రత్త)
 పెత్తనం = అధికారం
 పైలం=పదిలం (జాగ్రత్త)
 పైలం=నిమ్మళంగా వెళ్ళు,
 పైసల్ = డబ్బులు (హిందీపైసే)
 పైసాలు= డబ్బులు
 పైరు= పంట
 పైమోటార్ =హెలికాప్టర్
 పైనింద = పూనకం కలుగు
 పైట = మళ్ళీ
 పైకం = పైసలు, డబ్బులు
 పైకం = లాభం
 పైకం =రూపాయలు
 పైకం=సంపదను
 పైలామ్= జాగ్రత్త
 పెళ్లాం = భార్య
 పెలాయ్యము= నెయ్యి.
 పెలం పదినం (జాగ్రత్త)
 పుచ్చుకున్నారా= తిన్నారా తాగారా
 పుచ్చుకొనుట=తీసుకోవడం
 పుడమి = ధరణి

పుడవటం = ఉత్పత్తి
 పులి మేక ఆట= జూదం.
 పుండ కోరోడు = వివాదాస్పదుడు
 పుండుపుండు = అస్వస్థత
 పుండరీకం = పులి, తెల్లతామర
 పుంటి కూర= గోంగూర
 పుణ్యానికి = కష్టపడకుండా
 పులగం=బెల్లం అన్నం.
 పులుసు = సూప్
 పులకుండి = (పూలతోట్టి)
 పుప్పొడి = పోలెన్ గ్రైండ్
 పుష్పా లు = పువ్వు లు
 పుస్తకం = బుక్
 పుస్తకం=కాపీ
 పునరుద్ధరణ = మళ్ళీ
 పున:ప్రారంభించడం=తిరిగి
 ప్రారంభించు
 పున్నం = పౌర్ణమి
 ప్రాంతీయ= స్థానిక
 ప్రాంతం=జాగ
 ప్రాణం = జీవితం
 ప్రాచీన కాలం=గడిచిపోయిన రోజులు

ప్రాచీనం = పాతది

ప్రార్థించడం = వేడుకోవడం

ప్రారంభం = ఆరంభం

ప్రోత్సాహం = ఎవరికైనా

ఆత్మవిశ్వాసం, ప్రేరణ లేదా ఏదైనా

చేయాలనే స్ఫూర్తిని కలిగించడం.

పురాణం = మొత్తం

పురాణం = ప్రాచీన కథలు చరిత్ర

పురాతనకాలము = గతించినకాలము

పురం = పట్టణం

పురం = నగరం

పిరం = ధర ఎక్కువ

పురుగు = పక్కన వారు

పురుగు ముట్టు = పాము కరుచు

పుష్పం = పువ్వు

పుష్కరకాలం = 12 సంవత్సరాలు

పుట్టెడు = 1000 కేజీలు

పుస్తే = తాళి

పుస్తే = తాళిబొట్టు

పుట = పేజి

పుట్లు = ధాన్యం కొలత

పుటము = మడత

పుక్కట్లో = ఉచితంగా

పుత్తడి = బంగారం

పుత్రుడు = కుమారుడు

పిడక = పేడతో చేసే ముద్దలు

పిడకలు = పిడకలు అంటే ఆవు

పేడతో చేసేది.

పిడకలు = పశువుల పేడతో చేసినవి

పిడిషె = ముద్ద

పిడికిలి = ముష్టి

పిల్లి = మర్జాలం, బిడలం

పిండం = సోల్

పిండిబొమ్మలు = బొబ్బెమ్మలు

పిదప = తరువాత

పిలువనంపు = పిలిపించు

పిలక = చిన్న జుట్టు

పిలక = జడ

పిన పిన = పిచ్చి పట్టినట్టు

పినరంతా = కొంచెం

పినుగు = శవం

పిన్నలు = చిన్నవాళ్ళు

పిన్నమ్మ = చిన్నమ్మ

పిరం = ఎక్కువ

పిఠాన పిఠం = అధిక ధర
 పిఠనసిఠం = అధికా
 పిన్ని = చిన్నమ్మ
 పిట్ట = పక్షి
 పికరు = విచారం
 పితామహ = తాతయ్య
 పితరులు = తాతవాళ్ళు
 పీఠిక = ముందుమాట
 పీసరంత = కొంచెం
 పీర్ల పండగ = మొహారం
 పీర్లకొట్టం = పీర్లను నిలిపే కొట్టం
 పీట = బల్ల
 పీట = కూర్చి
 పొలం = చేసు
 పొడ = పార
 పొరక = చీపురు
 పొక్క = రంధరము
 పొడ = ప్యాకెట్
 పొలిమేర = గ్రామ సరిహద్దు
 పొండి = వెళ్ళండి
 పొంటి = వెంట
 పొంకనాలు = కబుర్లు, ఉత్తమాటలు

పొద్దుజాముల = చీకటి
 పొదుగూకు = సాయంత్రం
 పొద్దుగాల = ఉదయం
 పొద్దు మీకి = రాత్రి
 పొద్దు మోపింది = సాయంత్రం
 అయింది
 పొద్దుగూకడం = సాయంత్రం
 పొద్దుతిరిగేది = గడియారం
 పొదరిండ్లు = దట్టమైన పొదలు
 పొదటీలి = పొద్దున
 పొదెక్కింది = తెల్లారింది
 పొగడటం = ప్రశంస
 పొగులు = పాలు
 పొగరు = గర్వము
 పొగరు = కోపం
 పొలం = చేసు, సీమ
 పొలం = మాగాని
 పొలం గల్వ = పొలంలో గడ్డి
 తీయడం
 పొలమారింది = తలుచుకోవడం
 పొట్టేలు = గొర్రెలు
 పొయ్యి = సిలేండర్

పొరుగు = పెట్టేవారు
 పొత్తు = భాగం
 పొరుగుూరు = పక్కాఱిరు
 పొర్క = చీపురు
 పొద్దీకి = సాయంత్రం
 పొద్దిమిక = సాయంత్రం
 పొద్దివికల = సాయంత్రం
 పొట్టు పొయ్యి = వంట కోసం
 ఉపయోగించే రంపపు దుమ్ముతో
 నింపిన స్టవ్.
 పొట్టు పోయి = పోయిలో ఒక
 గుంట తీసి అందులో ఒక పైపు
 లాంటిది పెట్టి పొట్టు పోసి దాని
 ఉపయోగిస్తారు.
 ప్రణయము = ప్రేమ, పెళ్ళి
 ప్రసనవతుడు = ధన్యుడు
 ప్రవచనం = ఉపన్యాసం
 ప్రమాదం = ఆపద
 ప్రమాణం = ఒట్టు
 ప్రయాసం = కష్టం
 ప్రసాదము = పునాదులు
 ప్రసారము = రేడియో

ప్రసాదించు = దయతో ఇయ్యడం
 ప్రతీకారం = పగ
 ప్రమేయం = సంబంధం
 ప్రవేశం లోపలికి రానివ్వడం
 ప్రపంచం = విశ్వము
 ప్రకృతి = స్వభావం, స్వరూపం.
 ప్రకాశించు = భాసిల్లు
 ప్రత్యక్షం = గొప్ప
 ప్రతి దినం = రోజు
 ప్రతిమ = “విగ్రహం” లేదా “చిత్రం.”
 ప్రీతి = ఇష్టం
 పీఠం = ఎక్కువ
 పీట = కుర్చీ
 పీక = గొంతు
 పోరాటము = యుద్ధము
 పొట్లం = ప్యాకింగ్/ప్యాకెట్టు
 పొట్ట = కడుపు
 పొక్క = కన్నం
 పొక్క = రంధ్రం
 పొక్కు = పుండు
 పొత్తు = సంబంధం
 పొత్తంచేయి = చక్కబెట్టు,

సమకూర్చు

పొత్తం = పుస్తకం

పోలిక = రూపము

పోదాం = వెళ్తాము

పోలు = వివాహంలో బియ్యం ముగ్గు

పోరి = అమ్మాయి

పోరడు = ఒకచిన్నపిల్లవాడు

పోస్టు డబ్బు = పోపులు పెట్టి డబ్బు

పోసిత్తులు = జిలకరావాలు

పోయిరా = వెళ్లి రా

పోర్క = చీపురు

పోటు = నొప్పి

పోటు = వడ్లుదంచడం

పోకు = ఆగు

పోతం = పూనుకోవడం

పోతున్నావ = వేలుతున్నావ

పోతుంది = గాలిపటం

పోత్రం = రుబ్బు రాయి

పొడ = పార

పొలం = చేసు

పొందు = లాబం

పొంటిన్ = కాలం

పొంటి = వెంట

పొంకనాలు = ఉత్త

పొదుపు = దాచుకోవటం

పొద్దు మీకి = సాయంత్రం

పొద్దు = ఉదయం

పొద్దు పొడుస్తుంది = తెలవారుతుంది

పొద్దు కింది = సాయంత్రం

పొద్దుగాలో = ఉదయం

పొద్దాక = రోజంతా

పొగరు = కోపం

పొల్లకాయ = టెంకాయ

పొరుగు వారు = పక్క వారు

పొరుకు కట్ట = బాడుక కట్ట

పొర్పు = సమస్లు పెట్టుకునే కుండా

పొరకు = మాట్లడకు

పొక్కిలి = ముంగిలి పెచ్చులు

బారడం

పొత్తం = పుస్తకం.

పోదాము = వెళ్తాము

పోదాయించు = ఆలోచించు

పోగొట్టుకుపోవడం = ఆగం అవ్వడం

సంత = అంగడి

పోరు = పోరాడండి
 పోటీను = పెన్ను
 పొత్తు = భాగం
 ఫలం = పండు
 ఫలహారం = తేలికపాటి భోజనం
 పెంక = పెలం
 ప్రేమ = ఇష్టం
 ప్రేమ = పేర్చి
 ప్రేలాపనలు = అనవసరపు మాటలు
 పుడమి = నెల
 పుడగా = కట్ట
 పుడవటం = ఉత్పత్తి
 పుడిసేయు = జలుబు
 పుణ్యానికి = కష్టపడకుండా
 పులుసు = సాంబార్
 పుల్లలుపుల్లలు = అన్నం ఉడికిన తీరు
 పునుగు = పసుపు
 పున్నమి = వెన్నెల. పౌర్ణమి
 పురం = పట్టణం, ఇల్లు
 పురుడు = బారసాల
 పురుగు = పక్కన వారు
 పురోగతి = అభివృద్ధి

పుట్టి = 10 బస్తాలు
 పుట్టి కూర = గోంగూర
 పుట్లు = ధాన్యం కొలత
 పుక్కట్లో = ఉచితంగా
 ప్రతిమ = చిత్రం.
 పేరడీ = ఇంటి వద్ద ఉన్న ఖాళీ స్థలం
 పేరు = నామము
 పేరు = హారం
 పెందలకడ = తెల్లవారుజామున
 పెంకు = పెన్నా
 పెంకు = వ్యవసాయం
 పెద్ద పేట = మంచం
 పెద్దబాయి చెదురుబాయి
 పెద్దప్పు = పెదనాన్న
 పెద్దోడు = గరీబోడు
 పెయ్య = ఆవు దూడ
 పెయ్య = శరీరం, మేను
 పెయిలో = ఒంట్లో
 పెరుగుదల = అభివృద్ధి
 పెట్లోన్ = ప్యాంటు
 పెనిమిటి = భర్త, మొగుడు
 పెటట్లం = పదిలం (జాగతూర)
 పెక్కు = ఎక్కువ

పైలం = మెల్లగా
 పైలం=నిమ్మళంగా వెళ్ళు,
 పైకం = దబ్బులు
 పైకం=పైసలు
 పైతాల = మధ్యానం
 పైత్యం = అనారోగ్యం
 పెళ్ళాం=భార్య
 పేడు = చెక్క ముక్క
 పేర్ప = పెద్దకుండ
 పొలిమేర = ఊరి సరిహద్దు

(ఫ)

ఫలితం = ఫలం
 ఫలహారం= నైవేద్యం
 ఫలప్రదం = విజయం
 ఫుడ=ప్యాకెట్
 ఫిర్యాదు = చెప్పడం
 ఫిరం = ఎక్కువధర

(బ)

బచ్చలి= బాత్రూం
 బడబడ=కల్లాకపటం లేకుండా

బడి =స్కూల్
 బడి= పాఠశాల
 బడ్డిక = కబడ్డీ
 బలి = దేవుడికి కోడి, మేకలను
 మొక్కి కోయడం
 బలిపించు = ఊడదియించు
 బండిలు = వాహనాలు
 బండకుబండ = అధంగా
 బండారి = పసుపు
 బండి = వాహనం
 బందె =కారాగారం
 బంధము = కట్టు
 బంగాళ దుంప = ఆలుగడ్డ
 బంగం = ఆటంకం
 బందిఖానా=చెరసాల
 బందిపోటు = దొంగతనం
 బంధించి = కట్టివేసి
 బంగే = బెత్తం
 బంక = జిగురు
 బంతి = చండు
 బదులు= తిరిగి ఇవ్వడు
 బగారా=బిర్యానీ

బగ్గ =బాగా
 బగోన=ఎక్కువ మందికి సరిపడే
 అన్నం గిన్న
 బజారు సంత
 బజారు వీధి
 బజారు =గళ్లి
 బజారు= అంగడి
 బజాప్త = కచ్చితంగా
 భూచ్చోడు = (దొంగవాడు)
 బుడ్డలు = పల్లీలు
 బుడకు =వెతుకు
 బుడిలు=చెవి మేడ పెట్టుకునే చిన్న
 కమ్మలు
 బుడ్డి= దీపం
 బుడ్డిపొవడం = పాడైపోవడం
 బుడిగేళ్లు = ఆట వస్తులు
 బుధుడు = పండితుడు
 బుగులు (గుబులు) = భయం
 బుగ్గ=లైట్
 బువ్వ = అన్నం
 బునుకు = వెతకడం
 బురద= రొంపి

బురుగు =రహస్యం
 బురుగులు = కుండలు
 బుట్టిపోవడము నష్టం
 బుద్ధి = (తెలివి)
 బుద్ధి = ఆలోచన
 బుద్ధిమంతులు =మంచి
 గుణవంతులు
 బుక్కేడు= కొంచెం
 బుక్కలు = ముద్దలు
 బుక్కటం = మెక్కటం, తినటం
 బుక్కా= ముద్ద
 బుక్కు = పుస్తకం
 బుక్కు = తిను
 బుజకాయలు=బుజ్జలు
 బుతం = దయ్యం
 బుర్ర = జగ్గు
 బలంగ్రి = డ్రాయింగ్ రూం
 బలుబులు = బుగ్గలు
 బలము = సత్తువ,
 బలము= సామర్థ్యం
 బల్లపీట= బలపీట అంటే ఒక చెక్కతో
 చేసిన మంచం లాంటిది దాన్ని

బలపిట అంటారు. పాతకాలంలో
 దీన్ని చాలామంది ఉపయోగించే
 వాళ్లు అప్పట్లో అందరూ బల్లపిటలే
 ఉపయోగించేవారు
 బల్ల=మంచం
 బరిగే = బెత్తం
 బరిగె = కట్టె
 బస్సుపట్టు = సరిగ్గా కూర్చోవడం
 బసవ దేవుడు= ఎద్దు
 బసన్ను = సామాన్ను
 బస్త=సంచి
 బస్తీ = వీధి
 బమ్మరపోవు = ఆశ్చర్యపడు
 బయలెళ్ళడం = బయలుదేరడం
 బయానా = ముందు ఇచ్చే డబ్బు
 బస్తా = సంచి
 బత్తీసలు = అప్పడాలు
 బరాన=తొందరగా
 బరాబరీ=సరిసమానంగా
 బర్లులు = నున్నగా లేకపోవడం
 బరబార్=ఖచ్చితంగ
 బమ్మ=ఓర్వలేక

బట్టి = నూనె దీపం
 బటువు =ఉంగరం
 బట్టలు= దుస్తులు
 బట్టకు పొట్టకు = తిండికి, బట్టలకు
 బత్తాయి కాయ = సంత్రం కాయ
 బతుకమ్మ= బొడ్డెమ్మ
 బత్తెం = జీతం
 బహుమానం=కానుక
 బలంగా = గట్టిగా ఉన్నాన్
 బలహీనత=శక్తి లేకపోవడం
 బల్ల=బేబుల్
 బరిగె = కర్ర
 బస = తాత్కాలిక నివాసం
 బస్త = సంచి
 బస్తీ = కాలనీ
 బయానా = అడ్వాన్స్
 బరాన= తొందరగా
 బట్టి రా = తొందర రా
 బచ్చాలూ= పోలెలు
 బడి = సాలె
 బలిమి = బలం
 బలిపిందు = ఊడదీయించు

నిప్పించు.

బండారు=పసుపు

బండి = మోటార్వైకిల్

బంగ్లా = ఇల్లు

బంగాళదుంప= అలుగడ్డ

బంగుల = భవనం, ఇల్లు,కొంప

బంజెయ్యి = ఆవు

బంతి =బాల్

బంతి భోజనం=విందు భోజనం

బంతి= వరుస

బజారు=అంగడి

బ్రష్ = బురుసు

బూగ=తూనీగ

బూరెలు = అరిసెలు

బర్రె = గేదె

బల్లా= టేబుల్

బల్లెం = అంపు

బల్లెం = క్రూర జంతువులను వెటాడే

పరికరం

బల్లెపీట=మంచం

బతిస్లి = అపవడిలు

బత్తినలు = అప్పడాలు

బర్రెలు =గేదెలు

బొడ్రాయి = ఊరి మధ్య భాగం

బొట్టే = నట్టు

బావి = నూతి

బాల్తి=బకెట్

బాండ్లి = మూకుడు

బాదరబందీ= బలవంతంగా లేదా

రహస్యంగా బయలుదేరడాన్ని

సూచిస్తుంది

బాగారా = బిర్యాని

బాగం =తోట, పంటకు అనువైనా

బాణము = విల్లు

బాలు = చెండు, బంతి

బాస = భాష

బాసండ్లు =గిన్నెలు

బాస= ప్రతిజ్ఞ

బావురుమను = బోరున ఏడవడం

బావు = పతాక

బాయికాడ =పొలం దగ్గర

బారనా = ముప్పావలా

(పన్నెండుఅనాలు)

బారులు=వరుసలు

బారుకు = ఆశీర్వాదము.

బాబాయి = కాకా

బాంబేలు = గందరగోళం.

బాటలు = రోడ్లు

బ్యాగు = సంచి

బాట = దారి, తోవ

బాకి = అప్పు

బద్రము = సురక్షితంగా

బాత్రూమ్ = జాలాది

బాలె వుంది = బాగుంది

బిడియం = సిగ్గు, సంకోచం

బిడియము = శిశువు, చిన్న పిల్లవాడు

బిలి = బయ్యం

బిగం చెవి తలం

బిల్లిరిగే = చిన్నది 15. మూర చీర

బిరడా మూత = చిన్న సర్పము

బిత్తరపావు = ఆశ్చర్యపోవు

బిర్రబిర్ర = తొందరగా

బిడాలము = పిల్లి

బిందె = కడవ

బింగిల్లు = గుంజిల్లు

బిగం = (తలం చెవి)

బిల్లలు = గోలీలు

బిటాయింతు = కూర్చోమను

బిరీన = తొందరగా

బిక్కమొహం = ఏడుపుమొహం

బికారి = బిచ్చగాడు

బిక్కమొహం = ఏడుపు మొహం

బిత్తిరి బిత్తిరి = అమాయకంగా

బుడమకాయ = దోసకాయ

బుడ్డమ్మ = పాప

బుడ్డీ = దీపం,

బుదగరించుట = బుజ్జగించుట

బుగ్గులు = భయం

బుగ్గ = లైట్, బల్బు

బుద్ధి = జ్ఞానము

బుద్ధి = మెదడు

బుద్ధి = ఆలోచన

బుక్కెడు = ఒక ముద్ద

బుక్కెడు = కొంచెం

బుర్ర = జగ్గు, మగ్గు

బీర బీర = తొందరగా

బీరన = తొందరగా

భీతి = భయం

బూగ =తూనీగ

బూగ=తేనెటీగ

బూట్లు=ఘాస్

బూజం బంతి = పూలతో చిన్న

బంతిని తయారు చేస్తారు.

వధూవరులును ఈ బంతితో

ఆడుకునేలా చేస్తారు.

బేడం = గొళ్ళెం

బేజారు=యాస్త్

బెల్లప్పలు = అరిసెలు

మురుకులు = జంతికలు

బెల్లం, బువ్వ = పరమాన్నం

బేసపిండి=శనగపిండి

బెస్తారం =గురువారం

బెక్కన బెంగటిల్లు = బెంగపడు

బెత్తం = కర్ర

బొచ్చేదు = ఎక్కువ

బొడ్డెమ్మ = బతుకమ్మ చుట్టు స్త్రీలు

తిరుగుతూ పాటలతో చప్పట్లు

వేస్తారు.

బొంద =(సమాధి)

బొంకడెప్పుడు=అబద్ధాలు చెప్పుడు

బొంగు =వేదురు కర్ర

బొంగులు = పేలాలు, మరమరాలు

బొంది = శరీరం

బొంత=దుప్పటి

జుట్టు= బంగారు లేదా వెండితో

చేసిన చిన్న బిల్లు

బొట్టులేదు బోనంలేదు =

అవమానపరచు

బొక్కన = నీళ్ళు తాడేది

బొక్కెన= బాయిలో నుండి నీళ్లు

తీసేది

బొకన్=బకీటు

బొక్క = ఎముక

బొక్కిసు=డబ్బులుపెట్టుకునేది

బొత్తుగా = మెత్తనిగా చెడు

బోడబోడ=ఏమిలేని

బోగాన్ని=తాపల

బోలు కడెం =మగవారి చెయ్యి

కడేలు

బోల్లు = వంట గిన్నెలు

బోరింగు = బోరింగు అంటే భూమి

లో నుండి నీళ్ళు ఒక యంత్రం ద్వారా

పైకి రావడం అని అర్థం.. పాత
 కాలంలో బోరింగు దగ్గరికి వెళ్లి నీరు
 తెచ్చుకునే వాళ్ళు... బోరింగ్ని కొడితే
 భూమిలో నుండి పైకి నీరు వచ్చేవి..
 బోనం = అన్నపు కుండ
 బోన్లు = బాసన్లు
 బోరా = తొందర
 బోకీస = పేంకసు
 బోళ్ళు = గుట్టలు
 బోళ్ళు = గిన్నెలు
 బేడా = నాణెం.
 బేడాలు = పైనలు
 బేడి = పడవ
 బేడిదంబు = కఠినమైన
 బేగ = వేగంగా
 బేగరా = తొందరగా
 బేగి = దుబ్బున
 బేగిరి = త్వరగ
 భంగం = ఆటంకం
 భుమిపరిశ్రమ = భూసాగరయ
 లేదా వ్యవసాయం
 భుజించడం = తినడం

భుక్కు = తిను
 బ్రాండ్ = తప్పు నమ్మకం లేదా
 అవగాహన.
 బ్రాంతి = అవగాహన
 బ్రాహ్మణుడు = పూజారి
 భ్రమ = గందరగోళం
 భవంతి = బంగ్లా, ఇల్లు
 భవనము = కోట
 భయం = ఎరుసుడు, భీతి
 భరణం = నష్ట పరిహారం
 భరతము = భారతదేశం
 భర్మత్ = లాభం
 భర్త = నాడుడు, పెనిమిటి
 భక్షాలు = పోలేలు
 భూమి = ధర
 భూమి = నేల, పుడమి
 భూషణం = ఆభరణం
 భాగ్యనగరం = హైదరాబాదు
 భావన = అనిపించింది
 భానుడు = సూర్యుడు
 భార్యాభార్యలు = ఆలుమొగలు
 భాలెం = గునపం

బై = సోదరుడు, అన్న, తమ్ముడు

(భాయి)

బైలెల్లు = ఇంట్లో నుంచి తొందరగా

బయటికి రా అని పిలుస్తారు

భోకే = గిన్నె

భోకి = కుండ

భోజనం చెప్పార = అన్నం తిన్నారు

బొగోనె = గిన్నె

బొచ్చలు = గిన్నెలు

బొంతలు = చెద్దర్లు

బొంతలు = రగ్గులు

బొప్పాయి = బొప్పడిపండు

భుస = ఆయాసం

భునుగులు = బొరుగులు

బొట్టుపెట్టె = అలంకార సామాను

ఉండెపెట్టె

బొర్ర = కడుపు

బావి కడికి = చెల్క కాడికి

బ్రహ్మ = బ్రహ్మదేవుడు,

బ్రహ్మ = దైవం

బ్రతుకు = జీవితం

బాండి = బేషణ

బాండి = మూకుడు

బాగోతం = నాటకం.

బాలు దువ్వటం = తల దువ్వటం

బల్బు = కాంతి

బాల్కనీ = వసారా, వరండా

భవనలు = బిల్డింగ్స్

బారులు = పరసలు

బారసాల = పుట్టిన బిడ్డని 11వ రోజున

నామకరణం చేయడం, వేడుక.

బాకీ = అప్పు

బాత్రూమ్ = జూలారి

బెంధులు = కమిలినకూర్పులు

బెంగ = దిగులు

బెంగటిల్లుడు = బయపడుడు

బెదిరినవు = భయపడినావు

బెత్తం = కర్ర

బైలటకు = తగాదా

బైటాయింపు = కూర్చోనూరు

బెర్రుకు = ఛోబియా.

బోడు = జంట

బోదల్లు = గిన్నెలు

బోలు = గిన్నెలు

బోనగు అన్నం పాత్ర
 బోను పెట్టి = కొలతలు కలిగిన చాలా
 పెద్ద చెక్క పెట్టె ఉపయోగించని అన్ని
 పాత్రలు మొదలైనవి ఈ పెట్టెలో
 ఉంచబడతాయి.

బోర్లు = వంట గిన్నెలు
 బోకా = కడుపు
 బోకిసా = డబ్బులు ఉండే చోటు.

బేము రాత్రి = అర్ధ రాత్రి

భగీరథ = గంగా

భయం = ఎరుసుడు, భీతి

భయం = బుగులు

భటులు = చేతికి పెట్టుకునే ఉంగరం.

భాగ్యం = సంవిద

భానుడు = సూర్యుడు

బోనం = దేవుడి కుండ

భోజనం = ఆహారం

(మ)

మడుగు = కొలను

మడుగు = నిటికుంట

మడుగులు = మూరుకులు

మడిగ = అరుగు

మడిగ = దుకాణం

మడిగ = అరుగు

మడిగ = కొట్టు

మంచె = పొలంలో మనిషి కాపలా

ఉండడానికి కట్టుకునేది

మంచు = లెక్కింపు

మందలించుట = పలకరించట

మంగలం = పేలాలు

మంగళసూత్రం = వుస్తలితాడు

మంచి = మేలు

మంచిగున్నావా = బాగున్నారా

మంచిమాట = స్నేహం

మదం = పొగరు

మద్యపానం = పానకం

మధువు = తేనె, అమితం

మధ్యం = మందు

మగువ = స్త్రీ

మజా = సంబరం, సంతోషం

మనోవిశ్వాసం = నమ్మకం

మనోరంజనం = వినోదం

ముచ్చట్లు = మాటలు

మండి=మార్కెట్
 ముంబ=తాటికాయ
 ముంగిలి = ఇంటిముందుస్థలం
 ముంగి=ఎక్కువగా మాట్లాడనివాడు.
 ముంత = చెంబు
 ముదుసలి = మొసలి
 ముదము = సంతోషము.
 ముగ్గ = చాలా
 ముసురు=సన్నని వర్షం
 ముసలోళ్ళు=వృద్ధులు
 మువ్వలు=గజల్లు
 మునుపటి=మాజీ
 మునుపు = దయ, విడివికారం
 మునుపు = ముందు
 మునుపు = క్రితం
 మునుపు =ఇంతకు ముందు
 మురుకులు=మడుగులు/సుట్లు
 ముట్టించు = వెలిగించు
 ముప్పు = ప్రమాదం
 ముద్ది=ముసలి
 ముక్కెర= మక్కువుడక
 మూకుడు = పిండి వంటలు చేసే గిన్నె

ముత్యాలు=పుసాలు
 ముతమ్=రోకలి
 ముత్యమంతా = కొంచెం అంత
 మహాశయం = గొప్ప వ్యక్తి
 మహోత్తరం = చాల గొప్పగా
 ఉండటం
 మహి = భూమి
 మహిమ = గొప్పతనం
 మలుపు=మూల
 మలయం = పర్వతం
 మస్తు = ఎక్కువ, చాలా
 మసలు = వేడిగా, వేడి వేడిగా
 మయాన = మధ్యన
 మనుగడ = జీవతం
 మనుజుడు = మనిషి
 మనువు =పెండ్లి
 మన్ను = మట్టి
 మన్యం = అడవి
 మర చెంబులు = కమండలం
 మరుగడం = కాగడం
 మరులు = మర్చిపోరు
 మర్మము = సారం, భావం

మది = మనసు

మాపిటాల = సాయంత్రం

మాంసాహారం = పియ్యలు

మాల = దండ

మాసము = నెల

మాసర = ఏది అంటే అది చేసేవాడు

మస్తకం = తల

మావు = చేపలు పట్టే బుట్ట

మానవికము = మానవత్వం.

మాను = చెట్టు

మానసరం = హంస

మాన్య = గొప్పదైన

మార్జాలము బిడాలము = పిల్లి.

మార = చేదు.

మారు మాట = జవాబు

మార్గదర్శి = టార్ప్ బేరర్

మారవుడు = విష్ణువు

మాటిపుట = సాయంకాలం

మాపటికి = రాత్రికి

మాది = బుద్ధి

మాగి కాలం = పగలు తక్కువ కాలం

మబ్బుల = పొద్దున

మబ్బులు = మేఘాలు

మన్నింపు = నమస్తే

మట్టగా = మొత్తం

మక్కలు = మొక్కజొన్నలు

మకిలి = మొరిగి

మత్తాబులు = బాణాలు

మత్తడి = ఆనకట్ట

మత్తెడి = చెరువు

మూల = సమయం

మూలం = కారణం

మిద్దమీద = ఇంటి మీద

మిద్దె = మేడ

మిద్దె = బంగ్లా

మిద్దె = పెద్ద భవనం

మిద్దె = ఇంటిపైస్థలం

మిరాము = తిరుగుబాటు.

మిర్యాము = తిరుగుబాటు

మిట్ట మిట్ట చూసు = ఆశపడు

మిక్కిలి = ఎక్కువ

మిత్తీ = వడ్డీ

మితి = పరిమాణం, లామిట్

మిత్తి = వడ్డీ

మిత్రుడు = స్నేహితుడు,

మిత్రమా = దోస్తు

మొంటె = చాట

మొంటె = బాట

మొగుడు = పెనిమిటి

మొగరం = స్థంభము

మొగులు = మబ్బులు

మొగులు = ఆకాశం

మొగులు = మేఘులు

మొగులు = మేషం, మబ్బు

మొగురం = కట్టి స్తంభం

మొగురం = ఆకాశం

మొగము = ముఖము

మొగరం = స్తంభము.

మొలుపు = నేర్పు

మొరిట = చిన్న చేట.

మొసంబి = బత్తాయి

మొస = శ్వాస

మొట్టులు = తాడిచెట్టు

మొక్కేండ్లు = మొక్కజొన్న

మొక్క = చెట్టు

మెసలు = కదులు

మెర మెర = దుఃఖం, బాధ

మోట = బావి, సంపు

మై = మత్తు

మైదానం = అటస్థలం

మైదాకు = గోరింటాకు

మైల = మురికి

మైలు = 1,608 కిలోమీటర్ల

మైకం = మత్తు

మెట్ట = పొలిమేర

మేత = గాడి

మోదం = సంతోషం

మోజు = ఇష్టం

మోస = శ్వాస

మోషి = నీటి నుండి రక్షించేవాడు.

మోటార్ సైకిల్ = బండి

మోట = బావిలో నుండి నీరు తోడేది.

మోటు = గడుసు

మోటె = పెద్ద

మోటర్ సైకిల్ = బైక్

మోటర్లు = వాహనాలు

మోటకొట్టడం = వ్యవసాయానికి నీటి

సరఫరా

మోతుబరి = పెద్దవాడు

మోతుబారి = పెద్దరైతు

మూషికం = ఎలుక

మూక = సమూహము

మూకుడు = కడయూ

మతి = బుద్ధి

మేడం=గోళం

మోదం=సంతోషం

మోజు = ఇష్టం

మోస = శ్వాస

మచ్చర్దాన్ = దోమతెర

మడుగు = బురద

మడుగు = నీటిగుంత

మడత కుర్చీ =పెద్ద కుర్చీ లేదా పీఠం

మడా = తల పట్టభాగం

మడి=పంట చేనూ

మల్లి= తరవాత

మంచు = హిమం

మంగురు మంగురు=తిక్క తిక్క

మంగళం = శుభం, శుభప్రదమైనది.

మంగళంరొట్టె =వివాహ వేడుకలలో

వినియోగించే రొట్టె

మంది=జనం

మందిరము=దేవాలయము

మంచి గుణం= సుగుణం

మంచి మేలు

మంచిగలేదు = బాగోలేదు

మంచివాడు = సజ్జనుండు

మంచినీళ్లు=నీరు

మంకు = మండితనం

మదం = గర్వం,పొగరు రణం =

యుద్ధం,పొరు

మద్యమం =మీడియం

మడత మంచం =పెద్ద మంచం

మధురం=తీయని

మగ్గు=అగు

మగత=మత్తు

మన్ను= మట్టి

మనేడు= రెండు కిలోలు

ముచ్చట = మాట

ముచ్చట = జోలి

ముచ్చట= సంగతి

ముచ్చట్లు = కబుర్లు

ముచ్చటములు =ఆసక్తికరమైన కథలు

ములికి=కలము
 ముంగల = ముందర.
 ముంజు = తాటికాయ
 ముంగి ==అడగడం
 ముంత =చెంబు
 ముంత = మట్టి చిన్న కుండ
 ముదుసలి = ముసలి.
 ముదము = సంతోషం
 ముద్దం = రణం, సముద్రం
 ముగు= చాలా
 మురిపెము = సున్నితత్వం,
 ముసలి పెద్దవారు
 ముస్తర్=నడుముకి కట్టుకునేది
 ముస్తబు=తాయరు అవవడం
 ముసిముసీ= సిగ్గు
 మువ్వలు = గజ్జలు
 మునుపటి = మాజీ
 మురుకులు = జంతికలు
 ముట్టించు = వెలిగించు
 మురీలు =మరమరాలు
 ముట్ట = సంచి
 ముఖచిత్రం = అద్దం

ముక్క= భాగం
 ముక్కుపోవడం /నశ్యం=ముక్కులో
 పొసే మందు, పొగాకు పొడి
 ముత్తల = ఇంటి ముందు కూర్చునే
 స్థలం
 ముత్తైదువ=సౌభాగ్యవతి
 ముత్తైమంత = కొంచెం
 ముల్లె= మూట
 మహర్షి = గొప్ప ఋషి.
 మహాశయం = గొప్ప వ్యక్తి.
 మహాసభ = పెద్ద సభ.
 మహిళా = స్త్రీ.
 మలుగు= తరచుగా చాలు
 మలుపు = మూల
 మల్లపు = మూల్ల
 మల్ల = మరొకసారి
 మల్లాస్త = మళ్లీ వస్తాను
 మస్తు = ఎక్కువ, చాలా
 మనుజుడు =మనిషి
 మనువు = పెళ్లి
 మన్యులు = గౌరవనీయులు
 మన్నించు = క్షమించు

మౌజు = ఇష్టం	మార = చేదు.
మౌనము = మాట్లాడకుండా ఉండడం	మార్గం = ధరి
మల్లల కట్టే = ముల్లకట్టె	మార్జాలం = పిల్లి
మల్లెవడి = తిరుగబడి	మార్కెట్ = అంగడి
మాంసము = తునకలు, చియ్యలు	మాటీలు = చెవి కమ్మలకు తట్టిచ్చేవి
మదాత కుర్చీ = పెద్ద కుర్చీ	మాటిపుట = సాయంకాలం
మాలు = పదార్థం	మాపటిపూట = రాత్రి సమయంలో
మాలతీలత = మాలతీగ	మాప్పు = రాత్రి
మార్చిపోయినవ = యాదిమార్చినవ	మాదిగ = అర్జెంటీనులు
మాసం = నెల	మడిగ = దుకాణం
మసులుడు = వేడిగా	మానినంపు = క్షమ
మాసము = నెల	మాట = పలుకు
మాము = ముఖం	మాగి కాలం = పగలు తక్కువ కాలం
మావు = చేపలు పట్టే బుట్ట	మాత = జనని
మాయం = కనిపించకపోవడం	మాతర = టాలైట్
మాసాలు = నెలలు	మాత్రలు = గోశీలు
మాస్టారు = గురువు	మాలె = మిద్దె
మానవికము = మానవత్వం.	మెండు = ఎక్కువ
మానం = శరీరం	మెండు = అధికము
మానం = ఇజ్జత్	మెద = గాడి కుప్ప
మాను = చెట్టు	వెజు = పీట
మాన్సు = ఐసుగడ్డలు	మొండితనం = మంకుతనం

మొక్క=మొండితనం

మొగుడు = భర్త

మొగుడు=పెనిమిటి

మొగురయి = స్తంభము

మొగరం =పిల్లర్

మొజు = ఇష్టం

మొరంగడ్డ=కర్ణగడ్డ

మొరం= స్తంభం

మొటర్=బైక్

మొకు = గొడన్నలు తాటి చెట్లు

ఎక్కడానికి ఉపయోగించింది

మొకు=చెట్టు ఎక్కేది

మొక్కుకో=దండం పెట్టుకో

మొల్లగ = నిదానం

మొస=శ్వాస

మొ మరిచి= “మరచిపోవడం” లేదా

“మతిమరుపు”

మొదా = కుప్ప

మొదాకు = గోరింటాకు

మొల = మురికి

మొల=అశుద్ధి

మొకం = కళ్ళు తిరుగుట

మొతాల = సాయంత్రం

మొత్రి==స్నేహం

మొట్టు=చెప్పు(తిరుపతి)

మొట్ట = పొలిమేర

మొట్టం = మత్త

మొతుకు=అన్నం

మొలుగు=కిరణాలు

మొలులు =నువుగింజలు

మొఱచు= భయపడటం

మొద్యుడు = డాక్టరు

మొఖరి = తీరు

మొనం=విధం

మొభవం = సంపద

మొఫల్యం = ఓడిపోవడం

మొలా = పుస్తకం

మొడీ = వరిపంట

మొదుగు ఆకుల విస్తరకులు =

మొదుగ ఆకులతో కుట్టిన విస్తరి

ఆకులు.

మొదం = సంతోషం

మొగులు=ఆకాశం

మొవిడు సాలు = ఇంతకు ముందు

సంవత్సరం

మోజు = ఇష్టం

మోరి=మురికి కాలువ

మెస = శ్వాస

మోరంగడ్డ=కండ్రగడ్డ

మోసం = దగ, కుట, కపటం

మోటారు బండి= కారు

మోషే= నీటి నుండి రక్షించేవాడు.

మోట బావి=పొలం కోసం వాడే నీరు

మోట కొట్టడం =పాతకాలంలో

బోర్లు లేవు కాబట్టి ఎద్దులతోని

నీటిలోకి వెళ్లి నీరు పొలంలోకి

పోసేవారు

మెద = కుప్ప

వేడుక = ఉత్సవం

వేదం = ప్రాచీన గ్రంథాలు

వేదన = బాధ

వేదాలు = వేదాలు లేదా వేద విద్యలు

మేలు=మంచి

మేరా = సంవత్సర కూలి

మేరా మరా=దుఃఖం

మేరపాకాయ=మీర్చి

మేరకు =చివరకు

మేషం = మేక

మేఘం= ఘణము

మేఘం=మాక్తికం

మేకల=ఒడనం

మాలేసుగ = ఎక్కువగా

(య)

యధార్థం =సత్యం

యగర్లు = తడి కలు

యనాం =ప్రయాణం

యన = భాషా

యవ్వారం = వ్యవహారం

యాదికి ఉందా= గుర్తుకు ఉందా

యాదికిలేదు = గుర్తులేదు

యతం= నీళ్ళు తోడి బకెట్

యాతన=కష్టం

యాచకుడు=బిచ్చగాడు

యామిస్నీ= నిషా, రాత్రి

యాడ=ఎక్కడ

యాడది = సంవత్సరం

యాడికి = ఎక్కడికి

యాల సమయం

యాస = బాషా

యారాలు = తోడికోడలు

యాష్ట = విసుగు

యాష్ట = అలసిపోవడం

యాది = గుర్తు

యాదించుకో = గుర్తుంచుకో

యాదిజేసుకొను = గుర్తుకు తెచ్చుకొను

యాత్ర = ప్రయాణం

యోధం = సంతానం

యోచిస్తూ = పరిగణించడం

యేఖల = ఒడ్డానం

యేషాలు = నాటకాలు

య = నాన్న

యదార్థం = నిజం చెప్పడం

యుద్ధం = రణం, సమరం

యువనిక = శేర

యల్ల = సమయం

యల్లకలం = యెల్లప్పుడు

యలట = మేక

యాట కూర = మేక కూర

యజమాని = ఇంటి పెద్ద

యతం = నీళ్ళు తోడే బకెట్

యాగం = యజ్ఞం

యాగజామున = తెల్లవారుజామున

యానాం = ప్రయాణం

యావ = సోయి

యాయాల = ఎందుకు

యారాండ్లు = తోడి కోడళ్ళు

యాష్ట = విసుగు

యాకం = ఎక్కువ

యాతం = చక్కెన

యాతన = కష్టం

యాతన = ఇబ్బంది

యాతన = కష్టం

యాత్ర = జాతర, ఉత్సవం

యెదం = సంతోషం

యెడు = ఏడు

యెరుక = కూలి

యెరుకన = తెలుస

యెగిల్వారంగా = పొద్దుగాలా

యెజనం = ఎనిమిది మైళ్ళ దూరం

యేటా = సంవత్సరం

(ర)

రహదారి = మార్గం, బాట, దారి

రహదారి = రోడ్డు

రసం = జూస్

రసజ్ఞత = రసాన్ని తెలుసుకోవడం.

రవుతు = రాయి

రస్తా = దారి

రయికె = జాకెట్, బ్లౌజ్

రచిప్ప = జాజికాయ జాతికి

చెందిన చెట్టు

రక్షణ = కాపాడుట

రక్షకభటులు = పోలీసులు

రక్కసులు = రాక్షసులు

రక్తం = రుధిరం

రకాం = తీరిక

రజతము = వెండి

రంగుల రత్నం = జెయింట్ వీల్

రంది = దిగులు

రంధి = బాధ

రథచక్రాలు = వాహనం

రణం = యుద్ధం

రయా = వేగం

రశ్మి = కిరణము, వేడి

రకం = పన్ను

రక్షణ = కాపాడడం

రక్తం = నెత్తురు.

రక్షించు = కాపాడు.

రక్తి = కోరిక

రజతము = వెండి

రీతి = ఒక పద్ధతి, విధము

రేవిడి = బంకమన్ను

రేడు = రాజు

రేగర్పతి = బ్లైడ్

రేఖ = గీత

రేతీ = ఇసుక

రేయి = జనందం, రాజు, పాలకుడు

రేయి = రాత్రి

రెండు = బంతి

రజతం = వెండి

రెట్కే = జాకెట్

రెక్కలు = చేతులు

రైసు పలారం = బియ్యం పిండితో

చేసే వంటకం.

రైసు = కౌలు

రైక =జాకెట్

రైతు = కావు

రేత్రి =రాత్రి,మబ్బుల

రొంప, పడిసం= జలుబు

రొట్టె = చపాతీ

రొప్పడం = నడపడం

రొకలికర్ర= పచ్చడి దంచే కర్ర

రొక్కం = పన్ను

రొండు రొండుగా = గిర, గిర

రొతు = బండ

రొతులు = రాళ్ళు

రచనకర్త = రచయిత.

రచ్చ= గొడవ

రంగుల రత్నం = జైంట్ విల్

రంది=బాధ

రంది=దిగులు

రంద్రం = తూటు, హోల్

రథం = బండి

రథము= తేరు

రగ్గు==దుప్పటి, బ్లాంకెట్

రణం = యుద్ధం

రణరంగం = అల్లరిఅల్లరిచేయడం

రాగం = సంగీత ధ్వని.

రాగము=సంగీతము

రాగము= అనురాగము,

రాజు = ప్రభువు

రాజు= భూపతి

రారి= రండి

రాబి = భూపాలుడు, ప్రభువు

రాసి= రాశి

రావడం = అచ్చుడు

రామండెం రామాయణం

రాములక్కాయ్=టమాట

రాయి = బండ

రాయి = కల్లు

రాపలా = చెంబు

రాశిన = వ్రాసాను

రాచిప్ప = వస్తువును

వ్యాపింపచేయడం

రాచిప్ప=రాతితో చేసిన గిన్నె.

రాచిప్పు ఉప్పు పోసి పెట్టుకునే గిన్నె

రాకం=రూపాలు

రాకట =రాక

రాచిప్పలు =వంట సామాగ్రి

రాగి = తమ్రం
 రాతిరోల్ = పచ్చేడ్లునూరేది
 రాజసం = రాజసములు, అధికారం.
 రాజతము = వెండి
 రాగి = తమ్రం
 రాతు = రాయి
 రాతిరి = పొదిమికి
 రాతిరాయి = గ్రైండింగ్ రాయి
 రాత్ర = పొద్దు మీకు
 రాత్రి = మాపటీల
 రాత్రి = పొద్దీకి
 రువ్విది = సాక్షం
 రుంబలి = తువాల
 రుగాలం = ఏడాది అంతా
 రుగ్మత = రోగం
 రుముల్ = దస్తి
 రుమల్లు = 6వల్
 రువ్వడి = వేగం
 రుమాల = కాంభువా
 రుమాలు = ముసలి వారు తలకి
 చుట్టుకునేది
 రుమాలు = తువ్వాల

రుప్పడం = పొలంలో దున్నడం
 రుదిరము = నెత్తురు
 రుబ్బు రాయి (రోలు) = ధాన్యాన్ని
 దంచేది.
 రుబ్బడం = నూరడం
 రూడిగా = నిశ్చయముగా
 రూర్చిన = దూరదృష్టి
 రూబిరోల్లు = రోకల్లిబండ
 రూపు = ఆకారం
 రోడ్లు = రహదారులు
 రోడ్డు = బజార్, దారి
 రోధాలు = శబ్దాలు
 రోజు = దినం
 రికబు = ప్లేట్
 రోలు = ఏమైనా పదార్థాలు
 దంచుకోవడానికి వాడుతారు
 రోలు = ఏదైనా దంచడానికి వాడేరాయి
 రోలు = రోకలి
 రోప్పడం = నడపడం
 రోకలి = రోలు లో పదార్థాలు పోసి
 రోకలి తో దంచుతారు.
 రూళ్ళకర్ర = చెక్క కర్ర

రోషించు = ఎండిపోతాయి.
 రోష్టి = మురికి
 రోకలి = రుబ్బురోలు
 రోకలికర్ర = పచ్చడి దంచెకర్ర

(అ)

లంక దీపం
 లంక = దీవి, ద్వీపం
 లగాంచి = గట్టిగా
 లగు = బలం
 లగ్గం = పళ్లు
 లగ్గం = వివాహం, కళ్యాణం
 లగత్తు = పరుగోపరుగు
 లగోరి = ఏడు పెంకలా
 లుంగీ = పంచ
 లహరి = అల
 లలన = ఇంతి, ఉవిద, మహిళా.
 లస్కర్ = పట్నం
 లవణం = ఉప్పు
 లఘు = తేలికైనది.
 ల్యాగ = ఆవుదూడ.
 లచ్చి = లక్ష్మి
 లక్షణము = లకము

లక్ష్యం = ఆశయము
 లక్ష్మి = దబ్బులు
 లగాయతు = పరిగెత్తు
 లింగోజ్జ్ = ఏడు పెంకులాట
 లెంకు = ఎంకడం
 లిక్కడి = చిన్నకొడవలి.
 లిక్కి = కొడవలి
 లొల్లి చేయకు = అల్లరి చేయకు
 లాండ్ = పంది
 లాంతర్ = దీపం
 లాగం = పెళ్లి
 లాగు = నిక్కర్
 లాలస = కోరిక
 లవణం = ఉప్పు
 లావు = బలం/శక్తి
 ల్యాగ = ఆవుదూడ
 ల్యాగ = ఆవు దూడ
 లాగించి = గట్టిగా
 లెంకు = వెతుకు
 లెస్సు = మంచి
 లోగడ = నొప్పి లేదా బాధ
 లోభి = పిసినారి
 లోటా = గ్లాస్

లోటా = చెంబు

లోట్టి = కుండ

లోట = మగ్గు

లోకం = ప్రపంచం

లేఖ = ఉత్తరం

లేకి = పిసినారి

లోల్లి = గొడవ

లోల్లి = కయ్యం

లోల్లి = గోల

లాంథర్ = కరెంటు పోయినప్పుడు

వెలిగించేది

లాంతర్ = కొవ్వొత్తి

లాంతర్లు = దీపాలు

లాంతరు = చేతి దీపం

లాగ తుర = పరగ తుర

లేగ = ఆవు, దూడ

లాగు = నిక్కరు

లాగు = ప్యాంట్

లాలసం = కోరిక.

లవణం = ఉప్పు

లావు = బలము, శక్తి

లావు = బలం

లాశిగ = గట్టిగా

ల్యాగ = ఆవు దూడ

లకారం = లక్ష

లగెత్తు = పరుగోపరుగు

లెంకు = వెతుకు

లేగ = ఎద్దు

లెస్స = మంచి

లెస్స = ఎక్కువగా

లెస్స = బాగుగా

లెస్స ఉన్నది = బాగున్నది

లెక్క = డబ్బులు

లెక్కలు = గణితం

లోడ లోడా = అతిగా

లోల్లి = పంచాయతీ

లోలకం = గడియారం

లోన = లోపల

లోటా = గ్లాస్

లోటా = మగ్గు

లోటా = చెంబు

లోట = డబ్బు

లోట = జగ్గు

లోటు = లోపం

లోటపెట = ఒంటె

లోట్టలు = నోరూరుట

లోలాకులు = చెవి కమ్మలు

లోభి = పిసినారి

లేంకు = వెతకడం

లేఖ = ఉత్తరం

లేఖనము = లేఖనము లేదా అచ్చులు

లేమిడి = లేదు

లేకి, పీశు = పిసినారి

(వ)

వడగండ్లు = వానరాళ్ళు

వడి = వేగం

వందనాలు = దండలు

వంశము కులం

వంటసాల = వంటగది

వధంతి = పుకారు

వధ = చంపడము

వన్నె = వర్ణము

వలపాల = ఎడమపక్క

వలవచ్చుకం = పక్షపాతం

వల్ల = వద్దు

వల్ల = కుళ్ళ

వసం = తోట

వసుంధర = భూమి

వస్తువులు = సామానులు

వయ్య = చక్రం

వనము = తోట, అడవి

వానరం = కోతి

వాయిలు = పుస్తకాలు

వరాలు = పొలంలో నడిచేది

విచారణ = వెతకడం

వింటినారి = గుణము

విదం = వేదన

విదం = నిశ్చితం

విద్యుత్ = కరెంట్

విద్య = జ్ఞానం

విద్యార్థి = చదువుకునే వ్యక్తి.

విద్యాధికారి = విద్యామందిరం

విద్దె = విద్య

వీధులు = సందులు

విధవరాలు = భర్తలేనివాళ్ళు

వాచకం = చదవడం

వాడ = గల్లి

వాంచ = ఆశ, కోరిక

వాగ్దానం = ప్రమాణం

వాగు = నది, నీరు వెళ్లే కాలువ

వాణిజ్యం = లాభనష్టాలు

వాన = వర్షం

వాహనం = బండి

వాలం = కత్తి

వాలకం = తీరు

వారి = ఓరి

వార్షికం = సంవత్సరం, 365 రోజులు

వాసము = ఇల్లు

వాస్తవం = నిజం

వామనగుంటలు = ఒకపాతకాలపు

ఆట, 14 గుంతలు మరియు

గవ్వలతో ఆడే ఆట

వ్యాఖ్యయనం = వ్యాఖ్యానం లేదా కామెంట్.

వాయువు = గాలి

వ్యాపారం = వ్యాపారం లేదా

వాణిజ్యం

వాయన గాంతాలు = ఆడుకునే పిటా

వాయుఘరము = పుల్సు

వాయున = నాన్న

వాసాలు = దూలాలు

వాన్న కాగితం = రైంకొట్టు

వాన్నకాయ = బ్రజాలు

వాయి = నోరు

వాయి = పుస్తకము

వారది = వంతెన

వరకు = చివరకు

వొట్టి మనిషి కాదు = గర్భిణీ

వ్యాపించు = విస్తరించు

వ్యాధి = రోగం

వాక్చతుర్యం = మాట్లాడే శక్తి

వాకిలి = ఆరుబయట

వాక్కు = మాట

వాళం = కత్తి

వ్యోమగామి = అంతరిక్షంలో

ప్రయాణిస్తున్న వ్యక్తి

వోల్వో = దారి

వెంటాడడం = దాగుడుమూతలు

వెంబడి = వెనుక

వెంటనే = తక్షణము

వెంజలం పొడి = కారం పొడి

వేసుకో = పెట్టుకో లేదా ధరించు

వేము = వేపాకు

వేమార్లు = మాటిమాటికి

వేరు = వేర్పాటు
 వేరుశనగ=పల్లికాయ/పల్లీలు
 వేషము=నాటకాలు
 వేట = దారి
 వేకువ=తెల్లవారుజామున
 వెతుకు = దేవులాడు
 వేతనం = జీతం
 వడుల = వార గింజలు
 వడిగా= తొందరగా
 వడ్డి = మిత్తి
 వంగు /వెట కోలు =నమస్కారం
 వంశం=పిల్లనగ్రోవి
 వంశపరిక్రమం=వెనుకటి నుంచి
 వచ్చిన ఆచారం
 వంట సాల = వంటగది
 వంక =సాకు
 వంత = పల్లము
 వంతెన = బ్రిడ్జి
 వదరుబోతు = ఎక్కువగా
 మాట్లాడేవాడు
 వగటి పూట = మధ్యానం
 వనాధి= సముద్రం
 వూర బావి = నీళ్లు ఉండే బావి

వూకె = ఉట్టిగా
 వలపచ్చకం = పక్షపాతం
 వలపులు=ప్రేమలు
 వల్లవల్ల = ఎడతెగకుండా
 వయసు=ప్రాయం
 వనము= నేల
 వరుగులు = టమాటతో ముక్కలను
 కోసిఎండబెట్టినవి
 వరర=కారం
 వర్ణం = రంగు
 వర్ణన= వివరణ
 వర్ధనం=పెంచడం
 వర్తన=నటించుట
 వర్తకులు=వ్యాపారులు
 వర్షం=సంవత్సరం
 వట్టిమాటలు= ఉత్తమట్టలు
 వధించడం==చంపడం
 వృత్తాంతం = కథ
 వృత్తి = ఉద్యోగం
 వనిత = స్త్రీ
 వ్యసంగం = ఎక్కువ కృషి
 వ్యవసాయం=పాటుపడుట
 వ్యవసాయం= పరిశ్రమ

వ్యాఘ్రము=పులి
 పట = మరి (ఒక వృక్షం)/(వృక్షం
 పేరు)
 పకీలు= లాయర్
 పకం =కోయలు
 వుండెలు=పొలాల్లో పక్షులు పంట
 మీదకు రాకుండా తరిమేధి
 వ్యవహారాలు= పనులు
 వస్త్రం= వరిమడి
 వస్త్రం= బట్టలు
 వీధులు = బజారులు
 మీది మోటర్=గాలి మోటర్
 మీదిమోటర్=విమానం
 మీట= స్క్విచ్
 వీరన=తొండ
 వీది=వాడ
 వీధి =దారి
 వీధి = త్రోవ
 వీధిఅరుగు = సాయంకాలం
 కూర్చునే ప్రదేశం
 వీక్షింపు=చూడడం
 వరం = దర ఎక్కువ
 వర్ణము = వచ్చిమ, వన్నె

వర్ణన= వివరణ
 వర్ణము =పరిమళం
 వర్ర = కారం
 వేడక = పండుగ
 వేదం = ప్రాచీన కథలు
 వేదం = ప్రాచీనము
 వేకువ జామ్ము, = తెల్లవారు జమ్ము
 విహారిణి=బ్రౌజరు
 విశ్వాసము = నమ్మకం.
 విశ్వం = ప్రపంచం
 విశ్వధ=ప్రపంచనిర్మిణ
 విశ్వము=ప్రపంచము
 విల్లు = బాణం
 విలసితముగ = చక్కగా
 విలపన = దుఃఖం
 విషాదము = విషాదం, బాధ.
 విసుగు = యాష్ట
 విసురు రాయి = తిరగలి
 విసురాయి = రుబ్బురోలు
 విస్తరణ = వ్యాపించడం
 విసిరంత =కొంచెం
 విసిగించకు=ఇబ్బందిపెట్టకు
 విమరమ =సమీక్ష

విమర్శ = వ్యాఖ్య
 వివక్ష = వేరే ప్రాంతం లేదా
 వ్యక్తులపై చూపిన విద్వేష భావన
 విమానం = ఒట్టు
 విను = ఆకర్షించు
 వ్రాత పరికరము = కలం
 వ్రాత = రాయడం
 విన్నపము = చెప్పట
 విన్నపం = మనవి
 విరాట = భారీ
 విరమించుకోమను = పదవి విరమణ
 చేశారు
 విరసం = అసంతృప్తి.
 విరసము = రుచిగా లేని
 విరోధి = శత్రువు
 విభావర = రాత్రి
 విభేదం = భిన్నాభిప్రాయం
 విషమించు = చేయి దాటిపొవు
 విష్ణుపదము = విష్ణువు యొక్క స్థానం.
 విపణి = అంగడి/సంత
 విప్లవం = మార్పు తిరుగుబాటు
 విపశ్చిడు = పండితుడు.
 విపత్తు = ఆపద

విపులంగా = “వివరంగా” లేదా
 “పూర్తిగా”
 విధి = కాలం, దారి
 విసుర్రాయి = ధాన్యం పిండి చేసే
 పరికరం.
 విచ్చిన = వికసించిన
 వికల్పము = ప్రత్యామ్నాయం
 వికలాంగులు = కుంటివాలు
 వికాసం = ఉన్నతం
 వికాసం = అభివృద్ధి
 వితరణి = దాత
 విత్తం = డబ్బు
 విత్తనం = బీజం
 విత్తనములు = గింజలు
 విప్రుడు = బ్రాహ్మణుడు.
 విక్రయించడం = అమ్మడం
 విలాసము = ఆటపాటలు
 వృష్టి = వాన
 వృక్షం = చెట్టు
 వనిత = స్త్రీ
 వొట్టిమాటలు = పనికిరాని మాటలు
 వొన్నం = పాత రోజుల్లో అన్నం
 విశాఖపట్నం మరియు

విజయనగరం జిల్లాల్లో 'వాన్నం'
 అని పిలిచేవారు.
 వాయిలు=పుస్తకాలు
 వారుగు = రెస్టు
 వాడ=గల్లి
 వాడు = అతను
 వాంచ=కోరిక
 వాంఛ =ఆకాంక్ష
 వాగు = ఏరు
 వాహనం = బండి
 వాహనం = బండ్లు
 వాలకం =తీరు
 వారి=ఓరి
 వామనగుంటలు = నాటి కాలంలో
 ఆడే ఆట
 వాసాలు =తిన్నింటి వాసాలు
 లెక్కెట్టడం
 వాన = వర్షం
 వాయి = పుస్తకం
 వారవని = మొబైల్ /ఫాన్లు
 వారధి= వంతెన
 వోముబత్తి =కొవ్వొత్తి

వోయిలు = పుస్తకాలు
 వ్యోమగామి = అంతరిక్ష యాత్ర
 వెంబడి= వెనుక
 వెల = ధర
 వెలుగు = ప్రకాశం, కాంతి
 వెనుక = తలుపు
 వెన్నం = పాత రోజుల్లో అన్నం
 విశాఖపట్నం మరియు
 విజయనగరం జిల్లాల్లో 'వాన్నం'
 అని పిలిచేవారు
 వెనకటికి ఒకపుడు
 వైరం = శతృత్వం
 వొణ్ణం =ప్రత్యేక ఆహారం
 వొల్ల = వద్దు
 వొయ్యి/బుక్కు = పుస్తకం
 వొర్రకు = అరవకు
 వొర్రె = వాగు

(శ)

శ్రమజీవి = కష్టపడే వ్యక్తి.
 శ్రమశక్తి = కష్టం ద్వారా వచ్చే శక్తి.
 శంతనం =అతి చేయడం
 శనార్తి = నమస్కారం

శరనారులు = నమస్కారములు
 శాంతనం = అతిగా ప్రవర్తించడం.
 శాఖ = కొమ్మ
 శాన = ఎక్కువ
 శాకమ్ = కూర
 శాంతాడు = నీళ్లు చేదే తాడు.
 శిగ = జడ
 శిఖ = సిగ, జుట్టు, కొమ్మ
 శిఖ = కొప్పు
 శిల = రాయి
 శిల్ల = కాలువ
 శిబ్ధి = (గుండిగ) = అన్నం
 వార్షడానికి వాడే వస్తువు
 శిబి = అన్నం మూత
 శిబ్ధి = తీగల జల్లెడ
 శిబ్ధి = జాలి
 శిబ్ధి = అన్నం అరబెట్టేది.
 శిబ్ధి = పాత్ర పై మూత
 శిబ్ధి = రికాపు
 శిబ్ధి = తీగల జల్లెడ
 శిబ్ధి రేకు = గిన్నె మీద మూత
 శిస్తు = పన్ను టాక్స్
 శివత్వం = శివుని లక్షణాలు.

శిరాపురి = రవ్వ కేసరి
 శిరాపురి = పరమాన్నం
 శిరస్సు = తల
 శిరోజాలు = తలవెంట్రుకలు
 శిరోమణి = ప్రముఖ వ్యక్తి.
 శిమ్మి = కిరోసెనె దీపం
 శికే = కొప్పు
 శిక్కే ముడివేయడం = జడ వేయడం
 శితుప = మాంసం తున్నట్లు
 శీత్యలకాయ = సీతాఫలం
 శూన్యం = ఖాళీ
 శరం = సిగ్గు లేదా బుద్ధి
 శబ్ధరి = చెడు, కీడు
 శబ్దచయము = పదాల సముహం
 శునకం = కుక్క
 శురువు = ఆరంభం
 శక్యము = సత్తువ
 శతబ్దం = వంద సంవత్సరాలు
 శీర్షం = తల
 శీతలికరణం = ఎయిర్ కండిషనర్
 శీతలం = చల్లని, చందనం
 శీఘ్రము = వెంటనే
 శీఘ్రమే = అతిత్వరలో

శిఖ = తీర్థం ఔతర

శిల = రాయి

శివం = దూర

శిరోజాలు = తల వెంట్రుకలు

శితం = చల్లనిది

శోచయించు = ఆలోచించు

శోభ = కాంతి

శోకం భాద పడడం

శోకం = దుఃఖం

శేను = పొలం

శేరు = కిలో

శేక = వేడ్ల

శాంతాడు = చేదతాడు.

శాంతనం = అతిచేయడం

శానా = చాల

శాఖం = కూర

శాల్వులు = తువ్వాలలు

శాస్తి = శిక్ష

శామ = కష్టం, శామ.

శాస = ఎక్కువ

శాకం = కూర

శెగ = వేడి

శెల్క, చెల్క = పొలం

శెన్దు = బంతి

శైలం = కొండ

శంకరుడు = ఈశ్వరుడు

శంకు = పొడవ ట్కన రాయి లేదా లోహం.

శంతాడు = నీళ్లు చేదే తాడు

శనార్థులు = నమస్కారములు

శూరిక్తం = ఖాళీ

శూన్యం = ఖాళీ, ఏదీ లేకపోవడం.

శలము = స్వభవం

శరం = సిగ్గు లేదా బుద్ధి

శరణం = క్షమాపణ

శరణం = దిక్కు

శునకం = కుక్క

శుభ ఘడియం = మంచి సమయం

శరీరం = దేహం

శ్రద్ధలి = శ్రద్ధ.

శ్రమ = కష్టపడి పని చేయడం

శరీరం = తనువు

శక = సెగ

శాకం = కూర

శక్తి = శక్తి లేదా సామర్థ్యం.

శకుని = గద్ద

శతరలు = స్వేతలు

శస్త్రాలు = ఆయుధాలు

శ్రీ = సంపద, సిరి

శ్రీమంతుడు = ధనవంతుడు

శోధించడం = పరిశీలించడం

శోకం = ఏడుపు

శెలక = పంట పొలం

(ష)

షురూ అయింది = మొదలైంది

షురూ = ప్రారంభం

షీకారు = విచారం

షేరు = కిల

షుటం = కుండ

షీగ్రం = తొందరగా

షాపలు = చేపలు

షాటూలి = ఈదులు గీసేది

టటుంకర = గజిబిజి

షర్ట్ = అంగీ

షర్భత్ = నిమ్మరసం

షురూ అయింది = మొదలైంది

షిమ్మాట = కత్తరించేది

శీఘ్రం = తొందరగా

(స)

సండు = గల్లీ

సండుక = నూట్ కేస్.

సండుక = కొత్త బట్టలు పెట్టుకునేది

సండుకు = బాటల పెట్ట

సండుకు = ఎట్ట

సంధకాసులు తీయటం =

సాయంత్రం వాకిలి ఊడ్చటం

సందేహము = అనుమానం

సందేళ్ల = సాయంత్రం

సంగతీ = పరిస్థితి

సంహరించడం = చంపడం

సంవత్సరం = ఏడాది.

సంభళము = జీతం

సాంఘికం = సోషల్

సంపూర్ణం = పూర్తి

సంపన్నులు = ధనవంతులు

సంప్రదించడం = కలవడం

సంబంధం = అనుబంధం

సంబురం = ఆనందం

సంచి = బస్తా

సంచిక = సంఖ్య

సంకలనం = కూడిక

సంకటి=అంబలి

సంకటం= వనకడం

సదుగు = పీఠే

సద్భుక్కు =బాగుక్కు

సదనం=ఇల్లు

సడక్ = రోడ్డు

సద్ద = సజ్జ

సద్దన్నం=రాత్రి అన్నం

సడాకు = రోడ్డు

సగురం= కృత్రిమ జుట్టు

సుంత = మూర్ఖునికి వాడే తిట్టు.

సుద్దముక్కు= చాక్ పీస్

సుద్దా= ముగ్గు

సుధ=అమృతం

సుగుణం = మంచి గుణం

సునేరు = చెమికి

సుఖం = శాంతి

సుఖంగా=సంతోషంగా

సలుపు = నొప్పి

సుల్లరం = పెంకితనం

సుభిక్షంగా =మంచి బిక్ష

సుస్తు = అనారోగ్యం

సుస్థి= జబ్బు

సువర్ణం = బంగారం

సుమాలు = పూలు

సున్నం = తెల్ల రంగు పూర్వం

ఇంట్ల' కప్పుకు వాడేది

సురుకు = అగ్గి

సుర్ములు = వాతలు

సురభి = సువాసన

సుట్టాలు = బంధువులు

సుద్ది= విషయం

సుట్ల= మురుకులు

సులోచనలు =కళ్ళజోడు

సహరించూ నిద్రపో

సల్లచార్ = మజ్జిగచార్

సల్ల =మజ్జిగ

సర్ది =పడిశం

సపారం = పందిరి

సపోరించు = నిద్రపో

సషాలం = మిక్కిలి

ససు =ఆగు

ససిమిరా = పూర్తిగా

సత్తువ = బలం

సమయం = వేల

సమరం = ఓర్పు

సమరణ = తలపు
 సమ్మక్కసారక్కజాతర = ఆదివాసి జాతర
 సవ్వడి = శబ్దము
 సవ్వడి = చప్పుడు, శబ్దం
 సమాజ్ = అర్థం
 స్విచ్చులు = స్వాచెస్
 స్వరము = వాయిస్
 స్వప్నం = కల
 సజ్జ = అటక
 సజ్జలు = గంటీలు
 సజ్జనులు = మంచివారు
 స్పర్శించు = తాకడం.
 సత్కారం = గౌరవం
 సత్తు గిన్నె = సత్తు గిన్నె ఇది
 ప్రధానంగా టీన్ మరియు ఇతర
 లోహాల మిశ్రమంతో తయారు
 చేయబడిన పాత్ర. పూర్వకాలంలో ఈ
 పాత్రలో చారుని తయారు చేసేవారు.
 సత్తుగిన్నె = చారు
 సత్యం = నిజం
 సత్యవంతుడు = నిజాయితీ గల వ్యక్తి
 సత్యగ్రహం = సత్యం కోసం జరిపే
 పోరాటం

సూచన = సమాచారం.
 సూడా కోశం = బిక్ష
 సూక్తి = ఉపదేశము
 సూత్రం = సులువుగా అర్థమయ్యేలా
 అయ్యేది
 సతి = భార్య
 సర్రుమంటా = కాలింది
 సద్ధి = అన్నం
 స్థిరత్వం = దృఢమైన, మార్పులేని
 లేదా నమ్మదగిన గుణం.
 స్థిరత్వం = దృఢమైన
 సీసం = గాజు
 సీసా = బాటిల్
 సీతాఫలం = చితపాలపండు
 సాదడం = పోషించు
 సాధువు = మంచివాడు
 సాధనం = ఇల్లు, నివాసం
 సాధారణం = మామూలు
 సాగు = వ్యవసాయం
 సాలు = వరుస
 సామర్థ్యం = శక్తి
 సామూహిక = గుంపు
 సామాను = ఇంటి బయట స్థలం

సాన = చాలా
 సయిసు = ఆగు
 సారధి = ముందు నడిచేవాడు
 సాటి = సమాసం
 స్మారకం = జ్ఞాపకాశక్తి
 సాస్పు = కళ్యాపి
 సచ్చట = ఇష్టపడుట
 సడ్డు = చీపురు
 సద్ద = శ్రద్ధ
 సడాకు = రోడ్డు
 సలిలం = నీరు
 సలికి = సారా
 సందేహం = డౌట్
 సందడి = అల్లరి
 సీమ = ప్రాంతం
 సంద్రం = సముద్రం
 సందగాకిలి = ఇల్లు వాకిలి
 సందు = గల్లీ
 సందు = దారి
 సందుగా పెట్టె = నగలు, పట్టు
 చీరలు, డబ్బు వాటిని నిల్వ
 చేయడానికి వాడే చెక్క పెట్టె
 సందుగ = పెట్టె

సందులు = వీధులు
 సందుక = ఇనుపపెట్టె
 సంద్యాల = సాయంత్రం
 సందాకాడ = రాత్రి
 సంగటి = అన్నం
 సంఖ్య = పరిమాణం
 సంవత్సరం = ఏడాది
 సంయమన = నియంత్రణ
 సంభావన = బహుమతి.
 సంఘర్షణ = పోరాటం.
 సంఘాతకాడు = స్నేహితులు
 సంపద = వైభోగం
 సంపన్నులు = ధనవంతులు
 సంపన్నడు = సంపాదన కలిగినవాడు
 సందిగ్ధం = చిక్కు
 సందికడెం = వొంకీ
 సంది = ఒప్పందం
 సంబరం = ఆనందం
 సంబరం = సంత
 సంకేతాలు = గుర్తులు
 సంచి = బస్త
 సంకల్పం = కృషి
 సంకటాలు = కష్టాలు

నింగిడి = ఇంద్రధనస్సు
 సంగ్రామం = యుద్ధము
 సంగ్రహం = సేకరణ
 సంభ్రమం = ఉత్సాహం
 సంప్రదాయం = పద్ధతి
 సదురుతున్నావు = వెతుకుతున్నవు
 సదస్సు = సభ
 సదనం = ఇల్లు, నివాసం
 సదాచారం = మంచి నడవడి.
 సగము = కొండ, వర్షతము
 సానారాయి = గంధం తీసేది
 సన్నాసి = సన్యాసి
 సమీపించు = వచ్చు
 సమీపించడం = దగ్గర పడడం
 సు = మంచి
 సుడిగములు = గాజులు
 సుంఠ = తిట్టడానికివాడేపదం
 సుంకం = పన్ను
 సుగుణం = మంచిగుణం
 సుదీర్ఘకాలం = చాలాకాలం
 సున్నా = శూన్యం
 సుఖం = సంతోషం

సుల్లరం = పెంకితనం
 సుస్తు = ఆరోగ్యం బాలేదు
 సుమతి = మంచి బుద్ధి కలవాడు
 సువర్ణము. = బంగారం
 సుమాలు = పూలు
 సుమారు = దాదాపు
 సురాయి = చిన్న కుంధే
 సుర = దేవుడు
 సురుమ = కాటుక
 సురుకు = అగ్గి
 సుర్ములు = వాతలు
 సురక్ష = జాగ్రత్త
 సుభాలు = బంధువులు
 సుప్తి = జబ్బు
 సువాసన = మంచి వాసన
 సుట్టాలు = బంధువులు
 సుపరిచితుడు = పరిచయమైన వ్యక్తి
 సుకం = మాచి
 సుతాబుర = నీరు నింపిన
 సుత్తులు = మెట్టు
 సులోచనాలు = కళ్ళజోడు
 సహనం = ఓపిక, ఓర్పు

సహసుభూతి = దయ
 సహకారం = సహాయం
 సహోదరి = సొంత చెల్లి
 సలదారు = మజ్జిగపుల్లు
 సలువలు = చెమటలు
 సలువు = నొప్పి
 సల్ల = మజ్జిగ
 సల్ల కవ్వం = పెరుగుని చిలకరించేది.
 సల్లగా = చల్లగా
 సల్లకవ్వం = పెరుగు చిలకడం
 సల్వ = చల్లదనం
 సరి = పూర్తిగా
 సరిపొద్దుయాళ్ల = మిట్టమధ్యాహ్నం
 సరిపోదు యాల = మిట్ట
 సపారం = పందిరి
 సపోరించు = నిద్రపోవడం
 సమురు = కొబ్బరి నూనె
 సముద్రం = సాగరం
 సమయించు = పూర్తిగా పతనం చేయు.
 సమరం = ప్రారంభం
 సమృద్ధి = సకల దాన్యం సంపద
 సమాజాయించుట = నచ్చజెప్పటం

సవర్ణము = బంగారము
 సవ్వడి = ధ్వని
 సవ్వడి = చవుడు, సవుడు
 సమాచారం = ఉత్తరం
 సమారంభం = ప్రారంభం
 సనుగులు = బంగారం
 సన్నుతిడు = మెచ్చుకొనుట.
 సరాస = పొలమారు
 సరాత్తం = అట్లాకాడ
 సర్కార్ ముల్లు = కంపముల్లు
 సరసరా = తొందరగా
 సరం = హారం
 సరణి = దారి, బాట
 సర్సుడు = కొట్టడం
 సుర్గులు = వాతలు
 సరస్సు = నది
 సరసరా = తొందరగా
 సరస్వతి = విద్యాదేవి.
 సరఫర = పంపు, తోసుకెళ్లు
 సరకులు = సామాన్లు
 సర్వం = మొత్తం
 సర్వ = చిన్న బిందే, చెంబు
 సర్వ = గిన్నె

సర్ప = బిందె
 సర్పధారణ = సాధారణ
 సర్పపిండి = బియ్యం పిండితో చేసే
 ఆహారం
 సర్పం = పాము
 సరగిన్నె
 సబ్బా = అటక
 సవారి = పీరీలు
 సపరాధి = నిందితుడు లేదా నేరం
 చేసిన వ్యక్తి.
 సప్పుడు = శబ్దం
 సప్తహం = రోజులు
 సప్పిడి = రుచి లేనిది
 సద్దికూడు = అన్నం
 సద్వినియోగం = వాడుకోవడం
 సద్ది = అన్నం
 సద్ది మూట = టిఫిన్ బాక్స్
 సద్ది కూడు = అన్నం
 సృశానం = బొందలగడ్డ
 సృరుడు = మన్మథుడు, ప్రేమదేవత
 స్థలం = జాగ
 ససేమిరా = ఎట్టిపరిస్థితుల్లోను
 ససేమిరా = పూర్తిగా

సరే ఉంట = అలాగే ఉంటాను
 సారె = కుమ్మరి వాళ్ళు కుండలు
 తయారు చేయడానికి వాడే కట్టే
 సారపప్పు = మిసపప్పు
 సకల ముక్కల = బాపట్ల
 సకల = అన్ని
 సక్లంముక్లం = బాసింపట్టు
 సక్కగా = నేరుగా, తిన్నెగా
 సక్కగా = సరిగ్గా
 సక్కగా = మంచిగా
 సక్కు = అట్టు
 స్వచ్ఛమైన = తేట
 స్వస్తి = శుభముగా ఉండుట.
 స్వర్గం = దివి
 స్వర్ణం = బంగారం
 సజ్జగట్టు = సజ్జ అన్నం
 సజ్జలు = గంటీలు
 సజ్జనులు = మంచివారు
 స్పర్జితము = ఉరుములు.
 స్పృహ = సోయి
 సత్తు గిన్నె = మిష్రలోహము
 సత్తుగిన్నె = ఇనుపగిన్నె
 సత్యసంధుడు = సత్యానికి

కట్టుబడినవాడు.

సత్యవంతుడు = నిజాయితీ గల వ్యక్తి

సూతీనీ=సన్నని తాడు

సూరు = గుడిసె

సూరపానకం = మద్యం

సూరూ=గుడిమడిసెలు

సూర్యోదయం = సూర్యుడు

ఉదయించడం.

సూది=సంగతి

సూదిని= బెడ్జీట్

సూకతర= మంచిమాట

సూక్తి = ఉపదేశం

సూతారం = సున్నితం

సూతారం = మెల్లగా

సూత్రం = నూలుపోగు

సూత్రము = దారం

సూలాలు = గర్భిణి

సతి=భార్య

సత్తి= జలుబు

సక్రమంగా = సరిగ్గా

సత్రం= ఉచిత ఇల్లు

సలాకి = అట్లకాడ

సలాకి=సలాటం

సిమినీ =దీపం

సిడీలు=మెట్టులు

సిలుము = చిలుము

సింగరించుట = తయారుఅవుట

సింహాసనం =రాజు కుర్చీ

సింగిడి= హరివిల్లు

సింగిడి=ఇంద్రధనస్సు

సద్దుల పండగ = బతుకమ్మ

సిగ = కొప్పు

సిలు కొయ్య = సిలు కొయ్య అంటే

ఒక్క సీకును గోడకి పెట్టి దానికి

ఏమైనా తలిగీయడం

స్త్రీ = మగువ

స్త్రీ = ఇంతి

స్త్రీ= అతివ

సిలుమ్ = తుప్పు

సిలుకు= తలుపు గడి.

సిరి = లక్ష్మి సంపద

సిరి, శ్రీ = సంపద, సాలెపురుగు

సిబ్బి = ఇత్తడి పాత్రలకు మూత

సిబ్బి = అన్నం వొంపటానికి

తీగలతో 2 అల్లినవి (గడ్డితీగలు).

సిబ్బి=అన్నం ఆరపెట్టిది
 సిపోరా= పిచ్చుక.
 సిసా = బాటిల్
 సిర్నా గిన్నెలు = కడిగే వస్తువు
 సిర = దాన్యాన్ని కొలిసే పరికరం.
 సిర = పూర్వం కలములో సిరవేసి,
 రాసేవారు. ఇంకు సిర
 సిరం = నాగలి
 సిరులు= డబ్బు
 సిటాసిటా =తొందరగా
 సిద్ధి = విజయం
 సిద్ధి= పొలం దగ్గరికి అన్నం
 తెసుకొని పోవడం.
 సీజోడు=ఇనుప పెట్టె
 సీమ రేగిపండు= ఆపిల్
 సీమ = ప్రాంతం
 సీమంత = కొంచెం
 సీమంతం= గర్భిణి వేడుక
 సీసా = బాటిల్
 సీసా = డబ్బా
 స్వీయ = సొంత
 సోచాయించు = అలోచించు

సామిడి = కల్లాపు
 సాంపి = కళ్ళపి
 సాంపి తొట్టి= సాంపి నీళ్లు ఉండేది
 సాంపి=కల్లును, నీరు చల్లడం
 సాంద్ర=దట్టమైన
 సాదర = సామాన్లు
 సాధన = సాధించడం.
 సాగరం = సముద్రం
 సాహసము = ధైర్యం
 సాలు = వరుస
 సాలవా= కండువ.
 సావూకారి= నగలవ్యాపారి
 సాము లోలాకులు = చెవి దద్దులు
 సామర్థ్యం = పార్వతి
 సాయమను= ఇంటి బయట స్థలం
 సాయెమాన్=వంట గది
 సాయిధం=గోధుమ పిండి
 సాయిస = తోటి
 సార్ = పంతులు
 సారాంశం= ముఖ్యమైన అంశం.
 సారథి= నాయకుడు
 సారథి=వాహనం నడిపే వాళ్ళు

సార్వభౌముడు = సమస్త భూమండలం
 పాలకుడు
 సాటి = సమానం
 సాధ్వి = ఇల్లాలు
 స్నానము = సబ్బు
 స్థావరములు = నిలయములు
 సాళీ = స్కూల్
 యాట = గౌరెలు
 సాక్షాత్కారం = ప్రత్యక్షంగా
 కనిపించడం.
 సాకిరేవు = బట్టలు ఉతకాడం
 స్వాతంత్ర్యం = స్వేచ్ఛ
 సతాయించడం = పిసిగించడం
 సానాయి = గంధం మరియు
 పసుపు కొమ్ములు నురేవి.
 సామ్రాట్ = రాజు
 సాలెగాడు = బావమరిది
 సౌందర్యం = అందం.
 సౌందర్యము = సొగసు
 సౌదలు = సరుకులు
 సౌదామిని = మెరుపు తీగ
 సౌలతి = వసతి
 సౌరం = క్షవరం

సౌరం = వెంట్రుకలతో
 తయారుచేసిన జడ
 సౌరభం = సువాసన
 సౌరభం = పరిమళం
 సౌకోట్ల = తలుపు మూలలు
 సౌంచాయించు = ఆలోచించు
 సౌంతదారు = యజమాని
 సొగలు = అందం
 సొగసు = శోధించడం,
 పరిశోధించడం.
 సోలగడం = మొగ్గడం
 సొమ్ము = బంగారం, నగలు
 సొమ్ములు = ఆభరణాలు, నగలు
 సొయి = స్పృహ
 సొరుగు = అలమార
 సొక్కం = మంచి
 సోచాయించు = ఆలోచించు
 సోంచాయించు = జొరబడు
 సోదరుడు = అన్నా లేదా తమ్ముడు
 సోగలు = అందం
 సోను = ఇంటి పై కప్పు
 సోయి = స్పృహ
 సోయి = కదలిక

సోరుగు = డబ్బులు, నగలు దాచేది

సోపతి = దోస్తులు

సోటు = స్థలం

సోక్కం = మంచిగా

సోక్కంపూస = బుద్ధిమంతుడు

సోకులు = ఏతులు

సోతకము = ఒక వైపు కాచు.

సెడ్డి = నిక్కరు

సెగ రగిలే = మంట మండింది

సెలవివ్వండి = చెప్పండి

సెలకలు = పొలాలు, చేను

సై = రుచి

సై సూడు = రుచిచూడు

సైదం = గోధుమపిండి

సైదులు = రాగులు.

సైరికుడు = సైనికుడు

సైరికుడు = రైతు

సెగ = వేడి

సెల్లు = ఫోన్

సెలయేరు = వాగు

సెలయేరు = కాలువ

సెసమిర = అసతి

సేట్ = సావుకారు

సైసు = ఆగు

సైసు = ఉండు

సైమా = సినిమా

సైకిల్ మోటార్ = బండి

సొరకాయ దప్పడం = సొరకాయతో

చేసే పులుసు.

సొరకాయ = ఆనంకాయ

సొప్పు = గడ్డి

సోది = చెప్పిందే చెప్పడం

సోకల్లు = పార్టీ

సొక్కం = మంచి, నిజాయితీ

సోల్తి = జాడ

సోంపయినది = అందమైనది

సోదరి = అక్క లేదా చెల్లి

సోద్దేము = చోద్యము

సోల, తవ్వ, మనీఖా, అద్దెడు = వడ్లు

కొలిచే పరికరాలు

సోలుపు = పరుస

సోమరి = పని చేయని వాడు

సోయగం = అందం, సొగసు.

సోను = ఇంటి పై కప్పు

సోయి = ధ్యాస

సోయి = కదలిక

సోరుగు = డబ్బులు, నగలు దాచేది

సోపతి = స్నేహం

సోపతి గాళ్లు = దోస్తులు

సోపతి = తోడు

సోక్కం = నీజాయితీ

సోక్కం = మంచి

సోకి = తగిలి

సోకు = పద్దతి

సోకు = అందం

సోకులు = ఏతులు

సోగి = ఆవకాయపచ్చడి

సోగి = దారం

సైసు = ఉండు

సైసు = ఆగు

సైసు = ఉండటం కొప్పుర వేడి

సైనిండా పూనకం కలవు

సైకిల్ మోటార్ = బండి

సేద్యం = చెమట

సేన = సైన్యం

సేరు = ధాన్యాలను కొలిచేపరికరం

స్నేహం = చెలిమి, మైత్రి

సేవ = సహాయం

సేన = సైన్యం

సేవు, శేవండు = ఆపిల్

సేవు = యూపిల్

సేప్పుడే = చెప్పడం

సేకరించడం = గ్రహించడం

సేతువు = ఆనకట్ట

సేతువు = వారధి

(హ)

హగ్గులు = నిప్పులు

హరి = కప్ప, విష్ణువు

హస్తం = చేతి

హస్తి = ఏనుగు

హర్మస్యం = సౌందర్యం

హర్షము = సంతోషంగా, ఆనందం.

హక్కు = అధికారం

హత్తుకోవడం = కొగిలించుడం

హాలికుడు = రైతు

హాలీ = సున్నా

హాలాహలం = విషం

హెారు = వివరణ

హెచ్చుతగ్గులు = మార్పులు

హేయం = బంగారం
 హేళ = నరకము
 హుషార్ = తెలివిగల (హింది =
 హోషియార్)
 హాస్ = టాంక్
 హుము = లాంగలము
 హాలికులు = రైతులు, కర్షకులు
 ఫలం = పండు, ప్రయోజనం
 హంస = పెద్ద బాతు.
 హంస = మరాళము
 హల్లి = సున్న, శూన్యము
 హలము = లింగలము
 హరి = గుర్రం
 హరి = విష్ణువు,
 హరిపురి = కబడ్డీ
 హర్షం = సంతోషం
 హృదయవిదారకం = ఆవేదన కలగడం

హృదయం = మనసు
 హృదయాంతరాలు = మనసులోని
 భావాలు.
 హలీకుడు = రైతు
 హట్ట = అంగడి
 హళ్ళో = సునన, శూనయము
 హలాతి = క్యాట్టింగ్.
 హాలికుడు = రైతు
 హోంగులు = సౌకర్యాలు
 హోస = అంచ
 హోలరం = ఫలహారం
 హోరాలు = పనులు
 హోరం = నగలు
 హోరతి = దీపం దీపడం.
 హితం = మేలు, మంచి
 హృదయం = గుండె
 హేతి = కాంతికిరణం.

